

***Amnesty International* als NGO:**
De lobbytactieken ter beïnvloeding van de
Nederlandse regelgeving
ten aanzien van vluchtelingenbeleid

**Universiteit
Leiden**

Studentnaam: Ahmed Sékou Touré
Studentnummer: s1420291
Naam instituut: Politieke Wetenschap
Naam universiteit: Universiteit Leiden

Bachelorproject: Internationale Politiek
Naam supervisor: Dr. Cynthia M.C. van Vonno
Aantal woorden: 8244
Datum: 12/06/2017

Abstract:

Non-gouvernementele organisaties (NGOs) worden steeds belangrijker in de nationale en internationale politiek. Deze actoren proberen staten te beïnvloeden in besluitvorming en regelgeving over diverse onderwerpen, zoals mensenrechten. In de literatuur wordt met name aandacht besteed aan de vraag wanneer en onder welke omstandigheden NGOs daadwerkelijk invloed hebben. Het vraagstuk dat echter onderbelicht blijft is *de manier waarop* deze NGOs invloed proberen uit te oefenen op politieke besluitvorming en regelgeving. Inzicht hierin is van belang: NGOs kunnen via verschillende strategieën maatschappelijke debatten en keuzen van burgers en politiek beïnvloeden. Om de algemene vraag hoe NGOs het gedrag van staten beïnvloeden te beantwoorden, wordt in deze thesis ingezoomd op de vluchtelingenproblematiek in Nederland en de rol die de NGO Amnesty International hierbij speelt: 'hoe probeert Amnesty International de Nederlandse regelgeving ten aanzien van vluchtelingenbeleid te beïnvloeden?'. Om deze vraag te beantwoorden wordt gebruikgemaakt van de vier *advocacy tactics* van Keck en Sikkink (1999) die advocacy NGOs gebruiken om invloed uit te oefenen, namelijk *information politics*, *symbolic politics*, *leverage politics* en *accountability politics*. Data zijn verzameld aan de hand van de inhoudsanalyse van jaarverslagen (2010 t/m 2015) van Amnesty International. Ook zijn er interviews afgenomen met medewerkers van Amnesty International en een beleidsmedewerker van het Ministerie van Veiligheid en Justitie over het vluchtelingenbeleid. Uit de bevindingen van de inhoudsanalyse en de interviews blijkt dat Amnesty International gebruikmaakt van alle vier genoemde tactieken. Daarbij wordt de tactiek *information politics* het meest gebruikt en *symbolic politics* het minst ingezet. Volgens de geïnterviewden hebben *Information* (technische informatie) en *leverage politics* (*shaming*, lobby en samenwerking met andere organisaties) invloed.

Academici zijn het met elkaar eens dat niet-statelijke actoren zoals NGOs steeds belangrijker worden in de nationale en internationale politiek (Betsill & Corell, 2001; Keck & Sikkink, 1999; Carpenter et al., 2014; Risse 2013). Om de invloed van deze actoren te bestuderen gebruiken wetenschappers verschillende modellen of theorieën. Betsill en Corell (2001) hebben het zogenoemde *analytical framework* ontwikkeld om de invloed van NGOs in internationale milieuonderhandelingen te analyseren (p. 79). Keck en Sikkink (1999) stellen dat er gekeken moet worden naar de doelen per bepaalde stadia - zij onderscheiden er vijf - om vast te stellen onder welke omstandigheden NGOs invloed hebben. Deze stadia betreffen issue creatie en aandacht (*agenda setting*), invloed op discursieve posities van staten, invloed op institutionele procedures, invloed op beleidsverandering in staten en invloed op het gedrag van staten (p. 98). Risse (2013) heeft verschillende theorieën gebruikt om de invloed van NGOs te bestuderen, onder andere het realisme en het constructivisme. In deze studies wordt er echter met name aandacht besteed aan de vraag wanneer en onder welke omstandigheden deze NGOs invloed uitoefenen; en niet aan de manier waarop. In dit kader wordt de

volgende centrale vraag behandeld: 'hoe proberen NGOs het gedrag van staten te beïnvloeden?' Deze algemene vraag wordt beantwoord door te kijken naar de empirie. Hierdoor is er gekozen voor het vluchtelingenthema en de NGO Amnesty International. De reden hiervoor is dat de vluchtelingenproblematiek anno 2017 veel aandacht heeft in de media en de samenleving. Daarnaast is Amnesty International een invloedrijke *advocacy NGO* die zich inzet voor de opvang van vluchtelingen. De algemene vraag is dus afgebakend naar de volgende specifieke vraag: 'hoe probeert Amnesty International de Nederlandse regelgeving ten aanzien van vluchtelingenbeleid te beïnvloeden?' Door deze vraag te beantwoorden kan er een concreet inzicht worden verkregen over de invloed die NGOs daadwerkelijk uitoefenen met hun activiteiten. Om deze vraag te beantwoorden wordt er gebruikgemaakt van de *advocacy tactics* van Keck en Sikkink.

Zoals aangegeven is Amnesty International de casus die in deze thesis centraal staat. Deze casus is geschikt om de onderzoeksvraag mee te bestuderen omdat Amnesty International één van de NGOs is die het gedrag van staten probeert te beïnvloeden op nationaal en internationaal niveau, vooral op het gebied van mensenrechten, vrijheid van meningsuiting, discriminatie, vluchtelingen- en migrantenvraagstuk. Deze organisatie krijgt steeds een toenemende invloed in zowel de nationale als internationale politiek.

Om de bovengenoemde centrale vraag te beantwoorden wordt er als volgt te werk gegaan: er wordt eerst een *literature review* gedaan naar de invloed van NGOs op het gedrag van staten in het algemeen en de *advocacy tactics* van Keck en Sikkink (1999) specifiek. Daarna wordt de onderzoeksoptzet (methode van dataverzameling) besproken. Hierbij wordt gebruikgemaakt van zowel de kwantitatieve als de kwalitatieve analyse, waarbij de kwantitatieve analyse over de inhoudsanalyse van de jaarverslagen van Amnesty International zal gaan en de kwalitatieve analyse over semigestructureerde interviews bij de organisatie en het Ministerie van Veiligheid en Justitie. Voor zowel de inhoudsanalyse als de interviews wordt een codeboek opgesteld. Vervolgens komen de resultaten en de analyse van de dataverzameling aan de orde. De analyse wordt voornamelijk uitgevoerd aan de hand van de vier *advocacy tactics* van Keck en Sikkink. Ten slotte komt er een discussie over de volgende vragen: wat zegt dit onderzoek over de probleemstelling algemeen, wat kan er maatschappelijk gezien van dit onderzoek worden geleerd en wat kunnen toekomstige onderzoekers van dit onderzoek leren?

De invloed van NGOs op het gedrag van staten

In zijn artikel over transnationale actoren (TANs) stelt Risse (2013) dat er door het einde van de Koude Oorlog en de toenemende mondialisering vernieuwde interesse is in de impact van niet-statelijke actoren zoals NGOs op de internationale politiek (p. 251). Om de invloed van NGOs te bestuderen kijkt de auteur naar de nationale en de internationale omstandigheden voor NGO-invloed. Volgens Risse (2013) zijn realist georiënteerde wetenschappers van mening dat NGOs alleen invloed kunnen uitoefenen op staten in de internationale politiek als ze er eerst in slagen om de besluiten en

het beleid van de meeste machtige staten te beïnvloeden. Hierbij beargumenteert de auteur dat deze machtige staten de zogenoemde *soft norms* zoals mensenrechten en milieu kwesties promoten als deze bij hun veiligheid en economische belangen passen (p. 266). Volgens Risse (2013) is er geen bewijs gevonden op het gebied van mensenrechten voor bovengenoemd standpunt. Wel legt het realisme, volgens Risse (2013), goed uit dat machtige staten mensenrechten niet promoten als deze niet bij hun belangen of strategie passen (pp. 266-267). Hij beargumenteert dat er wordt verwacht dat de politieke invloed van NGOs toeneemt wanneer ze opereren in een internationale omgeving die gestructureerd is door internationale instituties. Internationale organisaties verschaffen bijvoorbeeld arena's die veel interacties tussen NGOs en statelijke actoren mogelijk maken. In sommige gevallen aanmoedigen maar ook financieren zij NGOs (p. 267). Hierbij beweert Risse dat er beargumenteerd kan worden dat internationale instituties arena's verschaffen waarin de activiteiten van NGOs kunnen slagen, maar stelt dat er daardoor niet kan worden geconcludeerd dat NGOs invloed hebben op het beleid van staten (p. 268). Verder beweert Risse (2013) dat er ook onderscheid moet worden gemaakt tussen verschillende fasen van de internationale beleidscyclus als het gaat om institutionele omstandigheden voor NGO-invloed, zoals *agenda-setting*, internationale normcreatie en normimplementatie (p. 268). Finnemore en Sikkink (1998) maken ook onderscheid tussen drie fasen in de zogenoemde '*life cycle of norms*' die zij hebben ontwikkeld in hun artikel over *international norm dynamic and political change*. Zij onderscheiden de volgende fasen: *norm emergence*, *norm cascade* en internatisatie (p.895). Risse (2013) beargumenteert dat de invloed van NGOs het grootst is tijdens de eerste fase van het beleidscyclus, *agenda-setting*, want deze actoren verschaffen informatie over causale relaties. Ze zijn heel cruciaal als het gaat om veranderingen op de internationale agenda (p. 268). De auteur beargumenteert dat er zelden een normatief probleem is gezet op de internationale agenda dat niet door NGOs is bepleit. Als voorbeelden noemt hij onder andere de opwarming van de aarde op het gebied van milieu en mensenrechtenovereenkomsten op het gebied van mensenrechten (p. 268). Finnemore en Sikkink (1998) beweren dat kenmerkend aan de eerste fase van de normcyclus de overtuiging door normentrepreneurs is. Volgens de auteurs proberen normentrepreneurs in deze fase kritische massa van staten (normleiders) te overtuigen om nieuwe normen te omarmen (p. 895).

Als het gaat om normcreatie (tweede fase) spelen nationale overheden en internationale organisaties volgens Risse (2013) een centrale rol. De auteur stelt dat: '*During this stage of the process, INGOs and transnational advocacy networks need to work through governments or international organizations.*' (p. 268). De auteur beweert dat terwijl de fase *agenda-setting* gedomineerd wordt door NGOs, lijken zij een aanzienlijke oppositie te krijgen als het gaat om het vertalen van principiële overtuigingen en kennis in concrete normen en regels. Als gevolg hiervan zijn NGO genoodzaakt om winnende coalities te sluiten met en tussen statelijke actoren, waardoor hun invloed minder lijkt te zijn (p. 268). Risse poneert dat er weinig vergelijkende studies zijn die de omstandigheden bestuderen waaronder NGOs invloed hebben op normcreatie. Volgens hem wijzen beschikbare studies op drie potentiële manieren waarbij NGOs onderhandelingen tussen verschillende

staten beïnvloeden. De eerste manier is lobbyactiviteiten in de machtige staten waarbij NGOs gebruikmaken van de zogenoemde *two-level game* mechanismen en de voorkeuren van staten veranderen. De tweede manier is het sluiten van coalities met internationale organisaties, waardoor staten onder druk worden gezet. De derde manier is coalitievorming met kleinere staten waarbij NGOs deze staten voorzien van kennis en informatiemacht (p. 269). Volgens Finnemore en Sikkink (1998) wordt de tweede fase van hun model gekenmerkt door een dynamiek van imitatie als normleiders andere staten proberen te socialiseren om normen te volgen. De exacte motivatie voor deze tweede fase kan variëren, maar Finnemore en Sikkink stellen dat een combinatie van druk voor conformiteit, het verlangen om internationale legitimatie te verbeteren en de wens van leiders van staten om hun gevoel van eigenwaarde te verbeteren '*norm cascades*' faciliteren (p.895).

Na het creëren van de internationale normen en regels moeten ze, volgens Risse (2013), in binnenlandse praktijken geïmplementeerd worden. Hij beweert dat NGOs hierin een centrale rol spelen. De auteur beargumenteert dat er twee redenen zijn hiervoor. Ten eerste actoren die internationale normen legaliseren en daardoor nakomen zien hun legitimiteit drastisch toenemen. Internationale instituties en hun regels versterken statelijke actoren en NGOs, waarbij de morele en kennismacht van deze actoren worden bevorderd (p. 269). Ten tweede zijn staten en internationale organisaties afhankelijk van *monitoring* en informatiecapaciteiten van NGOs omdat zij aan regels zijn gebonden en ze mogen zich niet mengen in interne aangelegenheden van andere staten, terwijl NGOs deze niet allemaal hebben (p. 269). Finnemore en Sikkink (1998) stellen dat in de derde fase, internalisatie, normen als vanzelfsprekend worden gezien en niet langer een kwestie van maatschappelijk debat zijn (p. 895). In deze studies bestuderen de auteurs dus de omstandigheden waaronder NGOs invloed uitoefenen en niet de manier waarop deze actoren invloed proberen uit te oefenen.

Risse (2013) stelt ook dat NGOs zich focussen op het beïnvloeden van nationaal beleid en nationale overheden in samenhang met internationale instituties en organisaties (p. 269). Hierbij beweert de auteur dat verschillen in binnenlandse structuren de variatie in de invloed van NGOs verklaren. Volgens Risse: '*domestic structures mediate, filter, and refract the efforts by transnational actors and alliances to influence policies in the various issue-areas*' (p. 269). Om in dit geval invloed op beleid uit te oefenen moeten NGOs, volgens Risse (2013), twee horden overwinnen. Ten eerste moeten zij toegang weten te krijgen in het politieke systeem van de staat waar ze invloed willen uitoefenen. Ten tweede moeten ze genereren of bijdragen aan de winnende coalities voor een beleid om besluiten te veranderen in de gewenste richting (pp. 269-270). Volgens Risse bepalen binnenlandse structuren de beschikbaarheid van toegang tot politieke systemen en de eisen voor winnende coalities (p. 270). De auteur stelt dat hoe meer open en minder gecentraliseerd een politiek systeem is aan de ene kant en hoe meer pluralistisch de samenleving aan de andere kant, hoe makkelijk het zal zijn voor NGOs om toegang te krijgen tot beleidsmakers. Daarnaast poneert de auteur dat makkelijke toegang niet gelijk is aan beleidsinvloed. Verder stelt Risse dat eisen voor het

sluiten van coalitie in open politieke systemen en samenleving goed zijn. Vervolgens stelt de auteur dat toegang tot extreme gecentraliseerde politieke systemen heel moeilijk is voor NGOs (p. 270). In zijn artikel over internationale normen en binnenlandse politiek heeft Checkel (1997) het ook over binnenlandse structuren als het gaat om de mechanismen van normdiffusie in staten. In dit kader onderscheidt hij vier categorieën van structuren, namelijk liberaal, corporatistisch, statistisch en staat-boven-maatschappij. De mechanismen van normdiffusie zijn hierbij maatschappelijke druk en lerende elite. Volgens Checkel (1997) is de rol van elites bij de liberale structuur heel beperkt. Bij deze structuur is er een centrale rol weggelegd voor individuen en groepen in de maatschappij in het maken van beleid. Daardoor vindt versterking van internationale normen plaats bij de liberale structuur door maatschappelijke druk op elites. Voor versterking van de normen is het irrelevant of elites van normen leren (p. 478). In de corporatistische structuur spelen beleidsmakers, volgens Checkel, een grotere rol dan in de liberale structuur als het gaat om de totstandbrenging van de verandering van normen, maar dit houdt niet in dat beleidsmakers hun preferenties opleggen aan mensen in de samenleving. Hierbij zijn de staat en (groepen in) de maatschappij verbonden in beleidsnetwerken, waarbij de laatste een belangrijke rol heeft in besluitvorming (p. 479). Volgens Checkel (1997) gebeurt versterking van normen bij de corporatistische structuur primair door maatschappelijke druk op elites en secundair door lerende elites (p.479).

Bij de statistische structuur spelen lerende besluitvormers een dominante rol in het proces waardoor internationale normen voor het eerst de binnenlandse agenda bereiken. Volgens Checkel (1997), omdat in deze structuur de organisatie van groepen in de maatschappij zwak is, gebeurt versterking van internationale normen primair door lerende elites en secundair door maatschappelijke druk op elites (p. 479). Ten slotte, in een staat-boven-maatschappij structuur oefent de staat, volgens Checkel (1997), veel controle op de maatschappij, waardoor een lerende elite noodzakelijk is voor de versterking van internationale normen (p. 479). Deze structuren zijn van belang, want ze bepalen of NGOs invloed proberen uit te oefenen op het niveau van de elite of van de maatschappij als het gaat om internationale normdiffusie. Hier is het ook niet duidelijk hoe NGOs invloed proberen uit te oefenen in verschillende binnenlandse structuren.

Andere auteurs hebben ook de toenemende invloed van NGOs benadrukt (Acosta, 2012; Arts, 2003; Betsill & Corell, 2001; Carpenter et al., 2014; Keck & Sikkink, 1999). Acosta (2012) stelt in zijn artikel over *advocacy networks* dat NGOs veel invloed hebben gekregen door hun zogenoemde *soft power* strategieën. Volgens deze auteur zijn zij belangrijke actoren geworden in de lokale, nationale en internationale politiek (p. 156). In dit artikel probeert de auteur geïnformeerde reflecties voor te stellen over de verschillende dimensies die netwerken van *advocacy NGOs* vormen (p. 160). Het streven van het artikel is volgens Acosta (2012) om een multidisciplinair debat te openen dat tot beter begrip van politieke, culturele en sociale implicaties van *advocacy NGOs* kan leiden. In dat kader stelt de auteur een *analytical framework* voor om deze actoren beter te begrijpen. Dit *analytical framework* heeft vijf dimensies, namelijk *scales of action and interaction, cultural contexts and*

legacies, network logic, discourse production and contestation; en *institutional ecosystem* (p. 160). Uit dit onderzoek blijkt dat veel bestaande literatuur over *advocacy NGOs* een of meer dimensies van dit *framework* behandelt (p. 177). Betsill en Corell (2001) hebben ook een *analytical framework* ontwikkeld om de invloed van NGOs in internationale milieuonderhandelingen te analyseren (p. 79). Volgens deze auteurs bestaat hun *framework* uit een duidelijke definitie van invloed die kan worden gebruikt om bewijzen voor NGO-invloed te verzamelen. Deze definitie van invloed heeft twee dimensies: de opzettelijke overdracht van informatie door NGOs en de veranderingen van gedrag in reactie op die informatie (p. 72). Betsill en Corell (2001) stellen dat hun *framework* sterk gevormd wordt door triangulatie, namelijk het gebruik van meerdere datatypen (data over activiteiten van NGOs, hun toegang tot onderhandelingen, hun middelen ingevuld met data over het bereiken van NGO doelstellingen), bronnen (primaire en secundaire documenten en interviews met NGOs, afgevaardigden van staten en waarnemers van VN) en methodologieën (*process tracing* en *counterfactual analysis*) om de rol van NGOs in internationale milieuonderhandelingen te bepalen (pp. 78-81). In dit onderzoek blijkt dat informatie het belangrijkste hulpmiddel is dat NGOs gebruiken om invloed uit te oefenen in internationale milieuonderhandelingen (p. 81). In tegenstelling tot bovengenoemde auteurs heeft Arts (2003) in zijn artikel over niet-statelijke actoren een *theoretical framework - multi-dimensional framework of power* - ontwikkeld om te analyseren hoe NGO verschil kunnen maken of invloed kunnen uitoefenen in de internationale politiek (p. 4). Dit *framework* heeft drie dimensies, namelijk *decisional power*, *discursive power* en *regulatory power* (Arts, 2003, 16). Volgens de auteur is *decisional power* de capaciteit om besluitvorming te beïnvloeden. *Discursive power* is gerelateerd aan de capaciteit om een redevoering te *framen*. *Regulatory power* is de capaciteit om regels te maken (p. 16). In dit artikel heeft de auteur gebruikgemaakt van drie verschillende casussen (elke casus gaat over een dimensie) om de invloed van NGOs aan de hand van deze drie dimensies van macht te analyseren. Deze casussen zijn volgens Arts (2003): '1) *the Biodiversity Convention and the IUCN (a nature conservation organization)*; (2) *NGOs and the human rights regime*; and (3) *industry and international environmental standards* (p. 5). De tweede casus is voor deze thesis van belang, omdat het over NGOs gaat en hun discursieve macht. Uit dit onderzoek blijkt dat veel NGOs respect voor de mensenrechten onderstreepten en hiervoor campagne voerden zodat dit een internationale norm wordt op basis waarvan staten hun onderlinge relaties zouden vormen (Arts, 2003, p. 40). Als gevolg hiervan is volgens Arts (2003) de dominante redevoering over nationale soevereiniteit (gedeeltelijk) anders *geframed*. Arts (2003) concludeert dat regeringen de schending van mensenrechten niet langer kunnen legitimeren door te verwijzen naar de soevereiniteit van staten om binnen hun grenzen te handelen zoals zij dat willen (p. 40).

De kritiek op deze artikelen over de invloed van NGOs op het gedrag van staten is dat zij zich met name veel focussen op de vraag wanneer en onder welke omstandigheden deze NGOs invloed uitoefenen. Daarbij wordt er in bovengenoemde studies onder ander fasen van de internationale beleidscyclus bestudeerd als het gaat om institutionele omstandigheden voor NGO-invloed. Ook worden in bovengenoemde studies verschillen in binnenlandse structuren bestudeerd om de invloed van NGOs te verklaren als het gaat om mechanismen van internationale normdiffusies binnen staten. Er wordt ook in deze studies analytische kaders ontwikkeld om de invloed van NGOs te analyseren. Het wordt in deze studies niet echt specifiek geschetst welke activiteiten NGOs doen om invloed uit te oefenen op staten. Daardoor moet er ook onderzocht worden naar de manier waarop (de 'hoe' vraag) invloed wordt uitgeoefend door NGOs om inzicht hierin te krijgen. De onderzoekspuzzel in deze thesis is dus om de vraag hoe NGOs het gedrag van staten proberen te beïnvloeden te behandelen aan de hand van een specifieke casus. Deze vraag is van belang omdat er weinig onderzoek hiernaar is in de literatuur.

Advocacy tactics

Keck en Sikkink (1999) maken onderscheid tussen vier *advocacy tactics* die *advocacy NGOs* gebruiken om invloed uit te oefenen, namelijk *information politics*, *symbolic politics*, *leverage politics* en *accountability politics*. Deze NGOs worden *advocacy NGOs* genoemd omdat zij georganiseerd zijn om motieven, principiële ideeën en normen te promoten en niet hun eigen belangen (Keck & Sikkink, 1999, p. 91). Tactieken zijn hier de strategieën en manieren die NGOs hanteren in hun activiteiten om invloed uit te oefenen. Aangezien er weinig onderzoek is naar de manieren waarop NGOs invloed uitoefenen is de typologie van Keck en Sikkink heel geschikt om onderzoek hiernaar te doen. De reden hiervoor is dat dit model heel nauwkeurig beschrijft aan de hand van de vier tactieken hoe deze actoren invloed proberen uit te oefenen.

Zoals hierboven genoemd is de eerste tactiek *Information politics*. *Information politics* is volgens Keck en Sikkink (1999) het vermogen om informatie snel en geloofwaardig in te zetten waar het de meeste impact zal hebben (p. 95). Hierbij geven *advocacy NGOs* informatie die anders niet beschikbaar zou zijn en niet gehoord zou worden via andere bronnen. Ze maken de informatie begrijpelijk en gebruikelijk voor de activisten en het publiek (Keck & Sikkink, 1999, p. 95). *Advocacy NGOs* oefenen invloed uit door alternatieve bronnen van informatie te dienen, zoals feiten en getuigenissen van mensen wiens leven zijn getroffen (Keck & Sikkink, 1999, p. 95). Hierbij proberen NGOs de getuigenissen van deze mensen te legitimeren door zowel technische en statistische informatie. Technische informatie is hier de feitelijke informatie die vastgesteld wordt door gekwalificeerde experts. Statistische informatie is een informatie die betrekking heeft op een bredere doelgroep (Keck & Sikkink, 1999, p. 96). Volgens Keck en Sikkink is het koppelen van deze twee soorten informatie cruciaal, want zonder individuele gevallen kunnen activisten mensen niet motiveren om beleid te proberen te veranderen (Keck & Sikkink, 1999, p. 96). Verder zijn de media essentiële

partners van NGOs in *information politics*, want om een breed publiek te bereiken streven NGOs om de aandacht van de pers te trekken (Keck & Sikkink, 1999, p. 96). Betsill en Corell (2001) stellen dat informatiepolitiek de belangrijkste troef van NGOs is in het uitoefenen van invloed tijdens internationale onderhandelingen over een verdrag (p. 74). Ook beweert Acosta (2012) dat *advocacy NGOs* informatie strategisch gebruiken om de discours van overheden uit te dagen (p. 175). Arts (2003) heeft het ook in zijn artikel over transnationale actoren over discursieve macht. Hiermee bedoelt hij het vermogen van NGOs om een bepaalde redevoering over een onderwerp te framen, zodat dit een gewenste uitkomst heeft voor hen, zoals het publiek overtuigen (p. 23). Dit is een tactiek van informatiepolitiek. In haar essay over mensenrechten in de media stelt McLagan (2003) dat mensenrechtenactivisten- en organisaties in de eerste plaats verzamelaars, filteraars, vertalers en presentatoren zijn van informatie over mensenrechtenschendingen (p. 606). Het uitgangspunt is dat de verspreiding van dergelijke informatie politieke actie genereert, door directe druk op overheden of bedrijven om hun beleid te veranderen; of door de mobilisatie van individuen op het niveau van de achterban (p. 606).

Symbolic politics, de tweede tactiek, is het vermogen om symbolen, acties en verhalen te gebruiken die betekenis hebben in een bepaalde situatie of voor een publiek (p. 95). Bij deze tactiek framen activisten issues door ze te identificeren, maar ook door overtuigende verklaringen te verschaffen van krachtige symbolische gebeurtenissen die dan zorgen voor de groei van *advocacy NGOs* (Keck & Sikkink, 1999, p. 96). Volgens Keck en Sikkink (1999) maakt deze symbolische interpretatie deel uit van het proces van overreding, waarbij *advocacy NGOs* bewustzijn creëren en de achterban uitbreiden (Keck & Sikkink, 1999, p. 96). McLagan (2003) stelt dat mensenrechtenactivisten- en organisaties gebruikmaken van symbolen, afbeeldingen en verhalen (*symbolic politics*) op een zodanige manier om identificatie te vormen met het lijden van een andere en daardoor het publiek emotioneel betrekken en overtuigen van de morele waarde van een zaak. Door dit proces wordt het publiek verbonden aan een politiek project en tot actie bewogen (p. 606).

De derde tactiek die Keck en Sikkink onderscheiden is *leverage politics*. Dit is het vermogen om een beroep te doen op machtige staten of andere actoren om een situatie te beïnvloeden waar zwakkere groepen onwaarschijnlijk invloed hebben (p. 95). In dit kader, om invloed te verwerven proberen *advocacy NGOs* eerst invloed uit te oefenen op machtige staten of andere actoren. Hierdoor krijgen zwakke groepen veel meer invloed dan wanneer ze rechtstreeks hadden geprobeerd om staatspraktijken te beïnvloeden (Keck & Sikkink, 1999, p. 97). Volgens Keck en Sikkink (1999) gebruiken *advocacy NGOs* twee soorten *leverage politics*, namelijk *material leverage* en *moral leverage* (p. 97). *Material leverage* heeft betrekking op geld en goederen, maar ook bijvoorbeeld stemmen in internationale organisaties. *Moral leverage* is de mobilisatie van schaamte waarbij het gedrag van bijvoorbeeld regeringen aan het licht van internationale toezicht wordt gebracht. Dit kan effectief zijn bij staten die veel waarde hechten aan internationale prestige (Keck & Sikkink, 1999, p. 97). Hafner-Burton (2008) stelt dat andere NGOs gebruikmaken van de tactiek *leverage politics* om

staten die mensenrechten schenden te signaleren en hen daarop aan te spreken. Dit doen zij door middel van *naming* en *shaming* (p. 690). In dit artikel is *naming and shaming* de internationale publiciteit van mensenrechtenschendingen in staten door onder andere NGOs. Hierbij onderzoekt de auteur of deze schendingen zullen verminderen door deze publiciteit (p. 690). Uit dit onderzoek blijkt dat regeringen die worden onderworpen aan internationale publiciteit sommige mensenrechtenschendingen verminderen omdat deze makkelijk te temperen zijn. Sommige regeringen gaan door met deze schendingen of breiden deze uit omdat ze onder andere weinige controle hierover hebben (p. 713).

Ten slotte is de vierde tactiek *accountability politics*. Volgens Keck en Sikkink (1999) is *accountability politics* de poging om machtige staten te verplichten om te handelen volgens het beleid of principes die zij formele onderschreven hebben (p. 95). *Advocacy NGOs* proberen regeringen en andere actoren te overtuigen om hun posities over een issue te veranderen. Hierdoor veranderen deze regeringen en actoren positie in hun toespraak in de hoop de aandacht van deze NGOs en het publiek af te leiden (p. 97). *Advocacy NGOs* proberen echter juist deze uitspraken te gebruiken als mogelijkheid voor *accountability politics*. Hierbij gebruiken zij de positie van deze regeringen en actoren om de kloof tussen toespraak en praktijk bloot te leggen. Daardoor zullen deze actoren hun gezicht proberen te redden door deze kloof te dichten (Keck & Sikkink, 1999, pp. 97-98).

Al met al gebruiken verschillende wetenschappelijke artikelen die de invloed van NGOs in de nationale en internationale politiek bespreken alle bovengenoemde tactieken van Keck en Sikkink op de een of de andere manier. Dit model is een heel bruikbaar model omdat het goed kan worden toegepast op verschillende activiteiten van NGOs om te bestuderen op welke manier zij invloed proberen uit te oefenen.

Onderzoeksopzet

Dit onderzoek is vooral exploratief en descriptief. Er is gekozen voor dit opzet, omdat er in de literatuur nog weinig onderzoek is naar de manier waarop NGOs invloed proberen uit te oefenen. Daardoor is er eerst een exploratief/descriptief onderzoek nodig voordat het model van Keck en Sikkink op een verklarende manier gebruikt kan worden. Dit type onderzoek is van belang, omdat hierdoor een fenomeen of onderwerp waarover nog weinige kennis is in de literatuur goed onderzocht kan worden om meer inzicht daarover te krijgen.

Methodologie

In deze thesis wordt gebruikgemaakt van zowel kwantitatieve als kwalitatieve analyse. Bij kwantitatieve analyse wordt er gebruikgemaakt van een inhoudsanalyse. Er is gekozen voor deze methode, omdat door de inhoud van de documenten van een bepaalde NGO goed te analyseren kan er veel inzichten en kennis worden verkregen over activiteiten van deze NGO op een bepaald domein. Eén van de voordelen van de inhoudsanalyse is dat het een transparante methode is, omdat het

codeerschema duidelijk uiteengezet kan worden, waardoor replicatie en vervolgstudies haalbaar zijn (Bryman, 2016, p. 302). Daarnaast is inhoudsanalyse een flexibele methode die op verschillende soorten informatie kan worden toegepast (Bryman, 2016, p. 303). Mogelijke nadelen van deze methode zijn dat de kwaliteit afhankelijk is van de beschikbare documenten waarmee er gewerkt wordt. Ook is er risico op subjectiviteit bij het coderen van de inhoud, vooral bij latente inhoud (Bryman, 2016, p. 305). Bovendien, bij de inhoudsanalyse is er de neiging tot slechts meting en weinige aandacht voor wat theoretische significant is (Bryman, 2016, p. 305). In deze thesis wordt er hiermee omgegaan door ook tijdens de inhoudsanalyse goed in acht te nemen wat er in de theorie staat.

Bij de kwalitatieve analyse wordt er gebruikgemaakt van semigestructureerde interviews. Er is ook voor deze methode gekozen omdat door interviews kunnen de manieren waarop een bepaalde NGO invloed probeert uit te oefenen uitgebreid behandeld worden met verschillende geïnterviewden. Voordelen van interviews zijn dat door deze methode een onderwerp gedetailleerd, maar ook uitgebreid behandeld kan worden (Bryman, 2016, pp. 495-496). Een nadeel hiervan is dat er tijdens interviews interactie-effecten kunnen optreden, bijvoorbeeld als de interviewer en de geïnterviewde van verschillende etnisch groepen zijn (Bryman, 2016, p. 216).

Casusselectie

De casus die centraal staat in deze thesis is Amnesty International. Amnesty International is een mondiale beweging van meer dan zeven miljoen mensen die voor mensenrechten strijdt. De organisatie voert actie in meer dan 150 landen voor gerechtigheid, vrijheid, menselijke waardigheid en gelijkheid (website Amnesty Nederland). Amnesty International zet zich in voor mensen op verschillende domeinen, van het afschaffen van de doodstraf tot het opkomen voor de vrijheid van meningsuiting, maar ook van het beschermen van de rechten van migranten en vluchtelingen tot het strijden tegen politiek geweld en vervolging (website Amnesty Nederland). Amnesty International is een *representative case*, want de organisatie is representatief voor alle andere NGOs in de categorie *advocacy NGOs*. Volgens Bryman (2016): '*a case may be chosen because it exemplifies a broader category of which it is a member*' (p. 62). Het belang van deze casus is dat hierdoor de resultaten van dit onderzoek gegeneraliseerd kunnen worden naar andere *advocacy NGOs*.

In de literatuur wordt er ook gekeken naar de opvang van migranten en vluchtelingen in Nederland (Bouter, 2013; Hess, 2016; Van der Leun & Bouter, 2015). Hierbij is er geen specifieke verwijzing naar de invloed van Amnesty International. Het artikel van Hess (2016) gaat over het afschaffen van de bed-bad-broodregeling vanwege de vluchtelingencrisis die Europa laatste tijd getuige van is geworden. Door de komst van veel vluchtelingen moest Nederland haar vluchtelingenbeleid opnieuw evalueren. Volgens het artikel betekende dit het afschaffen van de bed-bad-broodregeling. Het nieuwe beleid zou nieuwe centra creëren voor asielzoekers en uitgeprocedeerde asielzoekers werkend aan een terugkeer naar hun eigen land (p. 1). Dit betekent de beëindiging van onvoorwaardelijke steun aan asielzoekers. Het artikel geeft dus de effecten van het

nieuwe beleid aan en doet aanbevelingen (Hess, 2016, p. 1). Verder heeft Bouter (2013) onderzoek gedaan naar wat de kansen van illegale migranten beïnvloeden bij het krijgen van opvang van NGOs in Nederland (p. 5). In deze studie gaat het ook niet om Amnesty International of soortgelijk. Het gaat hier om de meer binnenlands gerichte NGOs zoals Stichting Hulp Uitgeprocedeerde vluchtelingen, Geef Asielzoekers Toevlucht, Vluchtelingen platform Arnhem etc.. (p. 16). Soortgelijke studie is gedaan door Van der Leun & Bouter (2015). Dit artikel gaat over de rol van het maatschappelijk middenveld in de interne migratiecontrole door te kijken naar de uitsluiting van illegale immigranten binnen de Nederlandse samenleving (Van der Leun & Bouter, 2015, p. 135). De auteurs stellen dat er geconcludeerd kan worden dat NGOs nog steeds een belangrijke ondersteunende rol spelen met betrekking tot de opvang van illegale immigranten die in nood zijn. Daarnaast stellen de auteurs dat er door de huidige situatie met minder tolerantie aan het adres van immigranten, meer druk op het maatschappelijk middenveld is dan voorheen. Dit betekent dat lobby vaardigheden van NGOs steeds belangrijker zijn geworden en illegale immigranten die opvang zoeken zijn steeds meer afhankelijk geworden van deze NGOs dan voorheen (pp. 150-151).

Dataselectie

In deze thesis wordt er een inhoudsanalyse gedaan van de jaarverslagen (2010 t/m 2015) van Amnesty International (zie tabel 1). De geanalyseerde inhoud van deze documenten zijn dan primaire data. Er is voor deze methode en databron gekozen, omdat in de jaarverslagen alle activiteiten van Amnesty International duidelijk zijn beschreven en wat de organisatie allemaal heeft bereikt voor elke activiteit. Deze documenten zijn ook vrij toegankelijk via de website van de organisatie. Door ze te raadplegen en te analyseren kunnen de lobbytactieken van Amnesty International per activiteit precies achterhaald en beschreven worden. Mogelijke problemen gerelateerd aan de betrouwbaarheid en validiteit van deze methode van dataverzameling zijn *measurement validity*. Volgens Bryman (2016) heeft *measurement validity* te maken met de vraag of het meetinstrument ontwikkeld voor een concept ook daadwerkelijk dit concept meet (p. 41). Daarom wordt er ook in dit onderzoek gebruikgemaakt van interviews met medewerkers van Amnesty International en een beleidsmedewerker van het Ministerie van Veiligheid en Justitie. Daardoor kunnen eventuele bias of problemen met betrekking tot de betrouwbaarheid en validiteit van de kwantitatieve analyse minimaal worden gehouden. Er is hier dan sprake van triangulatie, waarbij de inhoudsanalyse van de jaarverslagen gecombineerd wordt met (semigestructureerde) interviews. Bryman definieert triangulatie als *'the use of more than one method or source of data in the study of a social phenomenon so that findings may be cross-checked'* (Bryman, 2016, p. 697).

Tabel 1: Jaarverslagen 2010 t/m 2015 (aantal pagina's per jaarverslag en aantal pagina's over het vluchtelingenbeleid)

Jaarverslagen	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Aantal pagina's	123	68	79	104	82	103
Aantal pagina's over vluchtelingenbeleid	3	2	2	2	3	6

Dataselectie met betrekking tot interviews

Zoals hierboven aangegeven wordt er semigestructureerde interviews gehouden met medewerkers van Amnesty International, maar ook met een medewerker van het Ministerie van Veiligheid en Justitie. In dit kader worden de volgende medewerkers van Amnesty International geïnterviewd: de senior medewerker politieke zaken, de campagneleider vluchtelingen en de senior persvoorlichter. Daarnaast wordt een coördinerend beleidsmedewerker van het Ministerie van Veiligheid en Justitie (Directie migratiebeleid) geïnterviewd.

Operationalisering

In deze thesis worden de vier *advocacy tactics* van Keck en Sikkink (1999) toegepast op het geval van Amnesty International. Om deze tactieken te operationaliseren wordt er gebruikgemaakt van het codeboek opgesteld door Bouma (2014). In zijn onderzoek naar de tactieken die *International Commission against the Death Penalty* gebruikt om de doodstraf af te schaffen heeft Bouma ook de *bovengenoemde tactieken* gebruikt om de tactieken van deze organisatie te onderzoeken. Hiervoor heeft hij op basis van de codering van Boyle en Hoeschen (2001) een codeboek opgesteld dat de verschillende tactieken van Keck en Sikkink in variabelen aangeeft (Bouma, 2014, p. 15). Deze auteurs gebruiken ook de tactieken van Keck en Sikkink om onderzoek te doen naar berichtgeving in kranten over vrouwenbesnijdenis en op welke manier en met welke tactieken de media een algemene opinie over de besnijdenis proberen te vormen. Omdat er in het onderzoek van Bouma ook gebruik wordt gemaakt van de tactieken van Keck en Sikkink is zijn opgestelde codeboek waarin de tactieken goed zijn geoperationaliseerd (deels) bruikbaar voor deze thesis. Er zijn delen van dit codeboek aangepast en thema's over het vluchtelingenbeleid waar nodig hieraan toegevoegd met het oog op de doelstelling van deze thesis.

De operationalisatie van de vier tactieken is uiteengezet in tabel 2. Uit tabel 2 blijkt dat er sprake is van *information politics* wanneer technische en statistische informatie worden gebruikt, maar ook getuigenissen van betrokkenen en mediaberichtgeving om te beïnvloeden. Daarnaast is er sprake van *symbolic politics* wanneer er onder andere naar symbolische gebeurtenissen wordt verwezen, maar ook naar individuele verhalen over fysieke omstandigheden en gevoelens daaromtrent. *Leverage politics* is meestal gebaseerd op het beïnvloeden van machtige staten, *shaming (moral leverage)*, samenwerking met andere organisaties of staten en het mobiliseren van mensen. Ten slotte wordt

accountability politics als tactiek gebruikt wanneer er een schending van bijvoorbeeld een verdrag plaatsvindt, er niet wordt uitgevoerd wat in de beleidsvoorschriften staat of wat gezegd is. Deze tactiek wordt ook gebruikt bij het niet nemen van verantwoordelijkheid door een staat. Tabel 2 (het codeerschema) wordt gebruikt om de inhoudsanalyse te realiseren. De codering vindt plaats op zinsniveau om de activiteiten van Amnesty International accuraat te kunnen analyseren. Daarbij kan het voorkomen dat meerdere tactieken in een zin worden gecodeerd, maar ook meerdere delen van een tactiek. Wanneer een activiteit onder twee tactieken valt, wordt het in alle die tactieken gecodeerd. Daarnaast als een activiteit ook onder twee delen van een tactiek valt, wordt het in die delen gecodeerd. De reden voor deze dubbele codering is om consistent te zijn. Daarnaast wordt het codeerschema ook gebruikt om interviews te realiseren die worden gehouden.

Tabel 2: Codeboek voor tactieken ter beïnvloeding Nederlandse regelgeving t.a.v. vluchtelingenbeleid

1) Er is sprake van *information politics* als in de jaarverslagen gesproken wordt door Amnesty International (AI) over:

-Feitelijke informatie: technische informatie (missies, meetings, etc.) en statistische informatie (data) omtrent het vluchtelingenbeleid.

-Getuigenissen van betrokkenen (vluchtelingen, rapporten, advocaten, etc.) over specifieke zaken aangaande de opvang van vluchtelingen.

-Berichtgeving in de media: media-aandacht (over het vluchtelingenbeleid).

2) Er is sprake van *symbolic politics* als in de jaarverslagen gesproken wordt door AI over:

-Landen of staten die vluchtelingen hebben opgevangen (goede of slechte vluchtelingenopvang).

-Individuele verhalen van vluchtelingen over de opvang, zowel fysieke omstandigheden als gevoelens daaromtrent.

-Een symbolische gebeurtenis, zoals een herdenkingsmonument voor de verdronkenen op Het Plein in Den Haag (Jaarverslag 2015 Amnesty International Nederland).

3) Er is sprake van *leverage politics* als in de jaarverslagen gesproken wordt door AI over:

-Samenwerking met andere organisaties of staten

-Beïnvloeden van machtige instituties zoals EU of staten (zoals Frankrijk of Duitsland) en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens; en daardoor de Nederlandse regering beïnvloeden: onder andere Europese regeringen aanspreken op hun verantwoordelijkheid om vluchtelingen te beschermen (Jaarverslag 2015 AI).

- De Nederlandse regering aanspreken op haar verantwoordelijkheid om vluchtelingen te beschermen.

-*Shaming* door Amnesty International over het vluchtelingenbeleid in Nederland

- *Shaming* ten aanzien van een staat is: negatieve bewoordingen of houding over het beleid.

- Andere manieren van *leverage politics* zijn:

- mobilisatie ten aanzien van vluchtelingenbeleid
- mediaberichten over vluchtelingenbeleid waarnaar verwezen wordt
- Beroemdheden gebruiken in campagnes/missies/meetings buiten Amnesty International (AI) om of binnen de AI met verwijzing dat ze beroemd /belangrijk zijn.

4) Er is sprake van *accountability politics* als in de jaarverslagen gesproken wordt door AI over:

-Het niet (blijven) uitvoeren van het vluchtelingenbeleid zoals het afgesproken is in het vluchtelingenverdrag, internationaal verdrag betreffend de vluchtelingenopvang en beleid(s)(voorschriften).

-De formele aanname over vluchtelingenbeleid.

- Het schenden van het vluchtelingenverdrag door Nederland.

-Het niet nemen van verantwoordelijkheid door Nederland betreffende de vluchtelingenopvang .

Tabel 2: Resultaten inhoudsanalyse van de jaarverslagen van Amnesty International van 2010 tot en met 2015 in percentages (afgerond op een geheel getal) en (n)

Tactieken	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Information politics	51% (38)	58% (30)	76% (31)	60% (27)	68% (40)	82% (67)
Symbolic politics	3% (2)	0% (0)	0% (0)	7% (3)	5% (3)	2% (2)
Leverage politics	28% (21)	25% (13)	24% (10)	22% (10)	19% (11)	11% (9)
Accountability politics	18% (13)	17% (9)	0% (0)	11% (5)	8% (5)	5% (4)
Totaal (n)	(74)	(52)	(41)	(45)	(59)	(82)
Totaal percentages	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Uit bovenstaand tabel is er een trend te merken door de jaren heen (2010 tot en met 2015) wat betreft het gebruik van de vier tactieken door Amnesty International. Uit de tabel blijkt dat het gebruik van de tactiek *information politics* in het algemeen een stijgende trend vertoont tussen 2010 en 2012, van 51% naar 76%. Het gebruik van deze tactiek is 16% gedaald in het jaar 2013 (60%). Daarna is het gebruik hiervan tussen 2014 en 2015 flink omhoog gegaan, waarbij het maar liefst 82% werd gebruikt door Amnesty International. De stijgende trend van deze tactiek kan wellicht verklaard worden door het feit dat informatiepolitiek de hoofdactiviteit van de organisatie is, wat uit de inhoudsanalyse van de jaarverslagen en de interviews met medewerkers van Amnesty International is gebleken (onderzoek doen en rapporten uitbrengen en aan de hand daarvan lobbyen, campagnes voeren en meetings organiseren). Daartegen blijkt uit de tabel dat de tactiek *symbolic politics* een dalende trend vertoont, waarbij deze tactiek in 2011 en 2012 helemaal niet gebruikt werd (0%) door Amnesty International. Dit kan wellicht verklaard worden door het feit dat deze tactiek, volgens de geïnterviewde medewerkers van Amnesty International, niet te doelmatig wordt gebruikt om invloed uit te oefenen, waardoor het minder impact heeft; en wordt dus veel minder ingezet en soms helemaal niet. Voorts laat de tabel zien dat de tactiek *leverage politics* ook minder wordt gebruikt door de door de jaren heen, maar er is geen groot of significant verschil tussen de jaren te zien, behalve tussen 2014 en 2015 (van 19% naar 11%). Ten slotte is er ook een dalende trend te zien in het gebruik van de tactiek *accountability politics*, waarbij Amnesty International in 2012 geen beroep deed op deze tactiek.

Uit de inhoudsanalyse van de jaarverslagen blijkt dat Amnesty International het meeste gebruikmaakt van de tactiek *information politics* om de Nederlandse regelgeving te proberen te beïnvloeden ten aanzien van vluchtelingenbeleid. Hierbij wordt de technische informatie meer gebruikt door de organisatie dan de statistische informatie. Technische informatie is het combineren van getuigenissen van vluchtelingen met feitelijke informatie. Statistische informatie is de statistiek (cijfers) die wordt gebruikt door de organisatie, zoals het aantal vluchtelingen dat in detentie zit. Dit wordt beaamd door senior medewerker politieke zaken en de campagneleider van Amnesty International. Volgens deze medewerkers werkt Amnesty International niet echt met cijfers om

invloed uit te oefenen via informatieverschaffing. De organisatie kan bijvoorbeeld wel cijfers over vluchtelingen in detentie noemen, maar voor invloed via informatieverschaffing ligt de nadruk op technische informatie, met gebruik van de getuigenissen van vluchtelingen zelf. Echter is de senior persvoorlichter van mening dat de statistische informatie ook belangrijk is. Volgens hem gaat het om de combinatie van beide soorten informatie als het gaat om het uitoefenen van invloed via informatieverschaffing. Volgens deze medewerker, als het gaat om het overtuigen van beleidsmakers en politici wordt er veel gebruikgemaakt van statistische informatie. Als het gaat om publiekscommunicatie, zoals bijvoorbeeld mensen vragen om een petitie te tekenen, worden er vaak de persoonlijke verhalen van vluchtelingen (technische informatie) gebruikt omdat het probleem dan daardoor een gezicht krijgt. Het verschil tussen deze medewerkers kan wellicht verklaard worden door de verschillende taken die zij vervullen rondom het vluchtelingenbeleid. Verder als het gaat om het uitoefenen van invloed via informatiewetgeving zegt de geïnterviewde beleidsmedewerker van het Ministerie van Veiligheid en Justitie dat Amnesty International soms invloed uitoefent met de technische informatie die zij geeft, maar weinig met de statistische informatie. Deze medewerker zegt dat Amnesty International en andere NGOs statistische informatie (cijfers) vragen bij het Ministerie om te kijken of zij de cijfers herkennen. Verder blijkt uit de inhoudsanalyse dat er ook media-aandacht is voor de activiteiten van Amnesty International. Dit blijkt uit de volgende passage: *'We genereerden veel aandacht van media en politici voor onze onderzoeken naar onder meer misstanden aan de grenzen van Europa (in Griekenland, Hongarije, Macedonië en Servië'* (Jaarverslag 2015, p. 17). Dit wordt beaamd door de drie geïnterviewde medewerkers van de organisatie. Volgens de senior medewerker politieke zaken en de campagneleider hangt media-aandacht ook af van gebeurtenissen rondom het vluchtelingenbeleid. Volgens deze medewerkers zijn de media hierbij geïnteresseerd in onderzoeken en rapporten van Amnesty International. De organisatie probeert, volgens de senior persvoorlichter, de informatie die zij heeft eerlijk te delen en inzicht te geven in het vluchtelingenbeleid. Als het gaat om het uitoefenen van invloed op de mediaberichtgeving kan Amnesty International haar verhaal beter verkopen aan Kamerleden en de media als er onderwerpen zijn die het raken, maar over het algemeen heeft dit geen invloed volgens de geïnterviewde beleidsmedewerker van het Ministerie van Veiligheid en Justitie.

Wat betreft *symbolic politics* blijkt uit de inhoudsanalyse van de jaarverslagen dat Amnesty international deze tactiek het minst gebruikt. Hierbij gebruikt de organisatie symbolische gebeurtenissen en individuele verhalen van vluchtelingen om mensen te mobiliseren, teneinde de Nederlandse regelgeving ten aanzien van vluchtelingenbeleid te beïnvloeden. Voorbeelden hiervan zijn: *'Vreemdelingendetentie was in 2013 onderwerp van stevig maatschappelijk debat, onder meer naar aanleiding van de zelfmoord in vreemdelingendetentie van de Russische asielzoeker Aleksandr Dolmatov. Dit jaar werden veel Nederlanders zich voor het eerst bewust van een misstand die al jaren de Nederlandse praktijk is'* (Jaarverslag 2013, p. 38). *'Lobby, een handtekeningenactie en een tijdelijk herdenkingsmonument voor de verdronkenen op het Plein in Den Haag, maakten deel uit van onze*

activiteiten.' (Jaarverslag 2014, p. 17). Dit wordt beaamd door de geïnterviewde medewerkers van de organisatie. Volgens de senior medewerker politieke zaken wordt deze tactiek niet te doelmatig gebruikt, waardoor het een beperkte impact heeft. Hieraan voegt de campagneleider vluchtelingen toe dat de symboliek vanuit de media groter weegt dan die vanuit Amnesty International. Hierbij gaat het, volgens deze medewerker, om wat de maatschappij van het vluchtelingenbeleid vindt. Deze medewerker zegt dat als de maatschappij vindt dat het goed gaat met het vluchtelingenbeleid Amnesty International mensen dan moeilijk kan mobiliseren. Dit wordt beaamd door de geïnterviewde beleidsmedewerker van het Ministerie van Veiligheid en Justitie. Volgens deze medewerker hebben symbolen van Amnesty International geen invloed op de Nederlandse overheid, want symbolen zijn voor de media en voor de mensen die niet zoveel weten van een bepaald onderwerp. Verder zegt deze medewerker dat NGOs in het algemeen niet zelf proberen invloed uit te oefenen via *symbolic politics*. Hierbij is vaak hun einddoel dat zij de aandacht voor gebeurtenissen vragen en zij hopen dan dat de Tweede Kamer hieraan wat gaat doen en niet zozeer henzelf bij de overheid. Verder geeft de seniorpersvoorlichter van Amnesty International aan dat individuele verhalen wel heel erg belangrijk zijn als het gaat om *symbolic politics*, zoals het aanspoelen van het jongetje Aylan Kurdi op het Europese kust. Hierover zegt deze medewerker het volgende: 'Ik denk dat dat moment voor heel veel mensen het gevoel hebben gegeven van: wij moeten toch meer mensen opvangen. Wij kunnen mensen niet zomaar laten verdrinken in de Middellandse Zee. Je ziet ook dat daarna heel veel in gang is gezet' (Appendix, p. 56). Echter zegt de beleidsmedewerker van het Ministerie van Veiligheid en Justitie dat individuele verhalen lastig zijn, want het Ministerie mag daar geen antwoord op geven in verband met privacy. Dit verschil kan wellicht verklaard worden door het feit dat het de taak is van de overheid om de privacy van mensen te waarborgen, in dit geval ook van vluchtelingen die geregistreerd zijn bij het Ministerie.

Uit de inhoudsanalyse van de jaarverslagen blijkt ook dat *leverage politics* veel gebruikt wordt door Amnesty International om de Nederlandse regelgeving ten aanzien van vluchtelingenbeleid te proberen te beïnvloeden. Hierbij werkt Amnesty International samen met andere organisaties. Dit wordt beaamd door de geïnterviewde medewerkers van de organisatie. Volgens deze medewerkers werkt Amnesty International met andere organisaties als dat toegevoegde waarde heeft, zoals met Vluchtelingenwerk, Artsen Zonder Grenzen en Pax. Volgens de geïnterviewde beleidsmedewerker van het Ministerie van veiligheid en Justitie oefenen NGOs, dus ook Amnesty International, invloed uit als ze samenwerken of een coalitie sluiten. Bovendien probeert Amnesty International ook mensen te mobiliseren door middel van campagnes en handtekeningenacties om te zorgen dat de Nederlandse overheid haar vluchtelingenbeleid wijzigt. Dit wordt beaamd door de geïnterviewde medewerkers van de organisatie. Volgens de geïnterviewde beleidsmedewerker hebben campagnes en handtekeningenacties veel invloed op burgers, maar minder op de Nederlandse regering. Deze medewerker zegt dat campagnes en handtekeningenacties gericht zijn op de bewustwording van de burger of om actiebereidheid in de Tweede Kamer te krijgen en veel minder om het kabinet te

beïnvloeden. Uit de inhoudsanalyse blijkt ook dat Amnesty International gebruikmaakt van lobby als het gaat om het uitoefenen van invloed via *leverage politics*. Dit wordt ook beaamd door de geïnterviewde medewerkers van de organisatie. Volgens de beleidsmedewerker van het Ministerie van Veiligheid en Justitie is lobby heel belangrijk voor NGOs, ook voor Amnesty International, omdat zij op die manier de Tweede Kamer bereiken die dan een onderwerp kan agenderen. Door lobby bereiken zij ook Ministeries. Echter is lobby in de inhoudsanalyse geclassificeerd bij de tactiek *information politics*, terwijl bij de interviews lobby door alle geïnterviewden wordt geclassificeerd bij *leverage politics*. Dit verschil kan verklaard worden door het feit dat deze tactiek in de inhoudsanalyse wordt gezien als een soort *meeting* en *meeting* is geclassificeerd bij de tactiek *information politics* in de inhoudsanalyse. Verder uit de inhoudsanalyse blijkt dat Amnesty International machtige staten en instituties probeert te beïnvloeden om uiteindelijk invloed uit te oefenen op de Nederlandse regering ten aanzien van het vluchtelingenbeleid. Volgens de geïnterviewde medewerkers van de organisatie probeert Amnesty International echter staten tegelijkertijd te beïnvloeden, bijvoorbeeld door het voeren van campagnes in verschillende landen. Dit verschil kan wellicht verklaard worden door het feit dat er in de praktijk anders gaat dan in de theorie. Keck en Sikkink stellen dat NGOs machtige staten proberen te beïnvloeden in een bepaald onderwerp om uiteindelijk invloed uit te oefenen op andere staten. Kennelijk gaat dit anders bij Amnesty International wat betreft het uitoefenen van invloed op het gebied van vluchtelingenbeleid. Tenslotte blijkt uit de inhoudsanalyse van de jaarverslagen dat Amnesty International ook gebruikmaakt van de tactiek *shaming*. Dit wordt beaamd door de geïnterviewde medewerkers van de organisatie. Volgens de geïnterviewde beleidsmedewerker heeft deze tactiek invloed op de regering. Volgens deze medewerker heeft *shaming* gezorgd dat de regering haar beleid over de vreemdelingendetentie heeft gewijzigd. Hieraan voegt deze medewerker toe dat Amnesty International vaak heel zakelijk te werk gaat als het gaat om *shaming*. Volgens de beleidsmedewerker zal de *shaming* van de organisatie nooit gericht zijn op een individu, maar op een bepaald beleid. Dit wordt beaamd door de geïnterviewde medewerkers van Amnesty International.

Ten slotte blijkt uit de inhoudsanalyse van de jaarverslagen dat *accountability politics* niet veel wordt gebruikt door Amnesty International. Bij deze tactiek gaat het meestal om de formele aanname over vluchtelingenbeleid door politici en het niet nemen van verantwoordelijkheid door Nederland betreffende de vluchtelingenopvang. Voorbeelden hiervan zijn: '*Een ander punt van zorg is dat Nederland in 2010 nog steeds asielzoekers uitzette naar onder meer China, Irak, Somalië en Griekenland*' (Jaarverslag 2010, p. 31). '*De minister zegde toe alternatieven voor detentie uit te werken.*' (Jaarverslag 2011, p. 12). Verder heeft Amnesty International over het niet uitvoeren van het vluchtelingenbeleid zoals afgesproken in de beleidsvoorschriften. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de volgende passage: '*Hoewel het detentieregime sinds 2008 op een aantal punten is verbeterd, is er nog steeds sprake van een penitentiair regime. In 2011 kwam daar geen verandering in.*' (Jaarverslag 2011, p. 12). Dit wordt allemaal beaamd door de geïnterviewde medewerkers van de organisatie. Volgens de senior medewerker politieke zaken reageert Amnesty International op schendingen door

hierover te documenteren aan met name de verantwoordelijke politici op basis van feiten. Dus in dat geval gebeurt *accountability* via politieke weg. De campagneleider vluchtelingen voegt hieraan toe dat Amnesty International ook persoonlijke rechtszaken aanspant waarin zij partij is of rechtszaken ondersteunt waarin zij geen partij is om deze schendingen recht te zetten. *Accountability* gebeurt in dat geval via juridische weg. Daarnaast zegt de seniorpersvoorlichter dat er ook wordt gelobbyd en actie gevoerd door Amnesty International om schendingen recht te zetten. Volgens de geïnterviewde beleidsmedewerker van het Ministerie van Veiligheid en Justitie is de invloed van *accountability* via juridische weg lastig vast te stellen, omdat er niet veel voorbeelden hiervan zijn. Wat *accountability* via politieke weg betreft verschillen NGOs, dus ook Amnesty International, met het Ministerie van mening volgens deze beleidsmedewerker. De beleidsmedewerker zegt het volgende hierover: '*Soms krijg je echt keurig een brief, bijvoorbeeld over grensdetentie: waarom NGOs vinden dat wij verdragen schenden, maar goed dan kijk ik ook naar: wat heeft de hoogste rechter in Nederland erover gezegd? Wij volgen de hoogste rechter en daar zie je wel dat wij soms dingen overnemen, soms ook niet.*' (Appendix, p. 73). Volgens deze beleidsmedewerker kan *accountability* via politieke weg soms wel invloed hebben.

Discussie

Het blijkt dat Amnesty International gebruikmaakt van alle vier *advocacy tactics* van Keck en Sikkink om de Nederlandse regelgeving ten aanzien van vluchtelingenbeleid te proberen te beïnvloeden. Daarbij wordt de tactiek *information politics* het meeste gebruikt, daarna de tactiek *leverage politics*; en de tactieken *accountability* en *symbolic politics* worden het minste ingezet. Volgens de geïnterviewden hebben *Information* (technische informatie) en *leverage politics* (*shaming*, lobby en samenwerking met andere organisaties) invloed. *Accountability politics* (via politieke weg) heeft soms wel invloed. Daartegen heeft *symbolic politics* geen invloed. Deze bevindingen betekenen dat NGOs niet alleen maar onder bepaalde omstandigheden invloed hebben op besluitvorming en regelgeving op nationaal en internationaal niveau. De bevindingen laten zien dat NGOs door middel van hun activiteiten invloed uitoefenen op verschillende manieren. Deze manieren zijn onder andere onderzoek, lobbyen, samenwerking met andere organisatie, *shaming*, campagne voeren en staten aanspreken op hun verantwoordelijkheid via brieven en rechtszaken.

In dit kader kan er ook maatschappelijk gezien van dit onderzoek worden geleerd. Hierbij laat dit onderzoek zien dat NGOs verschillende strategieën inzetten om maatschappelijke debatten en keuzen van burgers en politiek over diverse onderwerpen te beïnvloeden. Bijvoorbeeld een NGO als Amnesty Internationaal probeert door onderzoek naar vreemdelingendetentie in Nederland en de rapporten daarover de misstanden op dit gebied te laten zien aan mensen in de samenleving en de politiek zodat er alternatieven hiervoor door de politiek wordt gebruikt. Ook door campagnes te voeren en individuele verhalen van vluchtelingen te gebruiken probeert Amnesty International mensen bewust

te laten worden van de (soms) erbarmelijke situaties van vluchtelingen en hen daardoor mobiliseren om te zorgen dat vluchtelingen worden opgevangen.

Dus toekomstige onderzoekers kunnen ook van dit onderzoek leren. Wat zij van dit onderzoek kunnen leren is dat NGOs verschillende activiteiten uitvoeren om invloed uit te oefenen. Sommige activiteiten worden hierbij meer door hen gebruikt om invloed uit te oefenen en hebben meer invloed dan andere activiteiten. Als er bijvoorbeeld naar de NGO Amnesty International wordt gekeken is het te zien dat deze NGO het meeste gebruikmaakt van onderzoeken, rapporten, lobby, *shaming* en samenwerking met andere organisaties als het gaat om het vluchtelingenbeleid. Deze activiteiten hebben meer invloed dan andere activiteiten van de organisatie, zoals het gebruiken van symbolische gebeurtenissen en het voeren van campagnes.

Tot slot moeten er een paar kanttekeningen worden gesteld bij deze thesis als het gaat om de betrouwbaarheid en de generaliseerbaarheid van de bevindingen. Wat betreft de betrouwbaarheid van de bevindingen heeft *inter-rater reliability* niet plaatsgevonden, waardoor de betrouwbaarheid van het opgestelde codeboek niet is gecontroleerd en of de nadelen van de inhoudsanalyse die zijn geschetst in de onderzoeksopzet zijn opgetreden tijdens de analyse van de inhoud van de jaarverslagen. Echter, tijdens deze analyse is er zoveel mogelijk geprobeerd om deze nadelen te vermijden. Daarnaast wat de generaliseerbaarheid van de bevindingen betreft is er in deze thesis alleen een NGO onderzocht, Amnesty International. Alhoewel Amnesty International representatief is voor de andere *advocacy NGOs* kan er niet gesteld worden dat de bevindingen van deze thesis generaliseerbaar zijn naar alle *advocacy NGOs*, want de studie is hiervoor te beperkt. Het was beter geweest als er een paar NGOs was onderzocht. Dus gelet op de bevindingen en beperkingen van deze thesis zou in de toekomst onderzoek gedaan kunnen worden naar een paar NGOs om te kijken hoe zij staten proberen te beïnvloeden op een bepaald gebied en of er verschil is in hun activiteiten om te beïnvloeden en waardoor komt dat?

Bibliografie:

- Acosta, Raúl. (2012). Advocacy Networks Through a Multidisciplinary Lens: Implications for Research Agendas. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 23(1), 156-181.
- Amnesty International (2016). Opgevraagd van: www.amnesty.nl/wie-we-zijn/ons-verhaal
- Amnesty International (2016). Opgevraagd van: jaarverslag.amnesty.nl/assets/Amnesty-International-Nederland-Jaarverslag-2015.pdf
- Arts, Bas. (2003). *Non-state Actors in Global Governance: Three Faces of Power*. Preprints aus der Max-Planck-Projektgruppe Recht der Gemeinschaftsgüter, Working paper No. 2003/4.
- Betsill, Michele. M. & Elisabeth Corell. (2001). NGO Influence in International Environmental Negotiations: A Framework for Analysis. *Global Environmental Politics*, 1(4):65-85.
- Bouma, V.I. (2014). *De International Commission against the Death Penalty als Normbepleiter: Tactieken voor Normverspreiding*. Bachelorscriptie Internationale Politiek. Universiteit Leiden.
- Boyle, Elizabeth Heger & Hoeschen, Andrea. (2001). Theorizing the Form of Media Coverage over Time. *The Sociological Quarterly* 42 (4), 511-527.
- Brown, L. David, Alnoor Ebrahim & Srilatha Batliwala. (2012). Governing International Advocacy NGOs. *World Development*, 40(6), 1098-1108.
- Bryman, A. (2016). *Social Research Methods*. Oxford: Oxford University Press, 5th ed.
- Busby, Joshua W. (2010). *Moral Movements and Foreign Policy*. Cambridge: Cambridge University Press
- Carpenter, Charli. Sirin Duygulu, Alexander H. Montgomery & Anna Rapp. (2014). Explaining the Advocacy Agenda: Insights from the Human Security Network. *International Organization*. 68(2): 449-470.
- Checkel, Jeffrey T. (1997). International Norms and Domestic Politics: Bridging the Rationalist-Constructivist Divide. *European Journal of International Relations*, 3(4), 473-95.
- Finnemore, Martha & Kathryn Sikkink. (1998). International Norm Dynamics and Political Change. *International Organization*, 52(4), 887-917.
- Gaer, Felice D. (2010). Reality Check: Human Rights Nongovernmental Organizations Confront Governments at the United Nations. *Third World Quarterly*, 16(3), 389-404.
- Hafner-Burton, Emilie M. (2008). Sticks and Stones: Naming and Shaming the Human Rights Enforcement Problem. *International Organization*, 62(4), 689-716.
- Hess, Bethany. (2016). "No More Bed, Bath and Bread? The Netherlands' Discontinuation of Unconditional Support for Asylum Seekers". *Graduate Theses & Dissertations*.
- Keck, Margaret E. & Kathryn Sikkink. (1999). Transnational Advocacy Networks in International and Regional Politics. *International Social Science Journal*, 51(159), 89-101.
- McLagan, M. (2003). Principles, Publicity, and Politics: Notes on Human Rights Media. *American Anthropologist*, 105(3), 605-612.

Risse, Thomas. (2013). Transnational Actors and World Politics. In: Carlsnaes, Walter, Thomas Risse & Beth Simmons (eds.), *Handbook of International Relations*. London. Sage Publications (pp. 426-452).

Appendix 1:

Codering tactieken Amnesty Nederland ter beïnvloeding Nederlandse regelgeving t.a.v. vluchtelingenopvang (jaarverslagen)

Codering op zinsniveau

Jaarverslag 2010 (Migratie (ook over vluchtelingenopvang) pp. 31-33)

Information politics

- Migranten en vluchtelingen vormen wereldwijd een kwetsbare groep. (Feitelijke informatie: algemeen)
- Velen van hen worden het slachtoffer van discriminatie, exploitatie, detentie, criminalisering en andere mensenrechtenschendingen. (Feitelijke informatie: algemeen)
- Ook Nederland gaat niet altijd zorgvuldig om met vreemdelingen. (Feitelijke informatie: algemeen)
- Jaarlijks worden er hier zo'n tienduizend opgesloten. (statistische informatie)
- Niet omdat ze een strafbaar feit hebben gepleegd, maar omdat ze wachten op behandeling van hun asielverzoek of op uitzetting. (Feitelijke informatie: algemeen)
- Alleen toepassing van detentie van vreemdelingen als geen enkel ander middel mogelijk is, en onder humane omstandigheden. (missie)
- Stopzetting van het uitzetten van asielzoekers vanuit Nederland naar Griekenland totdat de asielprocedure daar verbeterd is. (missie)
- Een zorgvuldige procedure voor elke asielzoeker en bescherming van ieder die gevaar loopt slachtoffer te worden van ernstige mensenrechtenschendingen bij terugkeer. (missie)
- Op 5 november publiceerden we Vreemdelingendetentie: in strijd met de mensenrechten, een update van ons rapport The Netherlands: Detention of irregular migrants and asylum-seekers uit 2008. (Getuigenissen van betrokkenen: rapport)
- Bij de presentatie van het vervolgrapport organiseerden we een symposium met sprekers uit de wetenschap, advocatuur, inspectie, gezondheidszorg en politiek. (Feitelijke informatie: technische informatie (meeting))
- Vrijwel alle landelijke en regionale kranten en vele nieuwssites schreven over het onderwerp. (Berichtgeving in de media)
- Op 26 januari 2011 overhandigden we deze petitie aan de voorzitter van de Algemene Commissie voor Immigratie en Asiel van de Tweede Kamer, voorafgaande aan een Algemeen Overleg over dit onderwerp. (Feitelijke informatie: technische informatie (meeting))
- Vreemdelingen in detentie staken we op 24 december een hart onder de riem door vijftienhonderd groetenkaarten en kindertekeningen af te leveren bij het detentiecentrum in Zaandam. (Feitelijke

informatie: algemeen).

- Duizenden overige kaarten stuurden we naar drie andere grote detentiecentra. (Feitelijke informatie: algemeen)

-In oktober schreef de coalitie een notitie over de mensenrechtelijke verplichtingen rondom de opvang van uitgeprocedeerde gezinnen.(getuigenissen van betrokkenen: notitie (soort rapport)).

-Daarin deed zij ook aanbevelingen voor die opvang. (notitie (rapport) met aanbevelingen)

-In maart kwam er een Amnesty-rapport uit over wat er gebeurde met ruim vijftig asielzoekers die vanuit Nederland en andere EU-landen waren uitgezet naar Griekenland. (statistische informatie)

-In maart kwam er een Amnesty-rapport uit over wat er gebeurde met ruim vijftig asielzoekers die vanuit Nederland en andere EU-landen waren uitgezet naar Griekenland. (Amnesty rapport)

- Naar aanleiding van een Amnesty-rapport uit juli over het routineuze detineren van asielzoekers in Griekenland voerden we een e-mailactie gericht aan de Griekse overheid. (Getuigenissen van betrokkenen: rapport)

- Daarnaast ondersteunden we advocaten van asielzoekers die naar Griekenland dreigden te worden uitgezet (getuigenissen: advocaten).

- Op 30 september presenteerden de VVD, het CDA en de PVV hun regeer- en gedoogakkoord. (Feitelijke informatie: algemeen)

- Daarom brachten we een persbericht uit met onze zorgpunten. (Berichtgeving in de media)

- Mede dankzij uitgebreide media-aandacht en druk van ons en andere organisaties besteedde de politiek aandacht aan vreemdelingendetentie. (Media-aandacht)

- Tijdens een Algemeen Overleg over het onderwerp op 26 januari 2011 bleek een groot deel van de Algemene Commissie voor Immigratie en Asiel van de Tweede Kamer de zorgen van Amnesty te delen. (Feitelijke informatie: technische informatie (meeting))

- De verschillende fracties verwezen vaak naar het Amnesty-rapport.(Feitelijke informatie:algemeen)

- Amnestydirecteur Nazarski reageerde positief: 'We zijn er natuurlijk nog niet, maar onze kritiek en zorg hebben nu eindelijk weerklank gevonden.' (Feitelijke informatie: algemeen)

-De problematiek rondom het op straat zetten van kinderen trok veel aandacht van politiek en media. (media-aandacht)

- Het onderwerp werd behandeld tijdens een debat in de Tweede Kamer in mei en verschillende fracties stelden Kamervragen. (Feitelijke informatie: algemeen)

- Deze uitspraak heeft grote gevolgen voor soortgelijke gevallen. (Feitelijke informatie: algemeen)

- Minister Leers is tegen het vonnis in cassatie gegaan. (Feitelijke informatie: algemeen)

-Nederland en andere EU-landen zetten voorlopig geen asielzoekers meer uit naar Griekenland sinds een brief van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van oktober 2010. (Getuigenissen van betrokkenen: brief Hof (soort rapport))

- We zien de uitwerking daarvan met spanning tegemoet. (Feitelijke informatie: algemeen)

- In 2011 zullen we eigen onderzoek doen naar mogelijke alternatieven voor vreemdelingendetentie en aandringen op invoering daarvan. (Feitelijke informatie: algemeen)
- Amnesty-directeur Eduard Nazarski had een brief voor de Tweede Kamer bij zich, met dezelfde boodschap; overigens niet de eerste van dit jaar. (Getuigenissen van betrokkenen: brief (soort rapport))
- Amnesty dacht daar anders over en trok naar het Tweede Kamergebouw. (Feitelijke informatie: technische informatie (demonstratie))
- Vlak na de demonstratie kreeg Leers de wind van voren in het vragenuurtje in de Tweede Kamer. (Feitelijke informatie: algemeen).
- Er kwam direct een spoeddebat. (Feitelijke informatie: algemeen)
- Helaas hervatte Nederland de uitzettingen daarna weer, omdat het Hof aankondigde de zaken van uitprocedeerde Iraakse asielzoekers weer individueel te bekijken en niet in alle gevallen automatisch om opschorting van uitzetting te vragen. (Feitelijke informatie: algemeen)

Symbolic politics

- Griekenland houdt zich niet aan internationale afspraken, waardoor mogelijke vluchtelingen er bijvoorbeeld worden teruggestuurd naar een land waar ze gevaar lopen. (land met slechte vluchtelingenopvang)
- Naar aanleiding van een Amnesty-rapport uit juli over het routineuze detineren van asielzoekers in Griekenland voerden we een e-mailactie gericht aan de Griekse overheid. (Land met slechte opvang)

Leverage politics

- Nederland doet dit veel vaker en veel langer dan nodig en human is. (shaming)
- Een ander punt van zorg is dat Nederland in 2010 nog steeds asielzoekers uitzette naar onder meer China, Irak, Somalië en Griekenland. (shaming)
- We zorgden ervoor dat er meer aandacht kwam voor vreemdelingendetentie en dat ook veel andere maatschappelijke organisaties zich inspanden voor bewustwording van de problemen rondom deze detentie en zich inzetten voor verbetering. (Mobilisatie ten aanzien van vluchtelingenopvang/tegen detentie)
- Zo'n honderdvijftig mensen van vijftig verschillende organisaties namen eraan deel. (Samenwerking met andere organisaties)
- Meer dan veertig maatschappelijke organisaties, een groot aantal professionals en vertegenwoordigers van kerken ondertekenden onze oproep aan de Nederlandse regering om onnodige vreemdelingendetentie te stoppen. (Mobilisatie ten aanzien van vluchtelingenopvang/tegen detentie)

- Meer dan veertig maatschappelijke organisaties, een groot aantal professionals en vertegenwoordigers van kerken ondertekenden onze oproep aan de Nederlandse regering om onnodige vreemdelingendetentie te stoppen. (NL regering aanspreken op haar verantwoordelijkheid om vluchtelingen te beschermen)
- Dit deden we in samenwerking met Kerk in Actie, het Humanistisch Verbond en Justitia et Pax. (Samenwerking met andere organisaties)
- Amnesty Nederland trad toe tot de coalitie Geen Kind op Straat, die protesteert tegen het feit dat de Nederlandse regering kinderen, waaronder die van uitgeprocedeerde asielzoekers, op straat zet. (samenwerking met andere organisaties).
- Daarnaast lobbyde de coalitie bij de Tweede Kamer. (Samenwerking met andere organisaties)
- Dat rapport was met medewerking van Amnesty Nederland tot stand gekomen. (Samenwerking met andere organisaties).
- Ook vroegen we via Kamerbrieven diverse malen aandacht voor de situatie van asielzoekers in Griekenland en riepen we de regering bij herhaling op de overdrachten van asielzoekers naar dat land op te schorten. (Het aanspreken van de NL regering op haar verantwoordelijkheid)
- Mede dankzij uitgebreide media-aandacht en druk van ons en andere organisaties besteedde de politiek aandacht aan vreemdelingendetentie. (Samenwerking met andere organisaties)
- De coalitie blijft in de gaten houden of er inderdaad geen kinderen op straat worden gezet. (Samenwerking met andere organisaties)
- Nederland liet deze asielzoekers echter niet toe tot de Nederlandse asielprocedure. (Shaming)
- In januari 2011 oordeelde het Hof, onder verwijzing naar onder meer twee Amnesty-rapporten, dat België een Afghaanse asielzoeker niet had mogen overdragen aan Griekenland. (Beïnvloeden van machtige institutie (Hof).
- Sinds die uitspraak laat Nederland asielzoekers die via Griekenland naar Nederland zijn gereisd wél toe tot de asielprocedure. (Beïnvloeding machtige institutie (Hof) en daardoor NL beïnvloeden)
- ‘Stop uitzettingen naar Irak’, stond er op een spandoek van Amnesty tijdens een demonstratie in Den Haag op 2 november. (demonstratie: soort mobilisatie t.a.v. vluchtelingenopvang)
- Amnesty dacht daar anders over en trok naar het Tweede Kamergebouw. (demonstratie: mobilisatie)
- Nog diezelfde dag ontvingen de Nederlandse autoriteiten een stevige brief van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, waarop minister Leers de uitzetting opschortte totdat het Hof op 24 november een uitspraak zou doen over de veiligheidssituatie in Irak. (Beïnvloeden machtige instituties (het Hof) en daardoor NL regering beïnvloeden: het Hof om een uitspraak verzoeken)
- Amnesty blijft erop wijzen dat uitzetting naar vijf centrale provincies in Irak gevaarlijk is. (NL regering aanspreken op haar verantwoordelijkheid om vluchtelingen te beschermen).
- Personen afkomstig uit deze provincies hebben extra bescherming nodig. (NL regering aanspreken op haar verantwoordelijkheid om vluchtelingen te beschermen).

Accountability politics

- Een ander punt van zorg is dat Nederland in 2010 nog steeds asielzoekers uitzette naar onder meer China, Irak, Somalië en Griekenland. (Het niet nemen van verantwoordelijkheid door NL betreffende de vluchtelingenopvang)
- We concludeerden dat er sindsdien enkele verbeteringen zijn, maar dat er in essentie onvoldoende is veranderd. (Het niet (volledig) nemen van verantwoordelijkheid door NL betreffende de vluchtelingenopvang).
- Ook vroegen we via Kamerbrieven diverse malen aandacht voor de situatie van asielzoekers in Griekenland en riepen we de regering bij herhaling op de overdrachten van asielzoekers naar dat land op te schorten. (Het niet nemen van verantwoordelijkheid door NL) .
- Amnesty vreest dat een aantal aangekondigde maatregelen, met name op het gebied van migranten, discriminerend is, of anderszins in strijd met de mensenrechten. (De formele aanname van beleid)
- Minister Leers van Immigratie en Asiel zegde bij het overleg onder meer toe dat hij op zoek gaat naar werkbare alternatieven voor detentie. (De formele aanname van beleid)
- De PvdA-fractie schreef een initiatiefnota over het tegengaan van het op straat zetten van kinderen. (formele aanname van beleid)
- De Tweede Kamer nam een motie over een ruimhartiger omgang met kinderen aan, maar deze is (nog) niet vertaald in concreet beleid. (De formele aanname van beleid over vluchtelingenopvang)
- Op 11 januari 2011 verbood het Gerechtshof in Den Haag de Nederlandse staat een uitgeprocedeerde Angolese moeder met haar kinderen op straat te zetten vanuit het vertrekcentrum in Ter Apel. (Het niet nemen van verantwoordelijkheid door NL betreffende vluchtelingenopvang)
- Nederland liet deze asielzoekers echter niet toe tot de Nederlandse asielprocedure. (Het niet nemen van verantwoordelijkheid door NL betreffende de vluchtelingenopvang)
- De wetgeving ten aanzien van vreemdelingendetentie is nog niet veranderd. (Het niet nemen van verantwoordelijkheid door NL betreffende de vluchtelingenopvang)
- Wel zijn er toezeggingen gedaan. (Formele aanname).
- Terwijl er bijna dagelijks berichten binnenkwamen over aanslagen in Bagdad, zouden de dag erna Iraakse asielzoekers op Schiphol op het vliegtuig worden gezet. (Het niet nemen van verantwoordelijkheid door NL betreffende de vluchtelingenopvang)
- Minister Leers van Immigratie en Asiel vond het daarvoor, ondanks uitspraken van de UNHCR en het Europees Hof voor de Mensenrechten schijnbaar veilig genoeg. (Het niet nemen van verantwoordelijkheid door NL betreffende de vluchtelingenopvang)

Jaarverslag 2011 (vreemdelingendetentie, gaat ook over vluchtelingen pp. 11-12)

Information politics

- Kwetsbare mensen zoals kinderen, zwangere vrouwen, slachtoffers van martelingen of mensenhandel, (psychisch) zieken en ouderen horen niet in detentie. (feitelijke informatie: technische informatie (een soort missie))
- Elke inbreuk op de vrijheid moet proportioneel en noodzakelijk zijn. (Technische informatie: een soort missie)
- In elk individueel geval moeten eerst lichtere maatregelen worden uitgeprobeerd. (Technische informatie: een soort missie)
- Als detentie in het uiterste geval onvermijdelijk blijkt, dan moet dit plaatsvinden onder een regime dat niet meer beperkingen oplegt dan strikt noodzakelijk en altijd zo kort mogelijk. (Feitelijke informatie: een soort missie)
- Via maatschappelijke druk en politieke lobby willen we dit zo snel mogelijk, maar in elk geval vóór 31 december 2016 bereiken. (Technische informatie: een soort missie)
- Wij leveren met onze werkzaamheden op het gebied van vreemdelingendetentie een aanvulling op het werk van vluchtelingenorganisaties, die zich enkel richten op vluchtelingen en niet op de bredere groep migranten. (Feitelijke informatie: algemeen)
- Informatie verzamelen over mogelijke alternatieven voor detentie middels onderzoek naar best practices in andere landen en terugkeerprojecten in Nederland. (Feitelijke informatie: technische informatie (missie(doelstelling)))
- De maatschappelijke beweging die verantwoordigd is over het vreemdelingendetentiebeleid uitbreiden en verstevigen. (Feitelijke informatie: technische informatie (missie))
- We gingen door met onze al een aantal jaar durende politieke lobby voor alternatieven voor vreemdelingendetentie en een lichter detentieregime. (Feitelijke informatie: technische informatie: een soort meeting (gesprekken))
- We deden onderzoek in onder meer Australië, het Verenigd Koninkrijk en Zweden en rapporteerden daarover aan de politiek. (Feitelijke informatie: onderzoek gedaan)
- We deden onderzoek in onder meer Australië, het Verenigd Koninkrijk en Zweden en rapporteerden daarover aan de politiek. (Getuigenissen van betrokkenen: rapport)
- Aansluitend hierop deden we onderzoek naar alternatieven voor detentie in Nederland, België, Groot-Brittannië, Zweden en Australië. (Feitelijke informatie: onderzoek gedaan)
- Dit leidde op 10 oktober tot publicatie van de notitie Vreemdelingendetentie in Nederland: het moet en kan anders, alternatieven voor vreemdelingendetentie. (Feitelijke informatie: algemeen)
- Het politieke klimaat was niet gunstig voor een humaner migratiebeleid en bleek gevoeliger voor financiële en efficiency-argumenten dan voor inhoudelijke. (Feitelijke informatie: algemeen)

- Hoewel Amnesty op de inhoud bleef hameren, hielden we hier in onze lobby rekening mee door te wijzen op onderzoeken waaruit blijkt dat alternatieven wel degelijk effectief en ook goedkoper kunnen zijn. (Feitelijke informatie: technische informatie (lobby))
- Vrijwilligers van onze lokale Amnesty-groepen organiseerden informatieve bijeenkomsten, veelal samen met lokale organisaties en kerken. (Feitelijke informatie: technische informatie (meetings))
- In twee gemeenten met detentiecentra (Hoofddorp en Zaandam) leidde dit tot overleg met raadsleden en politici. (Feitelijke informatie: technische informatie (meeting))
- Zij toonden zich geïnteresseerd in alternatieven en een humaner detentieregime en nodigden Amnesty uit om te spreken tijdens de raadsvergadering of speciaal over het onderwerp georganiseerde bijeenkomsten. (Feitelijke informatie: technische informatie (meeting))
- Rondom de film 'Illegal' organiseerde Amnesty samen met Movies that Matter ongeveer vijftien keer debatten en informatiebijeenkomsten. (Feitelijke informatie: technische informatie (meetings))
- We slaagden erin het maatschappelijk draagvlak voor onze standpunten te vergroten en bereikten politieke aandacht voor de door ons onderzochte alternatieven voor vreemdelingendetentie. (Feitelijke informatie: algemeen)
- Universiteiten, medische organisaties en inspecties hebben onze informatie goed gebruikt en zelf ook onderzoek gedaan of aangekondigd. (Feitelijke informatie: technische informatie (missie bereikt))
- Daarmee wisten we de druk op de politiek te vergroten. (Feitelijke informatie: algemeen)
- Er was politieke aandacht voor de alternatieven voor vreemdelingendetentie. (Feitelijke informatie: algemeen))
- Tijdens het Kamerdebat over de Terugkeerbrief op 11 oktober kwam de Amnesty-notitie veelvuldig aan de orde. (Feitelijke informatie: technische informatie(een soort doelbereiking))
- Een eerste, maar vooralsnog te kleine stap (Feitelijke informatie: algemeen over aankondiging minister in aanvullende brief).
- In het huidige politieke bestel is vreemdelingendetentie een gevoelig onderwerp en resultaten zijn niet gemakkelijk te behalen. (Feitelijke informatie: technische informatie (Evaluatie over missie))
- Desondanks hebben onze rapporten de nodige aandacht gekregen en zijn kleine veranderingen waarneembaar. (Feitelijke informatie: technische informatie (Evaluatie over missie))
- We zullen daarom doorgaan met de gehanteerde werkwijze. (Feitelijke informatie: technische informatie (Evaluatie over missie))
- We blijven onderzoek doen en zullen steeds meer gebruikmaken van trainers en Amnesty-groepen en anderen uit onze achterban om het maatschappelijk draagvlak te vergroten. (Feitelijke informatie: technische informatie (Evaluatie over missie))
- Duidelijk is dat het een thema betreft dat lange adem heeft. (Feitelijke informatie: technische informatie (Evaluatie over missie))

Symbolic politics

Leverage politics

- We werkten samen met andere organisaties om onze standpunten op de politieke agenda te krijgen. (Samenwerking met andere organisaties)
- In vervolg op ons rapport Vreemdelingendetentie: In Strijd met Mensenrechten uit 2010, boden we in januari 2011 aan de Tweede Kamer een oproep voor alternatieven en een lichter regime voor vreemdelingendetentie aan. (Beïnvloeden machtige instituties en daardoor NL regering beïnvloeden: Tweede Kamer)
- De oproep was ondertekend door ruim honderdvijftig maatschappelijke organisaties en professionals (wetenschappers, advocaten en artsen) (mobilisatie t.a.v. vluchtelingenopvang)
- Vrijwilligers van onze lokale Amnesty-groepen organiseerden informatieve bijeenkomsten, veelal samen met lokale organisaties en kerken. (Samenwerking met andere organisaties)
- Rondom de film 'Illegal' organiseerde Amnesty samen met Movies that Matter ongeveer vijftien keer debatten en informatiebijeenkomsten. (Samenwerking met andere organisaties)
- Amnestygroepen namen soms ook deel aan wakes die lokale organisaties bij alle detentiecentra organiseren. (Samenwerking met andere organisaties)
- We slaagden erin het maatschappelijk draagvlak voor onze standpunten te vergroten en bereikten politieke aandacht voor de door ons onderzochte alternatieven voor vreemdelingendetentie. (Mobilisatie t.a.v. vluchtelingenopvang)
- Rond de honderdvijftig maatschappelijke organisaties en professionals ondertekenden onze oproep aan de Tweede Kamer. (Mobilisatie ten aanzien van vluchtelingenopvang)
- We blijven onderzoek doen en zullen steeds meer gebruikmaken van trainers en Amnesty-groepen en anderen uit onze achterban om het maatschappelijk draagvlak te vergroten. (Mobilisatie ten aanzien van vluchtelingenopvang/detentie)
- Stichting Los organiseert het Meldpunt Vreemdelingendetentie: doet onderzoek naar individuele casuïstiek in vreemdelingendetentie. (Samenwerking met andere organisaties)
- VluchtelingenWerk Nederland: behartigt belangen van (gedetineerde) asielzoekers. Met name die in grensdetentie. (Samenwerking met andere organisaties)
- Justitia et Pax, Kerk in Actie, Humanistisch Verbond onderhouden contact met geestelijk verzorgers in detentie en doen onderzoek naar omstandigheden van detentie. (Samenwerking met andere organisaties)
- Johannes Wierstichting, Pharos, Dokters van de Wereld houden zich bezig met het recht op gezondheid voor ongedocumenteerden. (Samenwerking met andere organisaties)

Accountability politics

- Minister Leers van Migratie en Asiel zegde toe in juli 2011 met een Terugkeerbrief te komen waarin hij zou ingaan op alternatieven voor detentie. (De formele aannname van beleid)
- De detentie van alleenstaande minderjarige vreemdelingen is sinds 10 maart 2011 beperkt. (Het niet uitvoeren van vluchtelingenopvang zoals afgesproken (beperking detentie)).
- Zij mogen alleen nog onder speciale omstandigheden in bewaring worden gesteld, voor een maximum van veertien dagen. (Het niet uitvoeren van vluchtelingenopvang zoals afgesproken (beperking detentie))
- De minister zegde toe alternatieven voor detentie uit te werken. (Formele aannname van beleid: toezegging)
- Op 22 december 2011 kwam de minister met een aanvullende brief hierover, waarin hij een aantal kleinschalige pilots aankondigde met meldplicht, vrijheidsbeperkende locatie, borgsom en subsidie voor terugkeerprojecten van ngo's. (Formele aannname van beleid: toezegging)
- Hoewel het detentieregime sinds 2008 op een aantal punten is verbeterd, is er nog steeds sprake van een penitentiair regime. (Het niet uitvoeren van de vluchtelingenopvang (detentie))
- In 2011 kwam daar geen verandering in. (Het niet uitvoeren van de vluchtelingenopvang (detentie))
- In Kamerdebatten verwees de staatssecretaris naar de eerdere 'heroriëntatie' van het regime, die hij afdoende achtte, en tijdens het Kamerdebat op 13 december 2011 zei hij in antwoord op een vraag naar de sobere detentieomstandigheden: 'Om dan te zeggen dat er erbarmelijke omstandigheden zijn, terwijl elk verstandig mens die een beetje om zich heen kijkt in andere Europese landen, kan zien dat het hier nog net geen hotel is voor vreemdelingen. (Het niet uitvoeren van de vluchtelingenopvang (detentie))
- Laat dat dan ook maar gezegd zijn. (Het niet uitvoeren van vluchtelingenopvang (detentie))

Jaarverslag 2012 (Migratie, (ook een deel over vluchtelingenopvang) pp. 18-19)

Information politics

- Migranten, vluchtelingen en asielzoekers lopen aanzienlijke risico's waar het gaat om bescherming van hun mensenrechten. (Feitelijke informatie: algemeen)
- Hun juridische status is lang niet altijd duidelijk (Feitelijke informatie: algemeen)
- In opvang en vreemdelingendetentie komen veel misstanden voor. (Feitelijke informatie: algemeen)
- De mensenrechten van migranten en asielzoekers moeten worden gewaarborgd tijdens grenscontroles en bij terugkeeroperaties, onder meer in overeenkomsten met derde landen. (Feitelijke informatie: technische informatie (wat er moet gebeuren: soort missie))
- Irreguliere migranten en asielzoekers mogen niet meer standaard worden gedetineerd. (Feitelijke informatie: technische informatie (wat er moet gebeuren: soort missie))
- Nederland behoort alleen vreemdelingendetentie toe te passen als het niet anders kan en alle minder ingrijpende mogelijkheden zijn uitgeput. (Feitelijke informatie: technische informatie (wat er moet gebeuren: soort missie))
- De Nederlandse overheid moet meer gebruikmaken van bestaande alternatieven en nieuwe alternatieven ontwikkelen. (Feitelijke informatie: technische informatie (wat er moet gebeuren: soort missie))
- In elk geval behoren personen uit kwetsbare groepen niet in detentie te worden geplaatst. (Feitelijke informatie: algemeen))
- Het regime van vreemdelingendetentie moet aanzienlijk beter. (Feitelijke informatie: technische informatie (wat er moet gebeuren: soort missie))
- Invoering van verbeteringen in het regime, zoals op het gebied van disciplinaire maatregelen. (Feitelijke informatie: technische informatie (doelstelling: soort missie))
- Dat kwetsbare groepen worden uitgesloten van detentie. (Feitelijke informatie: technische informatie (doelstelling: soort missie))
- Het benutten van alternatieven voor detentie. (Feitelijke informatie: technische informatie (doelstelling: soort missie))
- Amnesty Nederland heeft aan diverse organisaties input geleverd voor publicaties die als mijlpalen in het debat over vreemdelingendetentie kunnen worden gezien. (Feitelijke informatie: technische informatie (inputs voor publicaties))
- Dit zijn rapporten van de Nationale Ombudsman (7 augustus), het Comité ter Voorkoming van Foltering van de Raad van Europa (9 augustus), de Speciale VN-Rapporteur voor de Mensenrechten van Migranten (2 april) en de Universal Periodic Review van de Mensenrechtenraad van de VN (9 juli) (Getuigenissen van betrokkenen: rapporten)
- Dit zijn rapporten van de Nationale Ombudsman (7 augustus), het Comité ter Voorkoming van

Foltering van de Raad van Europa (9 augustus), de Speciale VN-Rapporteur voor de Mensenrechten van Migranten (2 april) en de Universal Periodic Review van de Mensenrechtenraad van de VN (9 juli) (statistische informatie: datum van de rapporten en rapporten zelf zijn statistische informatie).

- Al deze rapporten uitten kritiek op het gebrek aan alternatieven en het strenge regime in detentie. (Getuigenissen van betrokkenen: rapporten).

- Onze inzet om vreemdelingendetentie terug te dringen verliep veelal volgens plan. (Feitelijke informatie: algemeen)

- Op 10 december organiseerden we voor de nieuwe woordvoerders immigratie en asiel van de fracties in de Tweede Kamer een bijeenkomst, waarbij ook vertegenwoordigers van de Nationale Ombudsman aanwezig waren. (Feitelijke informatie: technische informatie (meeting))

- Die leverde 2.500 kaarten op die op 24 december aan het detentiecentrum Zeist zijn aangeboden. (Feitelijke informatie: statistische informatie (2500 kaarten))

- We zorgden ervoor dat Abu Kurke (een in Nederland woonachtige Ethiopische vluchteling die een pushback-operatie op de Middellandse Zee ternauwernood overleefde) aan een hoorzitting in het Europees Parlement deelnam. (Feitelijke informatie: technische informatie (hoorzitting (soort meeting))

- Deze zullen in april 2013 worden aangeboden (Feitelijke informatie: algemeen)

- Druk kwam er via internationale organisaties en via media, lokale initiatieven, schrijfacties en culturele activiteiten. (Berichtgeving in de media)

- Amnesty wordt gezien als autoriteit op het gebied van vreemdelingendetentie, zoals onder meer blijkt uit de vele verwijzingen naar Amnesty als het onderwerp aan de orde komt en het feit dat we doorlopend om input worden gevraagd door relevante professionals, onder wie de Nationale Ombudsman en asieladvocaten. (Feitelijke informatie: technische informatie)

- Het is niet gelukt om vreemdelingendetentie in de verkiezingscampagne een duidelijke rol te laten spelen. (Feitelijke informatie: technische informatie)

- Het onderwerp wordt in het regeerakkoord niet genoemd. (Feitelijke informatie: technische informatie)

- Amnesty Nederland had een grotere rol willen spelen in de Europese Amnesty-campagne over migratie, maar we beschikten over te weinig informatie over de rol van Nederland bij grenscontroles bij de Europese buitengrenzen en terugkeeroperaties om een effectieve campagne te kunnen voeren. (Feitelijke informatie: technische informatie)

- Een gepland onderzoek naar gezondheidsschade door vreemdelingendetentie kon niet van start gaan vanwege gebrek aan financiële middelen. (Feitelijke informatie: technische informatie)

- Vreemdelingendetentie staat nu een aantal jaren prominent op de agenda van Amnesty Nederland. (Feitelijke informatie: technische informatie)

- In die tijd zijn aanmerkelijke resultaten geboekt. (Feitelijke informatie: technische informatie)

-Alternatieven voor vreemdelingendetentie worden, in onderzoek en in nieuwe maatregelen, eindelijk serieus genomen. (Feitelijke informatie: technische informatie)

-In 2013 maken we van vreemdelingendetentie een publiekscampagne. (Feitelijke informatie: algemeen)

Symbolic politics

Leverage politics

-We namen deel aan de lobby en advocacy gericht op de Europese Unie. (Beïnvloeden machtige instituties (EU) en daardoor NL regering beïnvloeden)

-Ook deden we mee aan een petitieactie aan het Europees Parlement die ruim 15.000 handtekeningen opleverde. (Mobilisatie ten aanzien van vluchtelingenopvang)

-In het kader van de verkiezingen vroegen we onze achterban kaarten en twitterberichten te schrijven naar politici met de oproep zich (na de verkiezingen) in te zetten voor een humaner detentieregime. (Mobilisatie ten aanzien van vluchtelingenopvang/tegen detentie)

-Een speciaal moment was een schrijfactie voor gedetineerden. (Mobilisatie ten aanzien van vluchtelingenopvang/tegen detentie)

-Die leverde 2.500 kaarten op die op 24 december aan het detentiecentrum Zeist zijn aangeboden. (Mobilisatie ten aanzien van vluchtelingenopvang/tegen detentie)

-Het is gelukt om de druk te vergroten op de Nederlandse overheid om het regime van vreemdelingendetentie aan te passen en naar alternatieven om te zien. (De NL regering aanspreken op haar verantwoordelijkheid om vluchtelingen te beschermen)

- Druk kwam er via internationale organisaties en via media, lokale initiatieven, schrijfacties en culturele activiteiten. (Mobilisatie ten aanzien van vluchtelingenopvang/tegen detentie)

- Druk kwam er via internationale organisaties en via media, lokale initiatieven, schrijfacties en culturele activiteiten. (Samenwerking met andere organisaties)

- De Europese Amnesty-campagne over externalisering van het Europese grensbewakingsbeleid is gestart en heeft ook al enkele resultaten opgeleverd, zoals transparantie over afspraken tussen Italië en Libië. (Mobilisatie ten aanzien van vluchtelingenopvang)

-Alhoewel migranten en asielzoekers nog veel te vaak en onder een te streng regime worden gedetineerd, is het bewustzijn in politiek en samenleving dat dit anders zou moeten duidelijk gegroeid. (Mobilisatie ten aanzien van vluchtelingenopvang/tegen detentie)

Accountability politics

Jaarverslag 2013 (Vreemdelingendetentie, ook over vluchtelingen pp. 37-38)

Information politics
<ul style="list-style-type: none">-Nederland sluit ieder jaar duizenden onschuldige vreemdelingen op in een gevangenis. (statistische informatie omtrent vluchtelingenopvang/detentie)- Niet omdat ze een strafbaar feit hebben gepleegd, maar omdat ze wachten op behandeling van hun asielverzoek of op uitzetting. (Feitelijke informatie: algemeen)- De publiciteitscampagne volgde op een jarenlange stroom van rapporten en brieven van Amnesty, en intensieve politieke lobby. (Feitelijke informatie: algemeen)- Het huidige systeem van vreemdelingendetentie moet worden hervormd, waarbij het recht op vrijheid van ongedocumenteerde vreemdelingen het uitgangspunt moet zijn, en dit recht steeds maximaal moet worden gewaarborgd. (Feitelijke informatie: technische informatie (missie))-Staatssecretaris Teeven van Veiligheid en Justitie kondigde aan in 2013 met een nieuw ‘visiedocument’ te komen over vreemdelingendetentie. (Feitelijke informatie: algemeen)- Amnesty Nederland wilde in 2013 het beleid van verantwoordelijk staatssecretaris Teeven van Veiligheid en Justitie zodanig beïnvloeden dat in de toekomst: – uitgeprocedeerde asielzoekers en irreguliere migranten niet langer automatisch worden gedetineerd, en detentie een laatste redmiddel is als andere, lichtere middelen niet afdoende zijn, er voor kwetsbare groepen (waaronder kinderen) altijd alternatieven worden gebruikt; in gevallen waarin detentie desondanks onvermijdelijk is, de overheid kiest voor een licht regime met minimale beperkingen. (Feitelijke informatie: technische informatie (missie))-Zij organiseerden ongeveer honderd lokale activiteiten, zoals infostands en film- en debatavonden. (Feitelijke informatie: technische informatie (meeting))- Op Bevrijdingsdag was er in het Amnesty-huis een ‘Vrijheidsmaaltijd’ met 120 bezoekers. (Feitelijke informatie: algemeen)- De campagne werd ondersteund door tv-spots, krantenadvertenties en online media. (Berichtgeving in de media)- Gedurende de hele campagne is er lobby gevoerd richting regering en politieke partijen. (Feitelijke informatie: technische informatie (lobby))- Op 15 mei stuurde Amnesty een uitgebreide brief naar staatssecretaris Teeven met daarin een groot aantal concrete aanbevelingen. (Feitelijke informatie: algemeen)- Met het verspreiden van deze brief leverden we onze inhoudelijke bijdrage aan het visiedocument

van Teeven. (Feitelijke informatie: algemeen)

- In september publiceerden we ons rapport Vreemdelingendetentie in Nederland: Mensenrechten als maatstaf. (Getuigenissen van betrokkenen: rapport)

- In juni hielden we een goed bezocht symposium over vreemdelingendetentie (120 bezoekers). (Feitelijke informatie: technische informatie (meeting))

- Buitenlandse sprekers zetten het Nederlandse beleid in een ander perspectief voor een gehoor van beleidsmakers, advocaten, journalisten en andere belangstellenden. (Feitelijke informatie: technische informatie (meeting))

- Met de campagne wist Amnesty deze weerzin te mobiliseren, en met de brief aan Teeven in mei, en ons rapport in september, leverden we een inhoudelijke en deskundige bijdrage aan het debat. (Feitelijke informatie: technische informatie (inhoudelijke en deskundige bijdrage))

- De plannen van de staatssecretaris bevatten op enkele punten potentiële verbeteringen. (Feitelijke informatie: algemeen)

- Amnesty juicht de genoemde uitbreiding van de bewegingsvrijheid voor vreemdelingen in detentie toe. (Feitelijke informatie: algemeen)

- Ondanks een aantal positieve punten in de plannen van de staatssecretaris was het oordeel van Amnesty: het is te weinig en te vaag. (Feitelijke informatie: technische informatie)

- Zo blijven de detentielocaties gevangenis, en is detentie van kwetsbare groepen, zoals kinderen, ouderen en mensen met psychische of fysieke problemen, nog altijd mogelijk. (Feitelijke informatie: technische informatie)

- Veel van de toezeggingen die gedaan zijn moeten nog concreet worden gemaakt. (Feitelijke informatie: technische informatie)

- Dit voorstel bevat nog veel haken en ogen (enkele verbeteringen, voor sommige groepen verslechtingen), maar biedt wel weer een opening voor Amnesty om in 2014 verder te werken aan het halen van de campagnedoelstellingen. (Feitelijke informatie: technische informatie)

- We hebben een dubbel gevoel bij de ontwikkelingen op het gebied van vreemdelingendetentie. (Feitelijke informatie: algemeen)

- Maar doordat het onderwerp in het middelpunt van het maatschappelijke debat heeft gestaan, lijken er wel een aantal verbeteringen aan te komen. (Feitelijke informatie: algemeen)

- Veel zal afhangen van de precieze invulling. (Feitelijke informatie: algemeen)

- En omdat dat nog even duurt, blijven veel vreemdelingen ten onrechte en onnodig vastzitten onder veel te strenge regels. (Feitelijke informatie: algemeen)

- Elke dag dat die situatie voortduurt, is er één te veel. (Feitelijke informatie: algemeen)

Symbolic politics

- Vreemdelingendetentie was in 2013 onderwerp van stevig maatschappelijk debat, onder meer naar aanleiding van de zelfmoord in vreemdelingendetentie van de Russische asielzoeker Aleksandr Dolmatov. (symbolische gebeurtenis)
- Dit jaar werden veel Nederlanders zich voor het eerst bewust van een misstand die al jaren de Nederlandse praktijk is. (Symbolische gebeurtenis, waardoor ontstaan bewustzijn bij NL'ers)
- Dit grotere bewustzijn leidde in 2013 duidelijk tot een sterke maatschappelijke weerzin tegen vreemdelingendetentie (Symbolische gebeurtenis, waardoor ontstaan bewustzijn bij NL'ers)

Leverage politics

- Daarom voerde Amnesty de campagne 'Ik schaam me diep', voor een fundamentele verandering van het detentiebeleid voor vreemdelingen in Nederland. (shaming)
- Daarom voerde Amnesty de campagne 'Ik schaam me diep', voor een fundamentele verandering van het detentiebeleid voor vreemdelingen in Nederland. (Mobilisatie t.a.v. vluchtelingenopvang/tegen detentie)
- In mei startten we de publiekscampagne 'Ik schaam me diep', waarmee we het Nederlandse publiek wilden mobiliseren om de staatssecretaris duidelijk te maken dat het vreemdelingenbeleid in Nederland beter geregeld moet worden. (Mobilisatie ten aanzien van vluchtelingenopvang)
- Tijdens de campagne werd er zeer intensief meegewerkt door lokale activisten en Amnesty-groepsleden. (Mobilisatie t.a.v. vluchtelingenopvang/tegen detentie)
- Tijdens de campagne werd er zeer intensief meegewerkt door lokale activisten en Amnesty-groepsleden. (Samenwerking met andere organisaties)
- In veel plaatsen haalden activisten, onder meer op Bevrijdingsfestivals, handtekeningen op onder een petitie aan staatssecretaris Teeven. (Mobilisatie t.a.v. vluchtelingenopvang/tegen detentie)
- Op de website konden mensen een petitie tekenen en een campagneposter maken met hun eigen portret. (Mobilisatie t.a.v. vluchtelingenopvang/tegen detentie)
- Die posters vormden samen een digitale 'Wall of Shame'. (shaming)
- Op 3 oktober boden we bijna 90.000 handtekeningen aan Teeven aan en stond een grote Wall of Shame bij het Binnenhof, met duizenden foto's van mensen die onze campagne ondersteunden. (Mobilisatie t.a.v. vluchtelingenopvang/tegen detentie)
- Met de campagne wist Amnesty deze weerzin te mobiliseren, en met de brief aan Teeven in mei, en ons rapport in september, leverden we een inhoudelijke en deskundige bijdrage aan het debat. (Mobilisatie t.a.v. vluchtelingenopvang/tegen detentie)

Accountability politics

- Nederland sluit ieder jaar duizenden onschuldige vreemdelingen op in een gevangenis. (Het niet nemen van verantwoordelijkheid door NL)
- Medio september presenteerde staatssecretaris Teeven van Veiligheid en Justitie zijn aangekondigde visie op vreemdelingendetentie. (Formele aanname van beleid)
- Naar aanleiding van de politieke discussie werkte de staatssecretaris een nieuw wetsvoorstel uit, waarin met name bepalingen over omstandigheden in detentie verder zijn aangescherpt. (De formele aanname van beleid).
- Dit voorstel bevat nog veel haken en ogen (enkele verbeteringen, voor sommige groepen verslechtingen), maar biedt wel weer een opening voor Amnesty om in 2014 verder te werken aan het halen van de campagnedoelstellingen. (Formele aanname van beleid)
- Het onderwerp staat hoog op de politieke agenda, maar de veranderingen gaan erg langzaam en de gewenste fundamentele wijziging in het beleid is er niet gekomen. (Het niet uitvoeren van wat in de beleidsvoorschriften staat)

Jaarverslag 2014 (Irreguliere migranten, ook over vluchtelingen pp. 23-25)

Information politics

- Irreguliere migranten (dat wil zeggen: mensen zonder geldige verblijfsdocumenten en dus zonder verblijfsrecht) vormen een bijzonder kwetsbare groep in de Nederlandse samenleving. (Feitelijke informatie: algemeen)
- In ons land hebben zij recht op medische noodzakelijke zorg en onderwijs voor minderjarigen. (Feitelijke informatie: algemeen)
- Bovendien kunnen mensen die wachten op de behandeling van hun asielverzoek of op uitzetting, in detentie worden geplaatst. (Feitelijke informatie: algemeen)
- Alle fundamentele rechten van irreguliere migranten in Nederland moeten worden gewaarborgd, ongeacht of iemand zich op straat bevindt, in detentie, of wordt uitgezet. (Feitelijke informatie: algemeen)
- Hun recht op vrijheid en op een adequate levensstandaard moet het uitgangspunt zijn van het Nederlandse vreemdelingenbeleid. (Feitelijke informatie: algemeen)
- Amnesty Nederland wilde in 2014 het beleid van verantwoordelijk staatssecretaris Teeven van Veiligheid en Justitie zodanig beïnvloeden dat in de toekomst: detentie van vreemdelingen alleen als laatste redmiddel (ultimum remedium) wordt ingezet. (Technische informatie: missie)
- In de detentiecentra zelf mogen mensen niet verder in hun vrijheid worden beperkt dan strikt noodzakelijk; het recht op een adequate levensstandaard voor iedereen wordt gegarandeerd, ongeacht

de verblijfsstatus en ongeacht de terugkeerbereidheid. (Technische informatie: missie)

- Naar aanleiding van het ‘Wetsontwerp terugkeer en vreemdelingenbewaring’, dat staatssecretaris Teeven in december 2013 presenteerde, hield Amnesty Nederland in januari 2014 een expertmeeting om het wetsvoorstel met collega-organisaties en deskundigen te bespreken. (Technische informatie: meeting)
- In februari leverde Amnesty uitgebreid commentaar op het wetsontwerp. (Technische informatie)
- Samen met andere organisaties bracht Amnesty Nederland in 2014 twee rapporten over vreemdelingendetentie uit. (Getuigenissen van betrokkenen: rapport)
- In januari presenteerde de coalitie ‘Geen Kind in de Cel’, waarvan Amnesty lid is, het rapport ‘Papa, hebben we iets ergs gedaan?’, over ervaringen van kinderen en hun ouders in detentie. (Getuigenissen van betrokkenen: vluchtelingen)
- In mei verscheen Geketende Zorg – Gezondheidszorgen in vreemdelingendetentie, een gezamenlijk rapport van Amnesty Nederland, Dokters van de Wereld en Stichting LOS/Meldpunt Vreemdelingendetentie. (Getuigenissen van betrokkenen: rapport)
- Hiervoor zijn alle detentiecentra bezocht. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- In maart 2015 is dit rapport gepresenteerd. (Getuigenissen van betrokkenen: rapport)
- Dankzij financiële ondersteuning van de Stichting Democratie en Media kon de site worden uitgebreid met filmopnamen en foto’s. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Eind 2014 bood de site een journaal, portretten, lange verhalen, foto’s en korte films en geeft het een goed beeld van de gebeurtenissen en levens van mensen in de vluchtgroep. (Berichtgeving in de media)
- Samen met onder meer Kerk in Actie hield Amnesty een symposium en werden materialen ontwikkeld waarin de uitspraak is uitgelegd aan belangstellenden, media en politici. (Technische informatie: meeting)
- De vraag is of het Comité van Ministers dit oordeel overneemt en daarmee Nederland oproept tot een ander beleid. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Op het gebied van vreemdelingendetentie zijn er in 2014 enkele positieve trends te zien. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Het aantal mensen in vreemdelingenbewaring is in de afgelopen jaren fors afgenomen: waar in 2011 nog 6.104 mensen instroomden in vreemdelingendetentie, waren dat er in 2014 tot en met oktober 2.304. (Feitelijke informatie: statistische informatie)
- Het rapport en de lobby van de coalitie ‘Geen Kind in de Cel’ hebben geleid tot nieuw beleid en concrete verbeteringen voor (gezinnen met) kinderen: gezinnen gaan in beginsel niet meer in grensdetentie en er is een speciaal – meer open – detentiecentrum voor gezinnen geopend. (Feitelijke informatie: technische informatie (Doelbereiking))
- Veel organisaties en deskundigen hebben gereageerd op het ‘Wetsontwerp terugkeer en

vreemdelingenbewaring' van staatssecretaris Teeven. (Feitelijke informatie: technische informatie)

- Het in 2014 gestarte onderzoek naar isoleercellen heeft al (indirect) geleid tot Kamervragen en een brief van januari 2015 van de staatssecretaris. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Hoewel de Nederlandse overheid nog niets heeft gedaan met de uitspraak van het Europees Comité voor Sociale Rechten, omdat het wil wachten op een resolutie over de opvang in Nederland van het Comité van Ministers, zijn er wel vele uitspraken van gezaghebbende organisaties en nieuwe jurisprudentie die de overheid dwingen om ten minste 'bed, bad en brood' aan te bieden. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Dit komt in de praktijk veelal neer op nachtopvang. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Op het gebied van vreemdelingendetentie is het wetgevingsproces traag. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Er is wettelijk nog weinig veranderd en ook het vreemdelingendetentieregime is in veel opzichten nog hetzelfde. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Voor veel irreguliere migranten die op straat leven is de afgedwongen nachtopvang onvoldoende en onbereikbaar. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Omdat overdag veel mensen nog op straat verblijven en er geen begeleiding voor ze is, weigeren velen van hen gebruik te maken van de nachtopvang en verblijven zij nog steeds in de ongeschikte kraakpanden. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Bovendien is de resolutie van het Comité van Ministers van de Raad van Europa over de opvang in Nederland, waarop de regering zegt te wachten, nog onzeker en kan het zomaar zijn dat ook de nachtopvang wordt ingetrokken. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Na het actieve jaar 2013, toen er mede door Amnesty's campagne veel aandacht was voor vreemdelingendetentie, lag actie op dit onderwerp in 2014 niet voor de hand. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Omdat de nieuwe Wet terugkeer en vreemdelingenbewaring nog op zich laat wachten, hebben we ons in 2014 vooral geconcentreerd op de inhoudelijke reactie daarop en op het vergroten van expertise. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Naar aanleiding van het verschijnen van het wetsontwerp Terugkeer en Vreemdelingenbewaring (december 2013) heeft Amnesty op 28 januari 2014 een expertmeeting georganiseerd waarin het wetsvoorstel met collega organisaties en deskundigen is besproken. (Feitelijke informatie: technische informatie (meeting))
- In 2015 zal eventuele publieksactie – afhankelijk van inhoud van de nieuwe wet – opnieuw worden overwogen. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Amnesty heeft het voortouw voor acties op het gebied van irreguliere migranten op straat gelaten bij (met name kerkelijke) organisaties en advocaten die al jaren op dit thema werken. (Feitelijke informatie: technische informatie)

- De uitspraak van het Europees Comité voor Sociale Rechten was een enorme doorbraak. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Dankzij uitbreiding van de financiële middelen door Adessium Foundation kunnen wij in 2015 onze werkzaamheden op dit thema vergroten. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- In een uitspraak van het Europees Comité voor de Sociale Rechten (die op 10 november 2014 openbaar werd gemaakt) werd vast gesteld dat ongedocumenteerden in Nederland het risico lopen op ernstige onherstelbare schade als zij worden uitgesloten van de toegang tot voedsel, water, kleding en een veilige plek om te slapen, omdat de toegang hiertoe tot de basale levensbehoeften behoren om te overleven. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Door onenigheid over de interpretatie van deze uitspraak is de totstandkoming van een heldere regeling voor ongedocumenteerden echter verder vertraagd. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Ondertussen regelen veel steden hun eigen voorzieningen. (Feitelijke informatie: technische informatie)

Symbolic politics

- In januari presenteerde de coalitie 'Geen Kind in de Cel', waarvan Amnesty lid is, het rapport 'Papa, hebben we iets ergs gedaan?', over ervaringen van kinderen en hun ouders in detentie. (Individuele verhalen van vluchtelingen over de opvang/detentie)
- Om meer draagvlak te creëren voor irreguliere migranten maakten we in 2014 een verhalenwebsite over bewoners van de vluchtgroep Amsterdam. (Individuele verhalen van vluchtelingen over de opvang/detentie)
- Eind 2014 bood de site een journaal, portretten, lange verhalen, foto's en korte films en geeft het een goed beeld van de gebeurtenissen en levens van mensen in de vluchtgroep. (Individuele verhalen van vluchtelingen over de opvang/detentie)

Leverage politics

- Samen met tien andere organisaties bracht Amnesty een gezamenlijke reactie uit, waarin we onder meer stelden dat het voorstel slechts marginale verbeteringen inhoudt, en dat Teeven zijn belofte van een meer 'menselijke maat' in het beleid niet is nagekomen. (Samenwerking met andere organisatie)
- Samen met andere organisaties bracht Amnesty Nederland in 2014 twee rapporten over vreemdelingendetentie uit. (Samenwerking met andere organisaties)
- In januari presenteerde de coalitie 'Geen Kind in de Cel', waarvan Amnesty lid is, het rapport 'Papa, hebben we iets ergs gedaan?', over ervaringen van kinderen en hun ouders in detentie.

(Samenwerking met andere organisaties)

- In mei verscheen Geketende Zorg – Gezondheidszorgen in vreemdelingendetentie, een gezamenlijk rapport van Amnesty Nederland, Dokters van de Wereld en Stichting LOS/Meldpunt

Vreemdelingendetentie. (Samenwerking met andere organisaties)

- In vervolg op dit rapport begonnen dezelfde organisaties een onderzoek naar het gebruik van isoleercellen in vreemdelingendetentie. (Samenwerking met andere organisaties)

- Nederland moet volgens het comité opvang bieden aan ongedocumenteerden. (Beïnvloeden van machtige instituties (Europees Comité voor Sociale Rechten) en daardoor de NL regering beïnvloeden)

- Samen met onder meer Kerk in Actie hield Amnesty een symposium en werden materialen ontwikkeld waarin de uitspraak is uitgelegd aan belangstellenden, media en politici. (Samenwerking met andere organisaties)

- Het rapport en de lobby van de coalitie ‘Geen Kind in de Cel’ hebben geleid tot nieuw beleid en concrete verbeteringen voor (gezinnen met) kinderen: gezinnen gaan in beginsel niet meer in grensdetentie en er is een speciaal – meer open – detentiecentrum voor gezinnen geopend.

(Samenwerking met andere organisaties)

- Vooral de samenwerking met andere organisaties rondom het becommentariëren van de inhoud van dit wetsontwerp en de gezamenlijke reactie hierop van elf organisaties was enorm waardevol.

(Samenwerking met andere organisaties)

- Met hen is goed samengewerkt en wij hebben onze eigen positie als (grote) mensenrechtenorganisatie daarbij goed kunnen aanwenden. (Samenwerking met andere organisaties)

- Amnesty blijft de Nederlandse overheid erop wijzen dat de eerdere uitspraak van het Europees Comité voor de Sociale Rechten niet voor meerdere uitleg vatbaar is en dat de Nederlandse overheid moet voorzien in bed, bad en brood, zodat de menselijke waardigheid van ongedocumenteerden op straat niet wordt geschaad. (De NL regering aanspreken op haar verantwoordelijkheid om vluchtelingen te beschermen)

Accountability politics

-Nederland erkent niet dat deze groep ook recht heeft op basale levensbehoeften (zoals eten, drinken, onderdak). (Het niet nemen van verantwoordelijkheid door NL)

-‘Vreemdelingendetentie’, iets dat alleen een laatste redmiddel zou mogen zijn, gebeurt in Nederland nog te vaak en te lang. (Het niet nemen van verantwoordelijkheid door NL)

- Samen met tien andere organisaties bracht Amnesty een gezamenlijke reactie uit, waarin we onder meer stelden dat het voorstel slechts marginale verbeteringen inhoudt, en dat Teeven zijn belofte van een meer ‘menselijke maat’ in het beleid niet is nagekomen. (Het niet uitvoeren van

vluchtelingenopvang (detentie) zoals afgesproken in de beleidsvoorschriften)

- Op 10 november 2014 oordeelde het Europees Comité voor Sociale Rechten, dat de naleving van het Europese Sociaal Handvest controleert, dat de situatie van mensen in zelfgecreëerde noodvoorzieningen zoals de vluchtgarage in strijd is met de menselijke waardigheid. (Verdragen betreffende de vluchtelingenopvang die door NL worden geschonden)
- De staatssecretaris heeft gemeenten inmiddels een vergoeding beloofd voor geboden opvang. (De formele aanname van beleid).

Jaarverslag 2015 (Vluchtelingen en migranten pp. 15-20)

Information politics

- Mede door oorlogen en conflicten in onder meer Syrië, Irak, Afghanistan, Eritrea en Sudan is het aantal vluchtelingen tot recordhoogte gestegen. (Feitelijke informatie: algemeen)
- Wereldwijd zijn er 60 miljoen mensen op de vlucht. (Feitelijke informatie: statistische informatie)
- De buurlanden van Syrië kunnen de grote aantallen vluchtelingen niet aan: er is een groot tekort aan werk, onderwijs en voedsel. (Feitelijke informatie: algemeen)
- Dat komt mede doordat de internationale gemeenschap niet genoeg geld overmaakt naar VN-hulpprogramma's voor vluchtelingen. (Feitelijke informatie: algemeen)
- Door deze uitzichtloze situatie reizen veel vluchtelingen door naar Europa. (Feitelijke informatie: algemeen)
- Maar Europa heeft de buitengrenzen afgesloten, waardoor zij gedwongen worden gevaarlijke, illegale routes te nemen. (Feitelijke informatie: algemeen)
- Onderweg vallen veel doden. (Feitelijke informatie: algemeen)
- En ook in Europa worden de vluchtelingen niet altijd menswaardig behandeld. (Feitelijke informatie: algemeen)
- Daarnaast worden mensenrechten van mensen die niet (meer) in Nederland mogen verblijven onvoldoende gerespecteerd. (Feitelijke informatie: algemeen)
- Mensen kunnen te makkelijk in vreemdelingendetentie of zonder voorzieningen op straat terecht komen. (Feitelijke informatie: algemeen)
- Vluchtelingen moeten bescherming krijgen en een toekomstperspectief; mensenrechten van mensen zonder verblijfsrecht worden in Nederland gerespecteerd. (Feitelijke informatie: technische informatie (missie))
- EU zorgt voor voldoende zoek- en reddingsoperaties op de Middellandse Zee; EU biedt vluchtelingen veilige, legale toegangsroutes; hervestiging van kwetsbare vluchtelingen in EU om de regio te ontlasten; samenwerking met EU-landen rondom de opvang van vluchtelingen leidt niet tot

nieuwe schendingen; EU biedt toegang tot asiel aan haar grenzen; humane opvang van alle asielzoekers in Nederland; regelgeving die de rechten van mensen zonder verblijfsrecht in Nederland waarborgt; humaan terugkeerbeleid voor mensen die niet als vluchteling worden erkend. (Feitelijke informatie: technische informatie (een soort doelstelling))

-Aankaarten van mensenrechtenschendingen 'in de regio' en aan de buitengrenzen van de EU; aanspreken van Europese regeringen op hun verantwoordelijkheid om vluchtelingen te beschermen; voorkomen van vreemdelingendetentie en verbetering van de omstandigheden in vreemdelingendetentie. (Feitelijke informatie: technische informatie(soort missie))

-Lidstaten van de EU leven het Vluchtelingenverdrag na en sturen vluchtelingen niet terug naar het land waar zij vervolging te vrezen hebben; vreemdelingendetentie moet zoveel mogelijk worden vermeden en de detentieomstandigheden moeten verbeteren; Nederlandse overheid leeft uitspraak over ongedocumenteerden van het Europese Comité voor Sociale Rechten na en biedt hen voedsel, kleding en een veilige plek om te slapen. (Feitelijke informatie: technische informatie(soort missie))

-Monitoren en aanspreken van de EU op naleving Vluchtelingenverdrag; monitoren van de reddings- en opsporingsoperaties; monitoren en promoten van naleving uitspraak van het Europese Comité voor Sociale Rechten. (Feitelijke informatie: technische informatie)

- Mensenrechtenschendingen van vluchtelingen in de regio, aan de buitengrenzen van Europa en in Nederland worden openbaar gemaakt; draagvlak en publieke steun voor hervestiging en bescherming van vluchtelingen en ongedocumenteerden in Nederland. (Feitelijke informatie: technische informatie(missie))

-Samenwerking met maatschappelijke organisaties; (publicatie van) onderzoek naar mensenrechtenschendingen 'in de regio', aan de buitengrenzen van Europa en in Nederland; voorlichting en publieke acties. (Feitelijke informatie: technische informatie)

- Bescherming van burgers in conflicten; toekomstperspectief voor vluchtelingen in opvanglanden creëren; ongedocumenteerden krijgen voedsel, kleding en een veilige plek om te slapen. (Feitelijke informatie: technische informatie (missie))

- Het bieden van een platform aan ongedocumenteerden om hun verhaal te vertellen (www.vluchtverhalen.nl). (Feitelijke informatie: technische informatie)

- Om verdrinkingen te voorkomen, drong Amnesty aan op meer reddingsoperaties op de Middellandse Zee. (Feitelijke informatie: algemeen)

- Lobby, een handtekeningenactie en een tijdelijk herdenkingsmonument voor de verdrinkenen op het Plein in Den Haag, maakten deel uit van onze activiteiten. (Feitelijke informatie: technische informatie (lobby))

- Amnesty Nederland-directeur Eduard Nazarski bezocht het Italiaanse eiland Lampedusa en sprak daar met vluchtelingen die de Middellandse Zee waren overgestoken. (Feitelijke informatie: technische informatie (een soort meeting))

- Ook veel andere Europese Amnesty-secties waren zeer actief met acties en lobby. (Feitelijke informatie: technische informatie).
- In mei werd het aantal zoek- en reddingsoperaties door de Europese grensbewaker Frontex inderdaad uitgebreid. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- We genereerden veel aandacht van media en politici voor onze onderzoeken naar onder meer misstanden aan de grenzen van Europa (in Griekenland, Hongarije, Macedonië en Servië), de benarde leefomstandigheden van vluchtelingen die verblijven ‘in de regio’ (Turkije, Libanon, Jordanië) en de situatie in herkomstlanden van vluchtelingen, zoals Syrië, Irak en Eritrea. (Media-aandacht)
- Amnesty rapporteerde ook over de betalingsachterstand van de internationale gemeenschap aan de VN-hulpprogramma’s voor vluchtelingen. (Getuigenissen van betrokkenen: rapport)
- Nederland verhoogde in 2015 zijn bijdrage aan deze hulpprogramma’s. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Hoewel het conflict in Syrië al vijf jaar voortwoekert, lijkt Europa pas in 2015 wakker geschud te zijn toen de stroom van vluchtelingen echt op gang kwam. (Feitelijke informatie: algemeen)
- De politieke leiders hadden er onvoldoende antwoord op en voedden zo de onrust onder de bevolking. (Feitelijke informatie: algemeen)
- Amnesty richtte zich in 2015 vooral op het aankaarten van mensenrechtenschendingen in de conflictgebieden, ‘in de regio’ en aan de buitengrenzen. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Vrijwel dagelijks hadden onze lobbyisten contact met politici om ze te wijzen op de ernst van de situatie en (soms onbedoelde) schadelijke effecten van weer een in allerijl gelanceerd plan. (Feitelijke informatie: technische informatie (lobby))
- Desondanks was het lastig om de Nederlandse regering en de Europese leiders te beïnvloeden. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Dit kwam omdat politieke belangen voor de korte termijn – het aan de kiezers laten zien dat de politiek erin slaagt grip te krijgen op de instroom – zwaarder wogen dan de mensenrechten. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Daarnaast sloeg de positieve berichtgeving in de media om naar berichten over negatieve incidenten en angst, wat het draagvlak voor de opvang van vluchtelingen in Nederland niet ten goede kwam. (Berichtgeving in de media)
- We reageerden in de media met feiten en cijfers om het verhitte debat in perspectief te blijven plaatsen. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- We gaan door met onderzoek naar en berichtgeving over mensenrechtenschendingen in de conflictgebieden, ‘in de regio’ en aan de buitengrenzen. (Feitelijke informatie: algemeen)
- Verder blijven we aandringen op veilige, legale routes naar Europa; we pleiten er met name voor de komende twee jaar minimaal 300.000 vluchtelingen in Europa te hervestigen. (Feitelijke informatie: technische informatie)

- Daarnaast wil Amnesty het maatschappelijk draagvlak voor hervestiging en bescherming van vluchtelingen in Nederland vergroten. (Feitelijke informatie: technische informatie (doelstelling))
- Dat zullen we ook doen in samenwerking met andere organisaties. (Feitelijke informatie: technische informatie (doelstelling))
- We zullen onverkort de Nederlandse regering blijven wijzen op de rechten van vluchtelingen, zoals die onder meer zijn vastgelegd in het Vluchtelingenverdrag. (Feitelijke informatie: technische informatie (doelstelling))
- Internationale afspraken zijn juist in moeilijke tijden een baken van beschaving. (Feitelijke informatie: algemeen)
- Daar moeten we niet aan tornen. (Feitelijke informatie: algemeen)
- In 2016 voert Amnesty een grootschaliger internationale campagne voor de mensenrechten van vluchtelingen. (Feitelijke informatie: technische informatie (missie))
- Daarbij grijpen we ook het Nederlandse EU-voorzitterschap aan om bij de regering aan te dringen op een voortrekkersrol binnen de EU voor betere bescherming van vluchtelingen. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Samen met Dokters van de Wereld en de Stichting LOS bracht Amnesty Nederland in maart een rapport uit over het gebruik van de isoleercel in vreemdelingendetentie. (Getuigenissen van betrokkenen: rapport)
- Naar aanleiding van dat rapport werd in de Tweede Kamer over dit onderwerp gesproken. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Staatssecretaris Teeven van Veiligheid en Justitie zorgde voor een snelle ingebruikname van bodyscans, die de in het rapport gehekeldde visitaties deels overbodig maken. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Het wetsvoorstel brengt op een aantal punten verbetering, maar schiet helaas ook op veel punten tekort. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Zo blijft het detentieregime zeer repressief en zijn de regels vrijwel gelijk aan die in een strafrechtelijke detentie. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Amnesty leverde commentaar op het wetsvoorstel, en lichtte dit op uitnodiging toe tijdens een rondetafelbijeenkomst. (Feitelijke informatie: technische informatie (meeting))
- Kamerleden stelden naar aanleiding daarvan vragen over de wet, die voorjaar 2016 in de Tweede Kamer wordt behandeld. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Helaas oordeelden de Centrale Raad van Beroep en de Raad van State eind november dat de overheid voorwaarden mag stellen aan de opvang van ongedocumenteerden. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Gelukkig bieden tal van gemeenten op dit moment wél (een vorm van) opvang. (Feitelijke informatie: technische informatie)

- Een aantal gemeenten heeft aangegeven daarmee te willen doorgaan, ondanks het nationale beleid. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Een akkoord hierover met de overheid is nog niet bereikt. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Het aantal mensen in vreemdelingendetentie is de afgelopen jaren fors gedaald. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Dat is een belangrijke stap in de goede richting, maar voor Amnesty zeker nog geen voldoende eindresultaat. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- De discussie over vreemdelingendetentie richtte zich in 2015 op de nieuwe Wet terugkeer en vreemdelingenbewaring. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Vooralnog zijn de verbeteringen met betrekking tot het repressieve regime in de wet te gering. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Het wetgevingsproces is nog gaande en binnenkort zal Amnesty opnieuw met een rapport komen over kwetsbare mensen in vreemdelingendetentie. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Door de vluchtelingen crisis is het thema mensenrechten voor ongedocumenteerden op achterstand geraakt en dat maakt het lastig om verbeteringen te bewerkstelligen. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- De grote media-aandacht voor achtergronden en individuele verhalen hebben (zeker in eerste instantie) het draagvlak voor opvang van vluchtelingen vergroot. (Media-aandacht)
- De negatieve berichtgeving en angst onder de bevolking hebben echter negatieve effecten gehad voor het medeleven met de ongedocumenteerden in Nederland, zeker voor de groep van wie het asielverzoek is afgewezen of die hier zijn gekomen om te werken. (Berichtgeving in de media)
- De negatieve berichtgeving en angst onder de bevolking hebben echter negatieve effecten gehad voor het medeleven met de ongedocumenteerden in Nederland, zeker voor de groep van wie het asielverzoek is afgewezen of die hier zijn gekomen om te werken. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Amnesty zal voorafgaand aan de behandeling van de Wet terugkeer en vreemdelingenbewaring – in aanvulling op het rapport over isoleercellen – een rapport uitbrengen over de positie van kwetsbare mensen in vreemdelingendetentie. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- Daarnaast komt er een onderzoeksrapport over mensenrechten tijdens uitzetting naar landen van herkomst. (Feitelijke informatie: technische informatie)
- We zullen ons bovendien sterk blijven maken voor de basisrechten van mensen zonder verblijfsrecht. (Feitelijke informatie: technische informatie)

Symbolic politics

- Lobby, een handtekeningenactie en een tijdelijk herdenkingsmonument voor de verdronkenen op het Plein in Den Haag, maakten deel uit van onze activiteiten. (Symbolische gebeurtenis)
- We genereerden veel aandacht van media en politici voor onze onderzoeken naar onder meer misstanden aan de grenzen van Europa (in Griekenland, Hongarije, Macedonië en Servië), de benarde leefomstandigheden van vluchtelingen die verblijven ‘in de regio’ (Turkije, Libanon, Jordanië) en de situatie in herkomstlanden van vluchtelingen, zoals Syrië, Irak en Eritrea. (Landen met opvang, maar benarde leefomstandigheden)

Leverage politics

- Lobby, een handtekeningenactie en een tijdelijk herdenkingsmonument voor de verdronkenen op het Plein in Den Haag, maakten deel uit van onze activiteiten. (Mobilisatie t.a.v. vluchtelingenopvang)
- Daarnaast voerde Amnesty actie voor een ruimhartige opvang van vluchtelingen in Nederland. (mobilisatie ten aanzien van vluchtelingenopvang)
- Zo legden we in september, voorafgaand aan een Tweede Kamerdebat over de vluchtelingenproblematiek, honderden deurmatten met ‘Welcome’ neer op het Plein in Den Haag. (Mobilisatie ten aanzien van vluchtelingenopvang)
- Samen met ActionAid, Oxfam Novib, PAX en VluchtelingenWerk Nederland verzamelden we meer dan 71.000 handtekeningen onder een oproep aan premier Rutte om vluchtelingen in Nederland te verwelkomen. (Samenwerking met andere organisaties)
- Samen met ActionAid, Oxfam Novib, PAX en VluchtelingenWerk Nederland verzamelden we meer dan 71.000 handtekeningen onder een oproep aan premier Rutte om vluchtelingen in Nederland te verwelkomen. (Mobiliseren ten aanzien van vluchtelingenopvang)
- Vrijwel dagelijks hadden onze lobbyisten contact met politici om ze te wijzen op de ernst van de situatie en (soms onbedoelde) schadelijke effecten van weer een in allerijl gelanceerd plan. (NL regering aanspreken op haar verantwoordelijkheid om vluchtelingen te beschermen)
- Dit deden we niet alleen in Nederland, maar in nauwe samenwerking met onze Europese collega's. (Samenwerking met andere organisaties)
- Samen met Dokters van de Wereld en de Stichting LOS bracht Amnesty Nederland in maart een rapport uit over het gebruik van de isoleercel in vreemdelingendetentie. (Samenwerking met andere organisaties)
- Amnesty hamerde erop dat ongedocumenteerden in Nederland onvoorwaardelijke toegang moeten hebben tot adequate voorzieningen, in overeenstemming met een uitspraak van het Europese Comité voor Sociale Rechten. (NL regering aanspreken op haar verantwoordelijkheid om vluchtelingen te beschermen)

Accountability politics

- Daarnaast moesten hij en zijn opvolger Dijkhoff hun ambitie om isolatie zo veel mogelijk te voorkomen, uitspreken en bevestigen. (De formele aanname van beleid over vluchtelingenopvang/detentie)
- De bevindingen van het rapport werden echter onvoldoende meegenomen in een in oktober gepresenteerd wetsvoorstel ter aanpassing van de Wet terugkeer en vreemdelingenbewaring. (Formele aanname van beleid over vluchtelingenopvang/detentie)
- Maar het kabinet stelde daar in het bed-bad-broodakkoord, dat het in april sloot, voorwaarden aan. (Het niet nemen van verantwoordelijkheid door NL betreffende de vluchtelingenopvang)
- Amnesty concludeerde dat het akkoord niet voldoet aan het recht op opvang voor migranten. (Het niet nemen van verantwoordelijkheid door NL betreffende de vluchtelingenopvang)

Appendix 2

Interviews met de campagneleider vluchtelingen, senior persvoorlichter en senior medewerker politieke zaken

De interviews hebben op 2 mei 2017 plaatsvonden en zijn afgenomen op het kantoor van Amnesty International in Amsterdam. De geïnterviewden zijn meneer Jan Willem Dol (campagneleider vluchtelingen), meneer Emile Affolter (senior persvoorlichter) en meneer Jort Hemmer (senior medewerker politieke zaken).

Vragen:

- 1) Wat zijn de activiteiten van Amnesty International wereldwijd ten aanzien van vluchtelingenopvang?
- 2) Welke rol speelt Amnesty International Nederland daarin?
- 3) Wat is uw functie binnen de Amnesty International?
- 4) Wat zijn uw taken in deze functie?
- 5) Hoelang bent u werkzaam bij Amnesty International?
- 6) Informatie is heel belangrijk in het werk van organisaties zoals Amnesty International. Daarbij wordt er onderscheid gemaakt tussen technische en statistische informatie. Kunt u mij iets vertellen over beide type informatie in het werk van AI op het gebied van vluchtelingenopvang?
- 7) Gebruikt Amnesty ook getuigenissen van vluchtelingen om informatie te verschaffen over vluchtelingenopvang? Zo ja, kunt u iets daarover vertellen?
- 8) Het beïnvloeden van mediaberichtgeving is ook heel belangrijk voor een organisatie zoals Amnesty. Kunt u mij vertellen in hoeverre Amnesty de berichtgeving in de media probeert te beïnvloeden ten aanzien van de vluchtelingenopvang, als dat zo is?
- 9) Ik heb op de website van Amnesty Nederland gelezen in het jaarverslag van 2015 dat de organisatie symbolische gebeurtenissen gebruikt om te beïnvloeden, zoals een herdenkingsmonument voor de verdronkenen op Het Plein in Den Haag. In hoeverre heeft dat invloed op het gebied van vluchtelingenopvang?
- 10) Worden er ook individuele verhalen (zowel fysieke omstandigheden als gevoelens daaromtrent) van vluchtelingen gebruikt als symbool om de Nederlandse regelgeving te beïnvloeden? Zo ja, kunt u mij iets daarover vertellen?
- 11) Worden er ook andere landen waar vluchtelingenopvang heeft plaatsgevonden als symbool gebruikt? Zo, ja welke landen zijn dat voornamelijk?
- 12) Probeert Amnesty Nederland machtige staten zoals Frankrijk en Duitsland of de Europese Unie te beïnvloeden zodat de Nederlandse regelgeving uiteindelijk wordt beïnvloed ten aanzien van vluchtelingenopvang? Zo ja, op welke manieren gebeurt dat?

- 13) Met welke andere organisaties werkt Amnesty Nederland op het gebied van vluchtelingenopvang om invloed uit te oefenen op de Nederlandse overheid, als dat zo is?
- 14) Gebruikt Amnesty ook negatieve bewoordingen of neemt zij een negatieve houding over het beleid van de Nederlandse overheid op het gebied van vluchtelingenopvang? zo ja, kunt u iets daarover vertellen?
- 15) Ik heb op de website van Amnesty Nederland (jaarverslag 2015) gelezen dat de organisatie in 2015 onder andere gebruik heeft gemaakt van lobby en handtekeningenactie om invloed uit te oefenen op de regering in de regelgeving ten aanzien van de vluchtelingenopvang. Maar de organisatie voert ook vaak campagnes om mensen en organisaties te mobiliseren. Kunt u mij meer daarover vertellen?
- 16) Ook in het jaarverslag van 2015 staat dat lidstaten, inclusief Nederland, van de Europese Unie door Amnesty International worden aangesproken als zij niet het vluchtelingenverdrag naleven of als zij hun verantwoordelijkheid niet nemen betreffende de vluchtelingenopvang. Welke rol speelt Amnesty Nederland daarin?
- 17) Zijn er gevallen (geweest) waarin de Nederlandse overheid het vluchtelingenverdrag heeft geschonden, zij niet uitgevoerd heeft wat in de beleidsvoorschriften betreffende de vluchtelingenopvang staat of wat zij heeft toegezegd? Zo ja, kunt u mij iets daarover vertellen?
- 18) Wat heeft Amnesty Nederland in die gevallen gedaan?
- 19) In welke activiteiten ten aanzien van de vluchtelingenopvang was Amnesty het meest succesvol?
- 20) Als laatste vraag, in welke activiteiten ten aanzien van de vluchtelingenopvang was de organisatie het minst succesvol of helemaal niet succesvol?

Appendix 3:

Interview met de senior persvoorlichter

Het interview heeft op 16 mei 2017 plaatsvinden en is afgenomen op het kantoor van Amnesty International in Amsterdam. De geïnterviewde is meneer Emile Affolter (senior persvoorlichter)

Vragen:

1) Wat zijn de activiteiten van Amnesty International wereldwijd ten aanzien van vluchtelingenbeleid?

Antwoord: Amnesty voert een campagne op dit moment wereldwijd als het gaat om vluchtelingenbeleid en in de kern gaat het om het respecteren van de afspraken die zijn gemaakt over vluchtelingen, dat die worden nagekomen. Dus het gaat om het vluchtelingenverdrag en de verplichtingen die daaraan zijn verbonden. Daarnaast voeren wij ook campagne om mensen te vragen om meer mensen op te nemen in hun landen. Dus zorgen dat relocatie er is. Dat er meer mensen bijvoorbeeld vanuit Syrië en andere landen terecht kunnen in vooral westerse landen. Dus wij pleiten ervoor dat meer mensen worden opgenomen vanuit bijvoorbeeld Turkije maar ook vanuit Libanon, vanuit de regio omdat je ziet dat vanuit de regio ontzettend veel mensen worden opgevangen. Vijfennegentig procent van de vluchtelingen uit het middenoosten worden opgevangen in de regio. Wij vinden dat die last veel gelijk verdeeld moet worden. Dat niet alleen maar mensen daar moeten worden opgevangen, maar ook in andere delen van de wereld waar meer geld is en capaciteit. Dus daar voeren wij campagne voor. En naast die campagne doen wij onderzoek vooral naar mensenrechtenschendingen in de landen waar mensen vertrekken, bijvoorbeeld Syrië maar ook in Libië, maar ook bijvoorbeeld aan de grens bij Mexico met Verenigde Staten. Dus dat zijn eigenlijk tweeledig. Wij kijken in de eerste instantie naar de plekken waar de schendingen plaatsvinden, wij spreken die overheden aan en daarnaast komen wij ook op voor de rechten van mensen op de route die ze nemen en daarnaast komen wij nog op voor meer relocatie op de plekken waar mensen terecht komen. (Dus het gaat eigenlijk om twee activiteiten hier als het gaat om vluchtelingenbeleid. Ten eerste wordt er campagne gevoerd als het gaat om opvang. En Ten tweede worden mogelijke schendingen aan de kaak gesteld bij die landen waar mensen vandaan komen).

2) Welke rol speelt Amnesty International Nederland daarin?

Antwoord: Amnesty Nederland is een van de 80 landen waar Amnesty zit en ons hoofdkantoor staat in Londen en dan zijn er een aantal regionale kantoren, in Kenia onder anderen, in Bangkok en op subkantoren worden rapporten gemaakt, daar worden ook de researches aangestuurd en met de informatie die wij daaruit krijgen probeert Amnesty in Nederland het publiek bewust te maken van wat de problematiek is waar vluchtelingen mee te maken krijgen en daarnaast zorgen wij ook dat politici weten wat er speelt. Wij pleiten bij politici voor meer opvangmogelijkheden. Dus het gaat

zowel om het informeren van het publiek, dat doen wij via media maar ook direct via sociale media; en wij doen lobby. Dus dat zijn een beetje de twee grote activiteiten. Dus het hoofdkantoor doet het onderzoek en op basis van het onderzoek kijkt Amnesty Nederland wat zij hiermee in Nederland doet en bijvoorbeeld de collega's in de Verenigde Staten doen dat ook in de Verenigde Staten, zo gebeurt het overal. Amnesty Nederland doet ook zelf onderzoek, maar dat gaat bijvoorbeeld over de bed, bad, brood regeling, vreemdelingendetentie. Dus dat zijn twee onderwerpen gerelateerd aan asiel en migratie die wij in Nederland doen.

3) Wat is uw functie binnen de Amnesty International?

Antwoord: Senior persvoorlichter

4) Wat zijn uw taken in deze functie?

Antwoord: Op het gebied van vluchtelingen en migratie ben ik deel van het campagneteam. Zo zit een campagneleider, een lobbyist en nog een persvoorlichter; en nog een aantal mensen daaromheen. Ik ben ervoor verantwoordelijk dat de boodschap die wij hebben in media terechtkomt en ik houd mij ook bezig met sociaalmedia. Ik geef leiding aan een team van mensen die sociaalmedia doen bij Amnesty. Dus ik probeer ook te zorgen dat voor petitie die wij uitzenden, maar ook informatie die er is over vluchtelingen en migratie, dat zoveel mogelijk mensen dat zien. Met het idee dat als bewustwording er is, dat mensen dan zien wat de problematiek is en eerder bereid zijn om op te komen voor de rechten van vluchtelingen.

5) Hoelang bent u werkzaam bij Amnesty International?

Antwoord: Zes jaar

6) Informatie is heel belangrijk in het werk van organisaties zoals Amnesty International. Daarbij wordt er onderscheid gemaakt tussen technische en statistische informatie. Kunt u mij iets vertellen over beide type informatie in het werk van AI op het gebied van vluchtelingenbeleid?

Antwoord: Eigenlijk allebei de typen. Het aantal mensen dat vlucht, het aantal mensen dat de oversteek maakt naar Europa, het aantal mensen dat vastzit in de regio. Dat zijn belangrijke aantallen en het geeft ook aan hoe groot het probleem is en tegelijkertijd het werk dat wij doen gaat om mensen. Het gaat om de persoonlijke verhalen van mensen die vastzitten. Of die zijn gevlucht voor oorlog; of voor conflict. Amnesty gebruikt, communiceert en vertelt die grote aantallen om te laten zien hoe groot het probleem is, dat veel mensen vastzitten. Maar wij vertellen ook die persoonlijke verhalen omdat het om mensen gaat.

Als het gaat om beleidsmakers, politici, wordt er veel gebruikgemaakt van statistische informatie. Als het gaat om publiekscommunicatie, als je bijvoorbeeld mensen vraagt om petitie te tekenen of iets te doen, gebruiken wij wel vaak de persoonlijke verhalen van mensen omdat het

probleem dan daardoor een gezicht krijgt. Het is een combinatie van beide. De persoonlijke verhalen spelen altijd een rol, maar ik denk dat wij die grote aantallen eerder communiceren richting beleidsmakers.

7) Gebruikt Amnesty ook getuigenissen van vluchtelingen om informatie te verschaffen over vluchtelingenbeleid? Zo ja, kunt u iets daarover vertellen?

Antwoord: Die getuigenissen vinden plaats door onderzoek. Bijvoorbeeld in Griekenland spreken wij mensen die daar vastzitten in kampen, maar ook in Turkije en aan de Syrische-Turkse grens is dat ook gebeurt. Eigenlijk vormen die getuigenissen, persoonlijke verhalen, voor heel veel gevallen de basis van ons onderzoek en dit onderzoek is weer de basis voor campagnes en acties. Dus wij doen pas campagne en actie; en zeggen wij pas iets tegen de media op het moment dat wij zelf verhalen hebben bevestigd. Wij zijn geen nieuwswebsite, wij zijn geen nieuwsplatform, maar wij zijn onderzoeksorganisatie. Dus wij doen onderzoek en die getuigenissen vormen één van de belangrijkste onderdelen daarvan. Dus de basis van ons onderzoek en rapporten zijn de verhalen. Het zijn wel verhalen die wij verifiëren en checken op basis van andere informatie. Niet dat als iemand wat zegt dat wij dat gelijk overnemen. Maar als wij bijvoorbeeld van tien verschillende mensen die elkaar niet kennen dezelfde verhalen horen over de verschrikkelijke omstandigheden in Libië, dan kunnen wij op een bepaald moment conclusie trekken dat er sprake is van patronen en daarmee patronen van mensenrechtenschendingen.

8) Het beïnvloeden van mediaberichtgeving is ook heel belangrijk voor een organisatie zoals Amnesty. Kunt u mij vertellen in hoeverre Amnesty de berichtgeving in de media probeert te beïnvloeden ten aanzien van de vluchtelingenbeleid, als dat zo is?

Antwoord: Ik denk dat wij in eerste instantie proberen duidelijk te maken, als er door politici en in publieke debatten wordt gezegd: "Ja, wat komen die mensen hier doen en waarom kunnen zij niet in hun eigen land blijven?". Wij willen laten zien waarom mensen vluchten. En dat wij duidelijk maken met ons onderzoek en laten zien wat er in Syrië gebeurt, wat er in een aantal landen gebeurt, zodat je duidelijk hebt: "dit is waarom mensen vluchten, die gaan niet voor hun plezier op een verschrikkelijk bootje richting Europa zitten". Dat willen wij laten zien, de ernst van het probleem. En daarnaast willen wij ook laten zien wat het effect is van maatregelen die, bijvoorbeeld als het gaat om Europa, die de EU neemt. Wij willen laten zien wat het effect is soms van het beleid van Europa voor mensen die vluchten voor geweld. Dus als het gaat om het beïnvloeden van de beeldvorming, ik denk dat wij vooral een eerlijk beeld willen geven van de problematiek waar mensen voor vluchten en dat het niet gaat om alleen maar gelukzoekers. Bijvoorbeeld, het beeld wat bestaat uit mensen die nu de oversteek maken vanuit Afrika naar Libië, naar Italië, naar Europa dat dat voor het grootste deel mensen zijn die alleen maar komen omdat zij een betere toekomst willen en niet omdat ze vluchten voor geweld. Uit onze data blijkt dat veertig procent van die mensen vluchtelingen zijn. Dus dat is echt een substantieel

aantal. Dat is dan bijvoorbeeld een beeld dat wij proberen recht te zetten. Dit lukt soms wel, soms lukt het ook niet. (Dus het gaat puur dat jullie aangeven wat daadwerkelijk speelt en als de media dat oppakken is het goed, maar anders maakt het niet zoveel uit. Maar het liefst dat zijn het oppakken). Het doel is wel dat de media het oppakken, want op het moment dat de media daarover berichten, dan krijgt dat verspreiding, het kost ons ook geen geld. Je kunt natuurlijk overal ook advertenties plaatsen, maar voor ons is het belangrijk dat de feiten op tafel worden gelegd. Dat mensen een ander beeld krijgen. Er zijn veel organisaties die heel veel aan spin doen. Ik denk dat wij dat over het algemeen niet zo heel veel doen. Ik denk dat wij vooral proberen om onze onderzoeken, de informatie die wij hebben eerlijk te delen en inzicht te geven.

9) Ik heb op de website van Amnesty Nederland gelezen in het jaarverslag van 2015 dat de organisatie symbolische gebeurtenissen gebruikt om te beïnvloeden, zoals een herdenkingsmonument voor de verdronkenen op Het Plein in Den Haag. In hoeverre heeft dat invloed op het gebied van vluchtelingenbeleid?

Antwoord: Dat is heel moeilijk te zeggen en vooral heel moeilijk te meten ook wat uiteindelijk het effect is. Dat hebben wij toen gedaan vlak na een ramp, een scheepwramp op het Middellandse Zee. Heel moeilijk om te zeggen in hoeverre dat uiteindelijk effect heeft. Alleen wij willen wel laten zien aan ten eerste onze achterbaan omdat ze lid zijn van Amnesty, dat wij hiermee bezig zijn. Wij willen laten zien wat de ernst van het probleem is en doordat dat in Nederland te laten zien, proberen wij dat wat dichterbij te halen. Maar om precies aan te geven wat het uiteindelijke effect is van die actie en dat te claimen als een succes bijvoorbeeld, is heel moeilijk. (Dus het gaat met name dat mensen het zien, maar niet zozeer dat er echt wordt geprobeerd invloed uit te oefenen). Hoewel je uiteindelijk nooit weet hoe wel dit toch invloed heeft, is het niet zo simpel dat wij die kruis daar neerzetten om dan vervolgens dat politici daar langslopen die dan niet met ons eens waren en dan denken: "Oh, wij zijn met jullie eens."

10) Worden er ook individuele verhalen (zowel fysieke omstandigheden als gevoelens daaromtrent) van vluchtelingen gebruikt als symbool om de Nederlandse regelgeving te beïnvloeden? Zo ja, kunt u mij iets daarover vertellen?

Antwoord: In veel individuele verhalen zie je, bijvoorbeeld vooral het aanspoelen van Aylan Kurdi, die jongen (ik denk van vier, uit mijn hoofd van drie) die aangespoeld is op het Europese kust. Dat beeld van dat jongetje heeft heel veel effect gehad. Dus in die zin is hij een persoonlijk verhaal, maar is hij ook een symbool geworden voor de vluchtelingenproblematiek en ik denk dat dat moment voor heel veel mensen het gevoel hebben gegeven van: "wij moeten toch meer mensen opvangen. Wij kunnen mensen niet zomaar laten verdrinken in de Middellandse Zee." Je ziet ook dat daarna heel veel in gang is gezet. Dus dat soort symbolen zijn wel, hoe traag ze ook zijn, heel erg belangrijk.

11) Worden er ook andere landen waar vluchtelingenopvang heeft plaatsgevonden als symbool gebruikt? Zo, ja welke landen zijn dat voornamelijk?

Antwoord: Vraag niet aan de orde gekomen

12) Probeert Amnesty Nederland machtige staten zoals Frankrijk en Duitsland of de Europese Unie te beïnvloeden zodat de Nederlandse regelgeving uiteindelijk wordt beïnvloed ten aanzien van vluchtelingenbeleid? Zo ja, op welke manieren gebeurt dat?

Antwoord: Wij hebben bijvoorbeeld een kantoor in Brussel, waar ook contact is met Europarlementariërs. Dezelfde punten die wij proberen in Nederland te maken proberen wij ook daar te maken, maar dan bij Europese politici. En daarnaast is het zo dat bijvoorbeeld als je het breder bekijkt dan de vluchtelingendiscussie zie je dat Nederland elk jaar een soort mensenrechtenexamen moet afleggen bij de VN, anderhalve á twee weken geleden moest ze dat weer doen en daar proberen wij ook andere landen, bijvoorbeeld Duitsland, aan te sporen om kritisch te zijn over de mensenrechtensituatie in Nederland, zoals wij kritisch zijn over wat er gebeurt met de noodtoestand in Frankrijk of wij kritisch zijn in wat in Hongarije gebeurt, proberen wij ook te zorgen dat andere landen ook kritisch zijn over Nederland. Omdat vreemde ogen heel erg dwingend zijn. Het kan effect hebben.

13) Met welke andere organisaties werkt Amnesty Nederland op het gebied van vluchtelingenbeleid om invloed uit te oefenen op de Nederlandse overheid, als dat zo is?

Antwoord: Wij doen veel zelf, maar wij werken onder anderen samen met Pax, Vluchtelingenwerk, Oxfam, Stichting vluchtelingen? maar iets minder. Dat zijn denk ik de belangrijkste partners.

14) Gebruikt Amnesty ook negatieve bewoordingen of neemt zij een negatieve houding over het beleid van de Nederlandse overheid op het gebied van vluchtelingenbeleid? Zo ja, kunt u iets daarover vertellen?

Antwoord: Ik denk dat een van de belangrijkste dingen die wij doen is dat wij, shaming is een van de belangrijkste methoden die Amnesty gebruikt. Wij verzinnen geen regels. Een land heeft zelf het vluchtelingenverdrag getekend en die doen iets in de behandeling van vluchtelingen in de realiteit en waar die dingen niet overeenkomen en waar ze dus niet verplichtingen die ze zelf zijn aangegaan nakomen. Daar spreken wij landen op aan. En op het gebied van vluchtelingen doen wij dat ook en als Nederland dat niet goed doet, dan proberen wij Nederland ook te 'shamen' daarin. Wij proberen ook duidelijk te maken, ook in onze uitingen zeggen wij. Bijvoorbeeld als het gaat om opvang van vluchtelingen uit Griekenland, relocatie, Nederland heeft een x aantal beloofd, 5 tot 6.000 mensen op te nemen uit Griekenland, en dat halen wij bij lange na niet. Wij zitten nu op 1500 á 2000 mensen. Dat is niet genoeg en wij proberen dan ook publiek duidelijk te maken dat Nederland niet voldoet aan zijn verplichtingen en dat is wel iets waar Nederland, hopelijk, ook zich nog voor schaamt. *Shaming* is een

middel voor ons om een eind te maken aan schendingen. Wij *shamen* landen niet omdat wij dat leuk vinden, maar wij doen dat omdat wij hopen dat het effect heeft.

15) Ik heb op de website van Amnesty Nederland (jaarverslag 2015) gelezen dat de organisatie in 2015 onder andere gebruik heeft gemaakt van lobby en handtekeningenactie om invloed uit te oefenen op de regering in de regelgeving ten aanzien van het vluchtelingenbeleid. Maar de organisatie voert ook vaak campagnes om mensen en organisaties te mobiliseren. Kunt u mij meer daarover vertellen?

Antwoord: Dat is heel breed. Lobby doen wij altijd, op een heleboel onderwerpen, over vluchtelingen. Wij hebben een aantal petitie laten lopen, onder andere in 2015 voor meer reddingscapaciteit op de Middellandse Zee. Daarnaast hebben wij ook landen aangespoord om meer mensen op te nemen vanuit onder andere het Midden-Oosten. Om dat doel te verwezenlijken, dat doen wij door middel van petitie, maar ook door lobby en campagne die wij voeren waarbij wij bijvoorbeeld in bevrijdingsfestivals in Nederland of tijdens Pinkpop of Lowlands music festivals ook daar aandacht voor te vragen.

16) Ook in het jaarverslag van 2015 staat dat lidstaten, inclusief Nederland, van de Europese Unie door Amnesty International worden aangesproken als zij niet het vluchtelingenverdrag naleven of als zij hun verantwoordelijkheid niet nemen betreffende de vluchtelingenopvang. Welke rol speelt Amnesty Nederland daarin?

Antwoord: Wat wij doen is de informatie die wij hebben, als het gaat bijvoorbeeld over Hongarije die proberen wij in Nederland aandacht voor te krijgen, maar daarnaast proberen ook de Nederlandse regering die informatie te laten gebruiken om Hongarije aan te spreken. En dat doen wij in Nederland, maar Amnesty Duitsland vraagt de Duitse regering om Hongarije aan te spreken. Dus alle die landen in Europa, proberen wij dat ze informatie hebben om Hongarije aan te spreken, met het idee hopelijk dat Hongarije daar vaarbaar voor is en uiteindelijk toch iets verandert.

17) Zijn er gevallen (geweest) waarin de Nederlandse overheid het vluchtelingenverdrag heeft geschonden, zij niet uitgevoerd heeft wat in de beleidsvoorschriften betreffende de vluchtelingenopvang staat of wat zij heeft toegezegd? Zo ja, kunt u mij iets daarover vertellen?

Antwoord: Het belangrijkste voorbeeld is de EU-Turkije deal. Nederland heeft die deal getekend. Dat is een deal die ervoor zorgt dat mensen worden teruggestuurd naar landen waar ze niet kunnen genieten van de rechten die zijn vastgelegd in het vluchtelingenverdrag. Ze worden teruggestuurd naar een land dat niet veilig is. En Nederland heeft met de VVD-PVdA regering, vooral Diederik Samson is een van de vader van die deal, direct meegewerkt aan ernstige mensenrechtenschendingen tegenover vluchtelingen zoals zitten er nog steeds mensen vast op de Griekse eilanden nu. Mensen hebben het individuele recht om asiel aan te vragen en in veel gevallen zitten nu vast op de Griekse eilanden, waar ze na een individuele procedure kunnen worden teruggestuurd naar Turkije. Terwijl de conclusie is dat

Turkije geen veilig land is voor vluchtelingen en door het tekenen van die deal hebben mensen niet meer de mogelijkheid om op een fatsoenlijke manier asiel aan te vragen in Europa om hier te mogen blijven en dus ik denk dat dat belangrijk is om te realiseren, dat de EU-Turkije deal een van de momenten is waar, met de Nederlandse steun, gekozen is om mensenrechtenschendingen te begaan.

18) Wat heeft Amnesty Nederland in die gevallen gedaan?

Antwoord: Wij hebben gelobbyd en actie gevoerd in onder andere Brussel, maar ook in Nederland tegen het sluiten van de EU-Turkije deal op deze manier, want je kunt op zich best een deal sluiten op migratie, maar de deal zoals op deze manier gesloten is hebben wij actie tegen gevoerd. Uiteindelijk heeft dat niet het gewenste effect gehad, omdat die deal was er wel gekomen. En nu voeren wij nog actie om te zorgen dat mensen die op de eilanden zitten hiernaartoe kunnen komen voor een deel. Dus die actie heeft voor een deel effect gehad, maar heeft niet het gewenste resultaat gehad uiteindelijk.

19) In welke activiteiten ten aanzien van het vluchtelingenbeleid was Amnesty het meest succesvol?

Antwoord: Als je kijkt naar de afgelopen jaar zie je dat bijvoorbeeld in Nederland op het gebied van vreemdelingendetentie dat daar echt veranderingen zijn gekomen. Dus dat was een instrument dat heel veel gebruikt wordt. Er komt nu een wetsherziening waarschijnlijk. Er komen nu wel aanpassen, wat niet helemaal duidelijk is, maar daar zie je dat het onderwerp door Amnesty op de kaart is gezet. Daarnaast zie je dat het onderzoek dat wij hebben gedaan in Turkije, waar bleek dat Syrische vluchtelingen aan de grens werden beschoten en teruggestuurd naar Syrië. Dat heeft ervoor gezorgd dat heel veel politieke discussie is geweest en hoewel de EU-Turkije deal er is gekomen denk ik als wij niet onze informatie naar buiten hadden gebracht en campagne hadden gevoerd dat die deal nog veel slechter was geweest dan dat die nu is. Maar dat weet je natuurlijk nooit zeker.

20) Als laatste vraag, in welke activiteiten ten aanzien van het vluchtelingenbeleid was de organisatie het minst succesvol of helemaal niet succesvol?

Antwoord: Als ik heel eerlijk ben, als je kijkt over de afgelopen jaren en de jaren die nog aan zitten te komen, dat het vluchtelingenverdrag zoals het nu is, zo onder druk staat in de politiek dat ik mij afvraagt of het Amnesty lukt om te zorgen dat het vluchtelingenverdrag blijft staan zoals het nu is. Omdat er daar zoveel aangetoerd wordt en zowel aangemorreld wordt, dat ik mij afvraag of het ons lukt om dat in staande te houden, maar dat is wel ons doel. Dus wij zullen komende jaren veel actie voeren, veel campagne voeren om te zorgen dat het vluchtelingenverdrag blijft bestaan. Maar ik denk wel dat dat heel moeilijk is en als je kijkt naar waar wij wel effect hebben gehad en waar wij geen effect hebben gehad, ik denk dat als je kijkt naar hervestigingsplaatsen bijvoorbeeld, in Nederland hebben wij gepleit dat Nederland 500 mensen per jaar opvangt, hervestigingsprogramma, daar hebben wij een campagne gevoerd om te zorgen dat het meer wordt en dat is tot nu toe ook niet gelukt. De keer dat wij hebben gefaald zijn taalrijk. Het is een ontzettend ingewikkeld onderwerp.

Appendix 4:

Interview met de coördinerend beleidsmedewerker (ministerie van Veiligheid en Justitie - Directie Migratiebeleid)

Het interview heeft op 8 mei 2017 plaatsvonden en is afgenomen op het ministerie van Veiligheid en Justitie. De geïnterviewde was mevrouw Irene Ritman (Coördinerend beleidsmedewerker).

1) Wat zijn de activiteiten van het ministerie van Veiligheid en Justitie (Directie migratiebeleid) ten aanzien van het vluchtelingenbeleid?

Antwoord: Je bent inderdaad bij de Directie Migratiebeleid. Wij doen alles op het gebied van vreemdelingenbeleid. Dat zijn zowel het vluchtelingenbeleid, maar ook bijvoorbeeld reguliere migranten die hier op arbeidsvisa komen of voor de studie of in het kader van gezinshereniging, nareis. Eigenlijk alles zit hieronder. Ikzelf werk bij de afdeling Asielopvang en Terugkeer en wij houden ons specifiek bezig met het vreemdelingenbeleid voor mensen die hun huis ontvlucht zijn of land ontvlucht zijn en in Nederland asiel aanvragen. En daarbij komt het zeg maar vanaf de voorkant, dus de eerste asielaanvraag tot opvang en of als iemand is toegewezen, dan de huisvesting, dan gaan ze over naar SZW de integratie of het blijft bij ons als iemand is afgewezen en dan terugkeren en de allerlaatste pot, daar werk ik voor namelijk bij. En dat is dan de gedwongen terugkeer. Het is het sluitstuk, dat moet het zijn. Er zijn nog andere afdelingen. Wij hebben hier ook afdeling Toegang Regulier en Naturalisatie en de afdeling Internationaal en die houdt zich bijvoorbeeld bezig met alle richtlijnen binnen Europa, VN-verdragen die erover gaan, maar ook bijvoorbeeld met grenspolitiek, van wat kan je daar nog in doen. Dus we dekken met drie afdelingen alles. Wij doen de hele Nederlandse inzet op vreemdelingenbeleid en werken daarvoor natuurlijk wel samen met het ministerie van Builenzaken, maar deze verdieping en de verdieping hier beneden. Wij werken ongeveer met 120 mensen.

2) Wat is uw functie binnen het ministerie van Veiligheid en Justitie?

Antwoord: Coördinerend beleidsmedewerker

3) Wat zijn uw taken in deze functie?

Antwoord: Wij hebben echt nog een hiërarchische structuur, dus er bestaat nog een directeur, vervolgens de afdelingshoofden en onder de afdelingshoofden zitten de coördinatoren. Bij de afdeling waar ik werk zijn er drie coördinatoren. Ik ben daar één van en doet nu nog de gedwongen terugkeer en terugkeer. Dat houdt in dat ik kijk van of wat wij doen op het terrein van terugkeer ook in elkaar overlapt, dus zowel wat de dienst terugkeer en vertrek doet, wat de IND doet, de politie, de marechaussee, wat die allemaal doen, of dat ook zich verhoudt tot wat wij (de staatssecretaris) aan de Kamer heeft gemeld. En ik kijk ook naar waar willen wij over 5 jaar zijn. Wij werken ook veel samen

met andere, bijvoorbeeld met DJI (Dienst Justitiële inrichtingen), maar ook met NGOs en ook mensen bij politieke partijen van waar gaan wij heen. En ik zal nu even bij de Terugkeer houden. Ik doe hetzelfde ook voor landenbeleid (dus binnenkort ga ik kiezen).

4) Hoelang bent u werkzaam bij het ministerie van Veiligheid en Justitie?

Antwoord: Dit werk doe ik nu drie jaar en ik werk nu vijf jaar bij het Ministerie van Veiligheid en Justitie. Ik ben al vijftien jaar ambtenaar. Ik heb ook bij andere ministeries gezeten. Ik rouleer. De overheid kent het 3-5-7 model. Na 3 jaar moet je gaan kijken “wil ik hier nog blijven?”. Na 5 jaar moet je gaan kijken “wat wordt je volgende stap?” en het verzoek is meestal om na 7 jaar naar andere baan te gaan en dat is heel bewust, omdat als jij heel lang op een bepaalde plek blijft zitten, dan heb je alles al een keer gezien. En ik ben zelf grote voorstander van dat je blik open blijft. Ik merk ook, ik doe dit nu al wat langer en nu is er heel veel politieke aandacht voor en heel veel interesse van de mensen op straat voor. Maar toen ik begon was dit een heel onbekend terrein. Nu voelt het af en toe vreemd dat je denkt dat alle die mensen zich hiermee bezighouden. Maar wij zijn er al jaren lang. Dus soms zie je dan dingen voorbij komen. Ook nu onder politieke druk is het soms erg moeilijk om een bepaalde koers te varen. Dat wordt met een nieuw kabinet ook afwachten.

5) Informatie is heel belangrijk in het werk van NGOs. Daarbij wordt er onderscheid gemaakt tussen technische en statistische informatie. Kunt u mij vertellen in hoeverre beide typen informatie van NGOs invloed hebben?

Antwoord: Wij hebben zelf een (schrijfdirectie). Dus wat wij zien is dat NGOs vaak een verzoek om informatie bij ons doen om dan ook te kijken of zij de cijfers herkennen. Zij zetten dan de Nederlandse cijfers af binnen bijvoorbeeld Europa om te kijken of dat erin past, of bijvoorbeeld hoeveel asiolverzoeken worden er in Nederland gedaan, hoeveel worden er toegewezen, hoeveel worden er afgewezen, van welke nationaliteiten zijn de verzoeken, maar ook bijvoorbeeld hoeveel mensen worden er in bewaring geplaatst en hoeveel stromen er dan uit. En wat je bij NGOs veel ziet is dat ze proberen dan die informatie te duiden. Ze combineren de technische informatie met de statistieken doordat ze dan van de Nederlandse praktijk tegen richtlijnen aanhouden of tegen verdragen, bijvoorbeeld het vluchtelingenverdrag, en op die manier een advies geven, bijvoorbeeld ook op hun website informatie geven en veel briefings doen aan Kamerleden. Je ziet dat ze proberen met ons informatie invloed uit te oefenen op de rest. Binnen Europa maken wij ons hard voor eenduidige cijferverzameling en dan kan bijvoorbeeld een NGO ook bij de Europese instanties de cijfers opvragen omdat dat nu nog niet overal op gelijke manier gebeurt. Wij zijn al verder met informatieverzameling en uitwisseling en zie je dat ze nog echt veel bij ons komen.

6) Beide typen informatie zijn ook belangrijk in het werk van Amnesty Nederland, maar ook in het werk van het ministerie van Veiligheid en Justitie. Kunt u mij vertellen in hoeverre deze typen informatie invloed hebben op het vluchtelingenbeleid die de Nederlandse regering uitvoert?

Antwoord: Technische informatie soms wel en de statistiek weinig want die hebben wij zelf al. Bij de technische informatie is het dan vooral dat zij aangeven hoe ze bepaalde dingen uitleggen. Daar zie je ook dat we gewoon van mening verschillen. Wij voeren het regeerakkoord van het kabinet uit. Daar staan vaak toch zaken in waar een Amnesty of andere NGOs zich helemaal niet in kan vinden. Wat zij dan proberen te doen is zorgen dat hun technische informatie breed verspreid raakt. Wij hebben een keer in de zoveelste tijd algemeen overleg met de Tweede Kamer, dat is de vaste Kamercommissie van Veiligheid en Justitie. Daar zit van elke politieke partij een Kamerlid in, die krijgen de informatie van Amnesty (de technische informatie), dan hoopt Amnesty dat ze daar vragen over stellen. Dat is een kant. En de andere kant: ik heb regelmatig contact met Amnesty en daar wisselen wij ook gewoon informatie uit. Het is echt een dialoog, geven zij aan wat zij belangrijk vinden, wij geven dan aan waarom iets wel of niet mogelijk is. De afgelopen drie jaar zijn wij heel hard bezig geweest met een wetsvoorstel Wet Terugkeer en Bewaring. Dat zou voor het eerst in Nederland een eigen wettelijk kader voor de vreemdelingenbewaring maken. Dit valt nu nog onder het strafrecht. Dat vind ik niet zo fijn. Daar hebben wij heel veel in veranderd. Daar hebben wij Amnesty, maar ook andere NGOs hebben we daar gevraagd om ook input te geven op het wetsvoorstel. Dit is voor het eerst in vreemdelingen domein dat wij een wetsvoorstel voor internet consultatie hebben aangeboden. Dus niet alleen NGOs mochten daarop reageren, maar iedere burger mocht daar zijn mening over geven. En dan krijg je heel wisselend dingen binnen. Iedereen kan dan met de computer zijn mening over het wetsvoorstel geven. Daarnaast hebben wij toen ook een formele brief uitgedaan waarbij wij bijvoorbeeld Amnesty hebben gevraagd: wil je advies geven over die wetsvoorstel? Wat vind je ervan? Dus die kregen nog een iets beter positie, wij hebben gevraagd: wat vind je ervan? Hoe kijk je er tegenaan? Zij kijken er vanuit hun blik tegenaan. Amnesty is echt tegen detentie en dat is vanuit hun kernwaarden ook te begrijpen. Bij ons in het regeringsbeleid in het regeerakkoord is opgenomen dat het in sommige gevallen moet. Dat botst. Dus je moet ergens de gemene delen vinden. En dat is echt informatie-uitwisseling, wat ik heel fijn vind is dat Amnesty ook rapporten uitbrengt over de zaken wat zij belangrijk vinden. Een tijd terug was er een brand in detentiecentrum Rotterdam. Daar hebben zij een heel goed rapport over geschreven. Wij hebben rapporten gehad over de praktijk van afzondering en isolatie, maar ook een algemene visie op van: "nou als je dit zou moeten doen, wat zou je dan nu kunnen veranderen? Dat geeft ons ook weer inzicht in van: "oké, hoe doen wij het international? Doen wij het heel slecht? Zitten wij een beetje in de middenband? Wat kunnen wij verbeteren? En bijvoorbeeld is de nieuwe kinderlocatie, de gesloten gezinsvoorziening in Zeist, die is echt in samenspraak met Amnesty gekomen en dat is eigenlijk waar wij naar streven. Het is nog steeds detentie, dat blijft. Maar het is redelijk een open locatie, dat klinkt een beetje tegenstrijdig, maar het is een locatie waar je geen gevangenis gevoel hebt. Het is gebouwd door TNO en ontwikkeld met

uitgangspunt : "wat heb je nodig als minimale beperking? Dat is een heel andere vraag die wij normaal stellen, want in strafrecht is dat niet de vraag. Daar is de vraag: "hoe houd ik gewoon deze mensen binnen? En bij de vreemdelingenwet wordt er veel meer gekeken voor: "oké als allerlaatste stapje en voor gezinnen met kinderen betekent dat dat tickets alle binnen zijn." Dus dat die mensen niet zelf zijn vertrokken, dat ook niet willen en dan boekt Dienst Terugkeer een ticket. Wij mogen ze ook maar maximaal twee weken in bewaring zetten. Dat is best kort, maar gemiddeld is het dan nu 6 dagen. Maar hoe kan je ervoor zorgen dat in die 6 dagen dat mensen toch opgesloten zitten, dat ze wel het gevoel hebben van: "Nou ja ik heb nog enigszins de regie en ik kan hier gewoon mijn eigen ding doen." En vooral ook omdat het ook om gezinnen ging: "Hoe kan je ervoor zorgen dat een gezin een eenheid blijft en dat zij zelf de keuzes maken." Wij hebben daar huisjes ontwikkeld en dat is gewoon een soort vakantiepark, maar wel met een hek omheen. In september 2013 hebben wij een bewaring voor gezinnen toen afgeschaft en dat kwam dankzij Amnesty. Alleen ging dat helemaal fout, want op het moment dat jij geen stok achter de deur hebt om iemand die echt moet vertrekken ook te laten vertrekken, kan je het zelfstandige vertrek ook niet meer afdwingen, want mensen weten: "Jij gaat mij toch niet in bewaring stellen, want het mag niet meer". En toen raakten wij een heleboel gezinnen kwijt en daar wringt het omdat aan de ene kant heb je de zorgplicht voor minderjarigen als overheid. Aan de andere kant wilden wij ook geen bewaring meer en daar heeft men ook met Amnesty lang over gehad, want die waren blij dat wij geen bewaring hadden, maar ze maakten zich ook zorgen: "Waar zijn dan die kinderen?". Wij hebben een heel goed contact met alle NGOs in heel Nederland, ook die mensenopvang bieden als het niet meer mag, maar die zeiden ook: "Ja, die gezinnen zitten niet bij ons." En dan begin je je toch zorgen te maken: "Waar zitten zij dan?" Mijn ideale streef is nog steeds dat wij een bewaring zo min mogelijk toepassen, het liefst helemaal niet. Maar ik heb nu ook door die proef, wij hebben toen 10 maanden gedaan, van 2013 tot 2014, maar daarvan gezien van: "Ja, je hebt iets nodig." Daarna zijn wij die nieuwe locatie voor gezinnen gaan ontwikkelen en dat heeft tot nu toe geleid dat er iets is. Ik moet wel zeggen, wij hebben er 12 units , maar er is gemiddeld een per week bezet. Dus het is echt nu het laatste middel geworden, wordt kortdurend ingezet en het is niet meer wat wij vóór 2013 hadden, dat wij op Rotterdam een hele afdeling hadden en daar zaten meer mensen. Dus vorig jaar hebben wij zo'n 50 gezinnen opgevangen. Het is net geen een per week. En dat is een heel verschil, daar zie je ook in dat het steeds minder wordt en dat komt ook door de dialoog met Amnesty van: "Ja, als je het gebruikt (ze willen het liefst dat wij het niet gebruiken) doe het als laatst middel."

7) Heeft de informatie die NGOs verschaffen meer invloed wanneer het ook media-aandacht trekt dan het geval waarbij er geen sprake is van media-aandacht? Zo ja, kunt u mij iets daarover vertellen?

Antwoord: In het algemeen ligt het eraan welk onderwerp het is. Als het gaat om een persoon, bijvoorbeeld kinderen uit het kinderpardon die geen vergunning kregen, dan kan het helpen als een NGO de aandacht ervoor vraagt (als er dus en media-aandacht is), maar over de grotere onderwerpen, als er dan veel media-aandacht is, misschien dat een Kamerlid het oppakt, dat het zo komt, maar over

het algemeen heeft dat niet echt veel effect op de beleidsontwikkeling. Wij hebben in 2013 de suïcide van de heer Dolmatov gehad in de vreemdelingenbewaring, dat zorgt wel voor heel veel publiciteit, waardoor NGOs ook aandacht konden vragen, maar het was niet zo doordat de NGOs aandacht vroegen dat er meer gebeurde. Er was iets in gang gezet en daar konden zij ook meeliften. Als ik kijk binnen het vreemdelingenbeleid verder, doordat er nu veel meer gebeurt, ook internationaal, en doordat mensen nu de beelden zien van Middellandse Zee, de beelden zien van mensen die echt vluchten uit Syrië is er in het algemeen meer aandacht en dus zie je wel dat NGOs beter gehoord worden, maar op de heel technische onderwerpen daar haken de meeste kranten op af en ook de TV. Het is niet makkelijk uit te leggen. Je ziet dan dat vreemdelingen die de oversteek op de Middellandse Zee willen maken, dat kan in het acht uurjournaal niet goed verteld worden, omdat ze niet alle achtergrond daarvan weten. Dus er is wel aandacht voor, maar het is niet zo dat NGOs ook daardoor meer (invloed hebben) en meer kunnen vertellen. Het blijft een beetje op de oppervlakte.

8) Heeft de informatie die Amnesty Nederland verschaft meer invloed op het vluchtelingenbeleid van de Nederlandse regering wanneer het ook de media-aandacht trekt dan het geval waarbij er geen sprake is van media-aandacht? Zo ja, kunt u iets daarover vertellen?

Antwoord: Nee, niet echt, het is wel, kijk, wij hebben wel altijd de dialoog met Amnesty. Het is wel, zij kunnen hun verhaal beter verkopen aan Kamerleden en media als er al onderwerpen zijn die het raakt, maar het zorgt er niet voor dat ons besluit anders wordt, omdat er veel meer speelt en natuurlijk het kabinet neemt een besluit. Het is niet alleen de staatssecretaris hier, maar het gaat echt naar de ministerraad. Het kan wel zijn dat ze beter gehoord worden in de Tweede Kamer, maar over het algemeen we hebben het al aan de voorkant.

9) NGOs gebruiken soms symbolische gebeurtenissen om staten te beïnvloeden. In hoeverre heeft dat invloed op een bepaald beleid van staten?

Antwoord: Van andere lidstaten weet ik niet zo goed. Wij hebben goede dialoog met NGOs en ik denk dat zeker nu de migratiecrisis wel invloed heeft gehad, niet zozeer op de rijksoverheid, maar wel op lokale overheden, dus op gemeenten. Het jongetje Adnan dat verdronk, die foto daarvan, dat was zo'n krachtige foto, dat zorgt voor impact en daardoor hebben NGOs weer een manier om hun informatie duidelijk te maken. Alleen dat is vooral op de korte termijn. Dan zie je even effect, want dan zie je dat er inderdaad op de kranten de NGOs worden aangehaald, maar ook om daadwerkelijk daarna invloed uit te oefenen, daar zit er een wisselwerking tussen. Het is even korte termijn aandacht en daarna moet je kijken van: "Maar wat gebeurt er op de lange termijn?" Bij de suïcide van de heer Dolmatov, daar hadden wij toen echt, dat werd ook echt een verandertraject en daar werd de NGOs ook bij betrokken. Dus van: "Wat zou je daarin kunnen veranderen?" en dat ging over informatie-uitwisseling tussen vreemdelingenorganisaties, maar ook informatie geven aan een vreemdeling: "Wat zijn hier nou je rechten, wat zijn je plichten?". En daar konden de NGOs toen ook echt mee verder, verdere stappen

zetten. Maar voor een NGO is het vaak het einddoel als zij die aandacht ervoor hebben gevraagd en binnen de Kamer, zij hopen dan dat de Kamer degene is die iets verandert en niet zozeer zijzelf die bij de overheid komen. Bij voorbeeld binnenkort is de nacht van de vluchteling en dan lopen een heleboel mensen van Rotterdam naar Den Haag om aandacht te vragen voor de vluchtelingenproblematiek, en halen daar geld mee op, maar dat is zeg maar afgebakend, het geld wordt opgehaald, daarnaast is er niet iets waar: "Wij hebben met een petitie, het geld wordt aangeboden of vervolgstappen." Dus het zijn redelijk op zichzelf staande events waarbij je ziet wel een rode draad in het onderwerp, maar er wordt niet doorgepaktd van: "Maar wat willen wij hier nu?" Nog verder ook, ik denk ook voor een deel, omdat, ik denk Nederlands terrein, over het algemeen hebben wij het heel goed geregeld. Buitenlandsbeleid hebben wij weinig invloed op, dus daar wordt wel aandacht voor gevraagd, maar daar zie je dat NGOs veel meer kijken: "Wie moet ik daar hebben?", "bijvoorbeeld bij de VN moet ik zijn of ik moet zijn bij de Europese Commissie?" En in Nederland, ja, binnen de Nederlandse landsgrenzen, er zijn wel punten die je kunt verbeteren, maar het is als je het vergelijkt met andere landen dat je denkt: "oké, er is niet heel veel meer." De beelden die wij zien vanuit Hongarije of Griekenland, dat is hier ondenkbaar, dat mensen gewoon in een tent met een oliekachelletje en midden in de sneeuw, dat heb je hier niet. Dus er wordt nu veel meer gekeken naar ook andere landen: "Wat voor invloed kunnen je daarop uitoefenen?"

10) Amnesty Nederland heeft bijvoorbeeld in 2015 gebruikgemaakt van een herdenkingsmonument voor de verdronkenen op Het Plein in Den Haag en de organisatie gebruikt individuele verhalen van vluchtelingen (zowel fysieke omstandigheden als gevoelens daaromtrent) als symbool in hun activiteiten over het vluchtelingenbeleid. In hoeverre heeft dat invloed op het vluchtelingenbeleid van de Nederlandse regering?

Antwoord: De symbolen weinig. De symbolen zijn echt voor de media en voor de personen die nog niet zoveel van, zegmaar de gemiddelde burger. Symbool politiek richting een overheid werkt vaak niet, net als dat ze inderdaad op Het Plein bij het Binnenhof, bij de Tweede Kamer alle die witte kruisen hadden gezet. Ja, op dat moment is het ook de vraag: "Wat kan de Nederlandse overheid daaraan doen?" En daar zie je ook een verschil, want wij kunnen daar weinig aan doen. Je ziet gewoon: "Wat mag jij doen in iemands anders territoriaal water?" Zelfs dat wij niet willen dat Engeland opeens allemaal schepen hierheen zou sturen, hadden Italië en Griekenland ook zoiets van: "Ja, nee sorry, als wij erom vragen ben je welkom, anders niet." Dus daar zie je dat het richting Kamer en regering weinig invloed heeft zo'n symboolactie. Individuele verhalen zijn altijd moeilijk, wij mogen namelijk niet zonder iemands toestemming de details van iemands aanvraag geven. Zij moeten dan vertrouwen op wat Amnesty zegt, terwijl wij vaak het dossier via de IND binnenkrijgen en daar ook andere dingen in zit, maar dat mag je ook niet vertellen. Dus zij kiezen daar altijd voor, het is echt een mantra, dat wanneer een individuele zaak wordt aangehaald, dan is onze enige reactie: "Wij mogen in verband met privacy geen commentaar geven." Tenzij iemand zelf zijn heel dossier aan een journalist geeft en dan

kunnen wij wel reactie geven, maar in beginsel geldt bescherming van de persoonsgegevens en wij worden heel vaak gevraagd: "Geef hier een reactie op." En dat kan dan gewoon niet. Dat is soms lastig, want je zou erover een dialoog willen, tegelijk vind ik het ook goed, want veel mensen hebben niet door dat wat je nu vertelt, dat over 10 jaar nog terug te vinden is. Mensen zien dat soms niet. Ik had laatst met een studente, haar vader is aangemerkt als een oorlogsmisdadiger onder het vluchtelingenverdrag. Zij had daar een film over gemaakt en die wilde zij hier heel graag laten zien, maar tegelijk wilde ze ook rijkstraine worden. Dan geef ik ook mee van: "Het kan, je kan hier die film laten zien, graag zelfs, maar weet dat wij heel veel van dat beleid weten ." Voor haar, het is haar familie, ze kijkt daar natuurlijk anders tegen aan dan wij van beleid. Wij kijken er veel meer naar van: "Wat zijn de regels van het vluchtelingenverdrag ?" "Hoe passen wij dat toe?" "Welke toets hanteren wij?" Voor haar gaat het erom: "Maar het is mijn vader en dit is mijn gezien." Plus zij wilde graag rijkstraine worden. Ik zei het ook: "Je bent hier welkom, wij kunnen alles organiseren, maar denk eerst even na. Wil je dit? " en niet vervelend bedoeld maar voor jezelf ook, want ja je bent net 22 jaar oud, je bent aan de voorkant van wat je wilt gaan doen. Wil je dat als iemand googlet, dat ze dat dan zien? En dan kan je wel zeggen: "Maar dat moet ook kunnen." Dat moet ook, maar het maakt dat zij anders wordt benaderd. Uiteindelijk heb ik met nog wat collega's die film wel gezien, maar zij heeft ervoor gekozen om niet hier in groot te vertonen en ook haar begeleider, hoogleraar bij de universiteit zei: "Nou, dat is eigenlijk ook heel fijn, want zelf sta je er nog niet zoveel bij stil." Maar dat is wat wij ook proberen mee te geven, als er individuele verhalen zijn. Bijvoorbeeld een Amnesty doet dat op een heel mooie manier. Amnesty vraagt ook aandacht voor een aantal zaken waar wij ook zeggen: "Ja, dat is goed, maar je ziet wel dat er altijd daar, als het om een persoonlijke vragen gaat, zit daar de strijd tussen: mogen wij daarop reageren en als wij er op reageren, hoe diep kan je erop gaan zonder dat iemand daar later last van gaat hebben?" Dat vind ik net wat een hogere drempel dat je als overheid in je reacties moet hebben. Kamerleden kunnen daar niet goed tegenop. Die roepen: "Ja, maar geef toch antwoord dan" Maar als ik antwoord geef, dan ga ik over een grens heen. Er is wel eens vertrouwelijk informeren als dat met toestemming mag, dan krijgt een Kamerlid vertrouwelijke informatie, maar geen individuele informatie. Wij zijn transparant en open totdat het gaat over een individu. Dat is ook waarom wij zeggen: "Geen dossier mee naar huis nemen, niet er over vertellen." Een heel hoge drempel, dat is soms vervelend, want dat betekent ook dat je alleen hier met je collega's erover kan hebben. Normaal gesproken vertel je hoe je dag was. Ik houd het altijd heel algemeen. Dat is best vervelend.

11) NGOs werken meestal samen met andere organisaties. Heeft dat enige invloed op het beleid van staten? Zo ja, wat voor invloed heeft die samenwerking?

Antwoord: Ja, dat heeft invloed. Zeker als ze een coalitie sluiten met andere NGOs. Tenminste in Nederland heeft het invloed. In andere landen weet ik het niet zo, maar hier in Nederland heeft het echt wel invloed. NGOs in het algemeen zie ik dat ze inderdaad invloed hebben, maar ik weet niet hoe dat bij andere lidstaten is. Ik weet hoe het voor Nederland is.

In Nederland zie je dat de afgelopen jaren dat NGOs echt samenwerking op een onderwerp zoeken en op die manier aandacht proberen te vragen voor dat onderwerp. Juist ook gericht dan een bepaald onderwerp naar voren brengen en ze hebben allemaal hun eigen kracht, want waar de een heel goed is in mediacontact is de andere goed met Kamerleden; een derde met een ministerie. Je ziet dat ze met zo'n coalitie alles erbij betrekken. Vaak proberen ze ook een samenwerking bijvoorbeeld met de Nationale Ombudsman of met de Kinderombudsman of het College voor de Rechten van de Mens. Het zijn weliswaar geen NGOs maar ook wel die opkomen voor mensenrechten. Dus samen proberen ze op te trekken en een punt naar voren te brengen. Het mooiste voorbeeld voor ons was bij het Kinderpardon, waar echt de gezamenlijke organisaties aangaven wat zij vonden wat er in moest staan. Daarna hadden ze ook allemaal nog wel hun eigen advies, maar er werd ook gezamenlijke opgetrokken. En als ik zelfs naar mijn eigen beleidsterrein kijkt, dan zie ik het vooral bij bewaring waar wij de bewaring van mensen met kinderen, daar kwam een gericht coalitie, Geen kind in de cel hadden zij het genoemd. De coalitie "Geen kind in de cel" daar zat Amnesty ook in en Amnesty had samen met Vluchtelingenwerk en UNACR, hadden ze ook een coalitie gesloten tegen de grensdetentie. Dus zijn twee zaken waar Amnesty met andere NGOs optrok, maar wel ook nog duidelijk hun eigen verhaal bleven vertellen. Dus ze zaten wel in een coalitie om aandacht te vragen voor het onderwerp, maar daarnaast hadden zij ook hun eigen activiteiten op die onderwerpen. En bij "Geen kind in de cel" daar waren zij heel actief van: "Nou ja, geen bewaring voor kinderen en als er dan bewaring toch moet zijn een kindvriendelijke locatie." Bij de grensdetentie was het ook: "Geen grensdetentie, als dat dan wel moet zijn, zorg dan dat het zo kortdurend mogelijk is." Amnesty trok zowel in de coalitie op als ze zelf nog aandacht vroegen voor het onderwerp.

12) Amnesty Nederland werkt ook meestal samen met andere organisaties, zoals Vluchtelingenwerk, Artsen zonder grenzen, Pax etc. Wat voor invloed heeft dat op de Nederlandse regelgeving ten aanzien van vluchtelingenbeleid, als dit enige invloed heeft?

Antwoord: De coalitie "Geen kind in de cel" is echt het voorbeeld waar ze invloed hadden. Daar was ook een rondetafel, is er ook veel debatten over geweest; en daar hebben ze toen echt een vuist kunnen maken en dat de Kamer ernaar luisterde en daardoor de staatssecretaris. En er is dus ook nu een nieuwe locatie gekomen. De samenwerking met Pax en Artsen zonder grenzen, die lag wat lastiger, want het was een heel technisch onderwerp en daar luisteren wij wel dan naar en is ook meegenomen in het wetsvoorstel Wet Terugkeer en Bewaring, maar dat is iets wat in de Kamer wat minder landde,

omdat je daar heel veel achtergrondkennis voor moet hebben en er is veel meer die dialoog met het ministerie, dat wij begrepen wat ze bedoelden en je gaat ook kijken wat kunnen wij daarop veranderen. Maar dat je ziet dat het voor een Tweede Kamer een te gedetailleerd onderwerp is. Dus wij kunnen er wat mee, maar qua media-aandacht haalden ze daar heel weinig uit. Kinderen scoren beter in de media. Daar vinden ze dan een betere weg, media en Tweede Kamer.

13) NGOs proberen machtige staten, zoals Frankrijk of Duitsland; of machtige instituties zoals de Europese Unie te beïnvloeden om uiteindelijk invloed uit te oefenen op staten. Merkt u dat de staten daardoor worden beïnvloed? Zo ja, kunt u iets daarover vertellen?

Antwoord: Dit kan ik heel lastig inschatten. Ik ken alleen Nederlandse praktijk. Dus nee voor andere landen zou ik het niet weten. Als ik kijk naar instituties is het ook wat lastiger. Wij zijn heel transparant met onze wetgeving. Wij vragen NGOs ook echt een reactie op wetsvoorstellen. De Europese Commissie staat daar nu mee met de richtlijnen, maar vaak gaat het dan via een NGO naar het Europese parlement en op die manier, dus niet direct met een Europese Commissie. Dus dat is wat lastiger, je ziet wel dat over het algemeen dat wij in Nederland toch wat meer luisteren naar NGOs dan in andere landen. Kijk nu maar naar de migratiecrisis in andere landen, net als Calais in Frankrijk is niet gesloten omdat Amnesty of andere NGOs daar actie tegen voerden, maar omdat in Frankrijk er heel veel klachten van de bewoners uit het dorpje waren. Dus daar zie je andere mechaniek. Dit heb ik gevolgd, maar de rest van de zaken ken ik niet.

14) Amnesty Nederland probeert ook machtige staten of instituties te beïnvloeden om daardoor invloed uit te oefenen op de Nederlandse regering ten aanzien van vluchtelingenopvang. Kunt u iets hierover vertellen als u merkt dat de Nederlandse regering daardoor wordt beïnvloed?

Antwoord: Dat was dan vooral bij de bewaring. Amnesty geeft ook aandacht aan het onderwerp, is heel goed bezig, weet gewoon hoe het zit, heeft veel over de inhoud, heeft een goed gevoel voor timing. Amnesty komt met de rapporten bijvoorbeeld net vóór een groot Kamerdebat of als ze weten dat het bij ons op de agenda staat. Hun voorzitter of directeur heeft ook gesprekken met de staatssecretaris. Wij hebben contact met hun beleidsmedewerkers. Dus daar zie je inderdaad dat ze ons proberen te beïnvloeden. Het is nog altijd de keuze van het kabinet welke richting wordt gevolgd, maar wat fijn is is dat zij zelf ook onderzoek doen en met die gegevens naar ons toe komen. Soms verschillen wij daarover van inzicht, soms niet. Waar wij kunnen nemen wij het over. Bij sommige vraag is het gewoon een politieke vraag: "ja, wat doet de staatssecretaris?". En dan kunnen wij advies geven, maar het is altijd de staatssecretaris die beslist. Dus ik weet wat zij in Nederland doen, maar niet internationaal.

15) Soms gebruiken NGOs negatieve bewoordingen of nemen zij een negatieve houding over het beleid (bijvoorbeeld vluchtelingenbeleid) van de regering van een bepaalde staat. Dit wordt *shaming* genoemd. Kunt u mij uitleggen of deze regering daardoor iets in haar beleid wijzigt?

Antwoord: In Nederland wij hebben ons beleid daardoor gewijzigd. Een aantal jaren terug had Amnesty een soort kaartjesactie en konden mensen een ansichtkaart naar het ministerie sturen omdat zij het niet eens waren met vreemdelingenbewaring. Wij kregen echt flink wat kaartjes, dus de postkamer had dat dan allemaal verzameld naar de staatssecretaris en dan moet een reactiebericht daarop geschreven worden. Dus dat is ook gedaan. Wij hebben toen een brief erop gezet, maar daarmee vragen zij aandacht voor het onderwerp, dat is nu specifiek dan even Amnesty en daar zie je dan inderdaad dat het daardoor wordt gekeken van: "Oh, zoveel kaartjes, daar moet je wat mee. Wat kan je ermee doen?" Dus dat is echt een *shaming* manier. Wat je ook wel ziet is dat Amnesty een van de NGOs is die altijd wordt gevraagd om voor de VN, bij de mensenrechtenrapportages hun visie te geven op de mensenrechtensituatie in Nederland. Daar kunnen zij ook *shaming* gebruiken door te zeggen: "Nou ja, die praktijk is niet goed. Daar zien wij dat er wat anders moet." Er wordt heel concreet benoemd: "Wij vinden die praktijk niet goed." Dat heeft een wat minder effect omdat daar wordt gekeken van wat staat precies in het VN-verdrag. Dat zijn waarschijnlijk open normen. Het is dan aan de staat zelf om dat in te vullen. Dus daar zie je ook dat het verschilt. Waar Amnesty dan zegt: "het is *shaming*", hebben wij zoiets van: "ja, wij zijn vrij in hoe wij dat invullen. Daar hebben wij met de Kamer overleg over gehad en wij kiezen voor deze manier." Dus dat is een wat minder effectief *shaming*. Zo'n kaartjesactie of gericht aandacht vragen, dat werkt veel beter, bijvoorbeeld zo'n rapport uitbrengen van: "Wij zien dit." Maar vaak houdt Amnesty het heel zakelijk en hun *shaming* zal ook nooit op een individu gericht zijn, maar zal ook zijn op dat stukje beleid.

Verder wordt het in Nederland niet zo vaak toegepast (*shaming*), omdat wij veel meer kiezen toch wel voor het poldermodel, dus de dialoog. Dus *shaming* komt eigenlijk maar weinig voor (de echt daadwerkelijke *shaming*). Er wordt wel aandacht gevraagd, maar vaak is het op een zakelijke manier. En *shaming* zit veel meer in het naming en *shaming*, bijvoorbeeld wat een college voor de recht van de mens gebruikt om echt bewust te zeggen: "Daar gaat het niet goed, daar niet" en dan echt naam en toename." Terwijl hier hebben wij veel meer dat NGOs een algemeen rapport uitbrengen of zeggen: "Dit stukje van je vreemdelingenbeleid zou je anders moeten doen." Dat is niet echt *shaming*, maar juist zo'n kaartjesactie in de enige die ik mij echt kan herinneren, is heel daadwerkelijk van: "ik ben het niet mee eens met je beleid. Ik geef je een rode kaart." Dat is een *shaming*, maar die wordt niet zoveel gebruikt.

16) Amnesty Nederland maakt ook soms gebruik van de tactiek *shaming* ten aanzien van het vluchtelingenbeleid van Nederland? Kunt u mij uitleggen of de regering daardoor iets in haar beleid wijzigt?

Antwoord: Al beantwoord bij vraag 15.

17) NGOs maken gebruik van lobby en campagnes om mensen en organisaties te mobiliseren. In hoeverre hebben deze activiteiten invloed?

Antwoord: Lobby is een heel belangrijk voor NGOs omdat zij op die manier de Tweede Kamer kunnen bereiken en de Tweede Kamer kan een onderwerp dan agenderen. Het is ook hun directeur of voorzitter van NGOs die met staatssecretaris of met een hoge ambtenaar praat en de beleidsmedewerkers die ook met andere beleidsmedewerkers praten, dus van een NGO met een ministerie. Je ziet dat dat echt voor Nederland een van de belangrijke onderdelen is, omdat je op die manier begrip vraagt voor elkaars standpunt. In die dialoog ga je kijken waar je zaken kunt veranderen, waarom vindt jij dat dat veranderd moet worden, waarom doen wij het op een bepaalde manier. En als ministerie zij wij daar ook een schakel tussen de NGO en de uitvoering, dus tussen bijvoorbeeld de vluchtelingenwerk en de IND of een Amnesty en een KOA. Dus daar wordt er gekeken: “Wat wil de een, wat kan er bij de ander, waar kunnen wij toenadering vinden?” Soms heb je die ook niet. Dan kijk je ernaar en denk je: “ja, het is een heel goede wens, maar wij hebben het geld niet.” En als ik kijk naar de beperkte middelen, zet ik dat liever in voor een ander onderwerp, wat er voor een grotere groep van belang is bijvoorbeeld. Dus daar zie je dat je in die dialoog naar elkaar luistert en ook heel vaak de informatie in ontvangst neemt en kijken wat je ermee kunt doen en ook een reactie geeft en zo ook kijkt van: “Waar kunnen wij het verder ontwikkelen?” Bijvoorbeeld voor ons zijn ambtsberichten heel belangrijk. Wij zijn wat dat betreft uniek in Nederland. Alle onze ambtsberichten staan op de website van Buitenlandse Zaken. Niet alleen de ambtsberichten maar ook de vragen. En heel vaak zie je dat landen alleen de ambtsberichten erop zetten, maar wij zeggen altijd: “Nee, je kunt een ambtsbericht alleen lezen als je weet wat wij gevraagd hebben, want anders denk je: “ja, leuk bericht, maar waar gaat het over.” Maar onze vragen gaan naar alle NGOs, die mogen ook input geven van: “welke vraag zij bijvoorbeeld over een bepaald land gesteld willen zien?” Dus dat wordt als een heel geheel verzameld. Dus daar zie je dat wij een breed scala van NGOs gaan , van UNACR, UNICEF, Amnesty, Vluchtelingenwerk en noem maar op. Wij vragen hun input, zij hoeven dat niet te doen, maar ze mogen hun inbreng geven. En dat wordt dan meegenomen in onze brief aan Buitenlandse Zaken van: “Wil je ambtsbericht opstellen over dit land en deze vraag beantwoorden.” En dat komt allemaal keurig op de website en dus zien NGOs ook wat je ermee doet en ook onze ambtsberichten en de reactie daarop zijn transparant. Dus dat zie je allemaal op de website. En daarmee kan je ook weer verder kijken van: “Waarom vraag je bijvoorbeeld aandacht voor een bepaald onderwerp.” Dus om dat echt een lobby te noemen, ik weet niet of dat een goed woord is, maar wel dat wij steeds contact hebben. Lobby heeft een negatieve bijklank, maar ik denk dat je het weleens als lobby zou kunnen kwalificeren. Campagnes, bijvoorbeeld die met een kruis op Het Plein, dat was een campagne die voor burgers heel veel invloed had, maar ook minder bij ministeries. En als ik verder kijk naar NGOs, bijvoorbeeld bij de coalitie “Geen kind in de cel”, was een brede coalitie. De burgers wisten daar amper wat van, maar in de Kamer en bij alle ministeries was het wel bekend en daar zie je dat een campagne die voor het publiek heel belangrijk kan zijn weer minder effect heeft op een ministerie. Het

was een tijdje terug, wilde het Vluchtelingenwerk trams door de grote steden laten rijden met alle handtekeningen erop van mensen die tegen het huidige vreemdelingenbeleid zijn. Die trams werden geweigerd in Den Haag en Rotterdam. Dan heb je opeens veel meer media-aandacht, maar dat gaat niet over het eigenlijk doel wat je wilde. Maar omdat dan een bedrijf heeft geweigerd om een reclame aan te nemen. Dan zie je dat het een andere kant opgaat. De bedoeling was aandacht vragen voor: “Wij zijn het niet eens met het Nederlandse vreemdelingenbeleid.” Maat het effect was: “Hé, waarom mag er geen tram met onze reclame rondrijden?” Daar zie je dus de campagnes een beetje de verkeerde kant opgaan. Campagnes waar er wordt gevraagd om vrijwilligers om mensen die bijvoorbeeld actief kunnen helpen bij integratie. Dat zijn de campagnes waarvan je ziet dat die effect hebben. Andere campagnes zijn vaak lastige omdat het vreemdelingenbeleid een heel groot domein is. Iedereen kijkt in Nederland naar het asielbeleid, maar als je naar de cijfers kijkt zie je dat het aantal asielzoekers dat wij hebben, maar een heel klein deel is van alle die mensen die wij verder toelaten. Dat is ook iets, als je kijkt naar de media-aandacht, de campagne richt zich op dat kleine groepje. Je ziet ook mensen die komen studeren in Nederland, die hier komen werken, ook gezinshereniging. Die groep is veel en veel malen groter, maar daar zijn er bijna geen campagnes op. Dat is eigenlijk disproportioneel, hoeveel aandacht gaat naar een kleine groep, waarvan, ik kan zeggen, daar hebben wij het vluchtelingenverdrag voor. Daar is in geregeld: “wie geef je wel en wie geef je niet?” En die heel grote andere groep, daar zie je NGOs wel weinig meedoen, soms gezinshereniging, maar studie zien wij ze weinig op, op arbeid zien wij ze weinig op. Daar zie je misschien af en toe vakbonden op. Dat vind ik ook af en toe wel opvallend, bij zo’n campagnes dat je denkt: “vertel mensen nou maar dat asielzoekers maar een heel klein deel is van mensen die hier komen.” Geef ook duidelijk aan: “Maar die zijn gevlucht. Dit zijn de redenen waarom.” Dat mis ik soms weleens in een campagne. Als overheid proberen wij dat echt duidelijke ook te maken van: “Nou ja, dit zijn de regels, hier toetsen wij aan.” En ik zeg altijd ook dat mensen niet vluchten voor de lol, je kan er een mening over hebben, Je kan het niet mee eens zijn, maar als je gaat kijken: “Waarom hebben wij deze toetsingsgronden, dan moet je dat ook zo toepassen.” Het huidige publiekdebat richt zich dus heel sterk op dat heel kleine groepje. Daar gaat ook alle media-aandacht, campagne aandacht naar toe. Dat is in mijn ogen niet het probleem. Dat kunnen wij als Nederland aan. Maar als je ziet dat alle aandacht in de Tweede Kamer en onze aandacht waarnaartoe zou moeten: “nee, ik heb veel meer aan Europese richtlijnen over wie mag hier komen studeren, jonge mensen die hier willen komen werken, welke voorwaarde stellen wij?. Als je wilt trouwen, je partner komt uit een ander land, wat geldt er dan voor criteria, en daar zie je weinig NGO-aandacht.

18) Amnesty Nederland maakt ook gebruik van lobby en handtekeningenactie, maar voert ook campagnes om mensen en organisaties te mobiliseren teneinde het vluchtelingenbeleid te beïnvloeden. In hoeverre hebben deze activiteiten invloed op de Nederlandse regering als het gaat om het vluchtelingenbeleid?

Antwoord: Hier zie je dat het weinige invloed heeft, omdat het vaak een actie is om media-aandacht te genereren en wij zijn er al lang mee bezig. Handtekeningen worden altijd keurig in ontvangst genomen, maar je ziet dat de meeste campagnes gericht zijn op de bewustwording van de burger of de actiebereidheid in de Tweede Kamer krijgen en het is veel minder om het kabinet te beïnvloeden. Laatst hadden wij “We gaan ze halen”, dat zijn mensen met kentekenplaat, die werden allemaal ook bij de Tweede Kamer neergelegd. Wij hebben hier een heel grote doos nu met kentekenplaten staan. Ze moesten ergens heen, dan krijgen wij ze, maar daar zie je dat het bedoelde is om media-aandacht te genereren en veel minder om echt invloed uit te oefenen.

De lobby is echt gericht op het ministerie, op het overheidsbeleid, daar zie je veel meer dat ze heel gericht weten: “Ik moet bij dat ministerie, bij die directie zijn want ik wil dit voor elkaar krijgen, maar zo’n campagne is veel meer voor een brede aandacht, ook voor een fondsenwerving van belang.

19) Soms spreken NGOs de regering van een bepaalde staat aan als ze denken dat zij een bepaald verdrag heeft geschonden (*accountability* via politieke weg), maar ze slepen regeringen of bewindspersonen soms ook voor de rechter als zij vinden dat een schending heeft plaatsgevonden (*accountability* via juridische weg). Wat doet deze regering of deze verantwoordelijke bewindspersoon als reactie hierop?

Antwoord: In het algemeen ken ik daar maar een voorbeeld van. Dat was een verdrag van de Raad van Europa, waarin staat dat iedereen recht heeft op opvang en daar heeft toen Protestantse Kerk Nederland (PKN) een proefproces aangespannen en dat is inderdaad helemaal tot aan de Raad van Europa gegaan, is nu met aanbeveling dat een ieder, ook al heb je geen rechtmatig verblijf, toch recht hebt op onderdak. Dat is eigenlijk een van de weinig proefprocessen of echt legal *accountability* voorbeeld dat ik ken van NGOs. Meestal gebruiken de NGOs dan de rapportages van verdragen om dan te kijken of er hier soms een schending van is. Binnen Europa ligt het natuurlijk wat lastig omdat richtlijnen moeten geïmplementeerd worden. Dus daar wordt er gekeken: “is het geïmplementeerd?” Verordeningen zijn rechtstreeks van toepassing vanaf een bepaalde datum. Dus daar kan je gewoon voor de rechter een beroep doen als je vindt dat de overheid dit niet goed toepast. Het zit vooral in dat de Raad van Europa, de VN, daar zie je veel meer: “heeft het nou directe werking?” Bijvoorbeeld, er is ook een internationaal verdrag voor de rechten van kinderen: “Hoe moet je nou bepaalde zaken uitleggen? Is het belang van het kind het belang dat voorop staat bij de asielttoetsing? Of is het belang van het kind een van de belangen?”. En daar zie je dan een wisselende interpretatie, maar er zijn nog geen echte proefprocessen over geweest. Dan wordt er wel geprobeerd bij de Nederlandse rechter, maar die stelt geen vervolgvragen. Je ziet veel meer uitleg van begrippen dat er dan wel wordt

gekeken naar wat heeft dan een hoogste rechter of bijvoorbeeld een VN-orgaan gedaan? Bij burgerrechten verdrag van de VN zie ik ook weinig. Wij hebben natuurlijk ook de “Commission for Prevention of Torture” die houdt een keer in de 3 jaar (ik zeg het uit mijn hoofd, maar het kan ook vier jaar zijn), dat ze op controle komen in Nederland, daar de gevangenen bekijken, de politiecellen, ook de vreemdelingenbewaring kijken van: “Hoe ga jij daarmee om?” Schend jij iemands rechten (anti-martel verdrag). Maar je hebt daar allemaal verschillende verdragen onder hangen. Wij moeten een keer in de 4 jaar rapporteren voor het Vrouwenverdrag. Zo zie je dat wij daar altijd weer apart het vluchtelingenverdrag ook moeten doen. Maar ik zie weinig echt legal accountability. (Juridisch gezien) Op het moment niet heel erg sterk. Politiek, daar verschillen wij dan van mening. Soms krijg je echt keurig een brief, bijvoorbeeld over grensdetentie: “Waarom NGOs vinden dat wij verdragen schenden, maar goed dan kijk ik ook naar: “wat heeft de hoogste rechter in Nederland erover gezegd?” Wij volgen de hoogste rechter en daar zie je wel dat wij soms dingen overnemen, soms ook niet. Wij luisteren wel altijd. Dus wij staan open voor: “Oké, vind je dat wij het goed hebben geïmplementeerd in Nederlandse wet en regelgeving?” Vandaar dat wij aan de voorkant ook advies vragen. Wij gaan niet in op individuele zaken en dat is weer, omdat dat aan de rechter is en wij krijgen daar altijd wel brieven over. Dan zeggen wij ook: “wij gaan daar niet op in, omdat het nog voor de rechter ligt, het om een individuele persoon gaat en je hebt altijd de terugvaloptie in het Nederlandse systeem dat als het echt heel erg moeilijk ligt, kan je een vergunning om schrijvende redenen bij de staatssecretaris vragen. Dit laatste doen wel een heleboel NGOs. Dit is niet echt accountability, maar wel heel schrijvende zaken, waarvan zij zeggen: “Het klopt dat je de wet goed hebt toegepast,. Het klopt dat je de regelgeving goed toepast, maar in dit geval heeft dat zo’n onredelijke uitwerking dat wij je vragen om, dan kan je een verzoek doen bij de staatssecretaris en die kijkt er dan nog naar en vragen ook om advies.” Dat werkt soms.

20) Er zijn ook gevallen geweest waarbij Amnesty Nederland de Nederlandse regering of de verantwoordelijke minister of staatssecretaris heeft aangesproken toen de organisatie dacht dat Nederland het vluchtelingenverdrag heeft geschonden of hetgeen wat in het kader van vluchtelingenbeleid werd toegezegd niet gedaan heeft. Soms sleept de organisatie de regering of de verantwoordelijke bewindsman voor de rechter (het Hof) als zij vindt dat dergelijke schendingen hebben plaatsgevonden. Voorbeelden hiervan zijn: het aanspreken van minister Leers (toen minister van Immigratie en Asiel over de strenge regime van de detentie en het slepen van de Nederlandse regering voor de rechter (Europees Comité voor Sociale Rechten) in het geval van de bed, bad, brood regelgeving. Dit zijn dan manieren van *accountability* (via politieke en juridische weg). Wat heeft de Nederlandse regering of de verantwoordelijke bewindspersoon toen gedaan als reactie hierop?

Antwoord: De enige zaak die ik inderdaad kent is de zaak van de bed, bad, brood regelgeving die voor de rechter is verschenen (Europese Comité voor Sociale Rechten). Deze zaak ligt nog steeds stil, want daar is geen akkoord tussen de gemeenten en het rijksoverheid bereikt. Dus daar is nog geen gevolg

aan gegeven. En in de eerste zaak (strengere regime van de detentie), daar is toen niets mee gedaan. De brief die Amnesty toen stuurde aan minister Leers, op dat moment was er binnen de regering geen ruimte om dat te veranderen. In de huidige regering was er de mogelijkheid, onder de staatssecretaris Teeven, nu is de staatssecretaris Dijkhoff, dat bewaring veranderd kon worden. Maar in 2012 onder Leers werd er niet veel mee gedaan. Dat was toen de regeringskeuze. Bewaring was toen nog een belangrijk instrument.

Juridisch is gewoon heel lastig omdat het de enige uitspraak van juridische accountability is op het vreemdelingenterrein. Ik weet nog niet wat daarmee gebeurt. De eerder die je noemde van Leers in 2012, dat is bij een vorig kabinet, daar zij keuzes op gemaakt. Onder het huidige kabinet wordt er meer mee gedaan. Daar zie je dat er inderdaad dan wordt gekeken: “Delen wij dat en zo ja wat kunnen wij erin aanpassen?” En het is ook weer afhankelijk van: “Wat zijn nou de standpunten van het huidige kabinet? Wat zit er in het regeerakkoord?” Daar moet je elkaar ook in vinden. Maar juridische accountability daar zijn te weinig voorbeelden van. Het eerste voorbeeld had geen invloed (strengere detentieregime), maar in het algemeen heeft het wel invloed.